

Bažnyčios žinios

Popiežius

Popiežius Pranciškus	
KĄ MUMS ŠIANDIEN LIUDIJA ŠV. PRANCIŠKUS?	2
KLAUZŪRINĖS VIENUOLĖS PAŠAUKTOS BŪTI DIDŽIAI ŽMOGIŠKOS	3
SANTUOKA IR ŠEIMA YRA PAŠAUKIMAS	3
KOKS MOTERS VAIDMUO BAŽNYČIOJE?	5
KOKS BUVO MARIJOS TIKĖJIMAS?	6
NAUJOJI EVANGELIZACIJA: PIRMENYBĖ LIUDIJIMUI; ĖJIMAS KITŲ LINK;	
PASTORACINIO PLANO BŪTINYBĖ	7
IŠGYVENTI TIKĖJIMO DŽIAUGSMĄ	8
ŠEIMA: MALDA, TIKĖJIMAS, DŽIAUGSMAS	10

Popiežiaus katechezės

VISUOTINĖ BAŽNYČIA	11
APAŠTALIŠKOJI BAŽNYČIA	12
MARIJA – BAŽNYČIOS PAVYZDYS	13
ŠVENTŪJŲ BENDRYSTĖ	14

Lietuvos Vyskupų Konferencija

KOMUNIKATAS DĖL BESIBAIGIANČIŲ TIKĖJIMO METŲ IR	
ŠEIMOS METŲ PASKELBIMO	16
LIETUVOS VYSKUPŲ KREIPIMASIS Į TIKINČIUOSIUS IR VISUS	
GEROS VALIOS ŽMONES	16

Homilijos

DVI DYKUMOS / II advento sekmadienis (A)	17
KLAUSIMAS IŠ KALĖJIMO / III advento sekmadienis (A)	18
EMANUELIS / IV advento sekmadienis (A)	19
KALĖDŲ ISTORINĖ KILMĖ / Kristaus Gimimas	20
KELIAUJANTI ŠEIMA / Šventoji šeima (A)	21
KALĖDŲ AŠTUNTOJI DIENA / Švč. M. Marija, Dievo Gimdytoja	22

Ganytojo žodis

Kardinolas Joseph Ratzinger	
MAŽASIS MAŽŪJŲ PUSĖJE	24

Straipsniai

Mons. dr. Algirdas Jurevičius	
TIKĖJIMO ŠVIESA IŠ KRISTAUS PRISIKĖLIMO:	
ŽVILGSNIS Į TIKĖJIMO METŲ DINAMIKĄ	27

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	32
Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos Gailėtingumo Motinos atlydai	33
Arkivyskupo Sigito Tamkevičiaus SJ 75-erių metų jubiliejus	39
Atsinaujinimo diena	42

Popiežius Pranciškus

Ką mums šiandien liudija šv. Pranciškus?

Iš homilijos, pasakytos per šv. Mišias
Asyžiaus Šv. Pranciškaus aikštėje

2013 m. spalio 4 d.

<...> Šiandien, kaip ir daugybė piligrimų, irgi atvykau pašlovinti Tėvo už tai, ką jis panoro apreikšti vienam iš tų „mažutėlių“, apie kuriuos kalbama Evangelijoje, – Pranciškui, Asyžiaus turtingo prekybininko sūnui. Susitikimas su Jėzumi paskatino jį atsisakyti lengvo ir nerūpestingo gyvenimo, susižadėti su „neturtu“ ir gyventi kaip tikram dangiškojo Tėvo sūnui. Taip apsispręsdamas šv. Pranciškus radikaliai sekė Kristumi, apsirengė tuo, kuris, būdamas turtingas, tapo neturtėliu, kad per savo neturtą padarytų mus turtingus (plg. 2 Kor 8, 9). Visą Pranciškaus gyvenimą *meilė vargšams* ir *sekimas neturtinguoju Kristumi* buvo neperskiriami dalykai, dvi vieno medalio pusės.

Ką šiandien liudija šv. Pranciškus? Ką mums sako ne žodžiais – šitai lengva, – bet gyvenimu?

1. Pirma, ką jis mums sako, pamatinė tikrovė, kurią liudija, yra tai, kad būti krikščioniu reiškia turėti *gyvą ryšį su Jėzaus asmeniu, apsirengti Juo, tapti panašiam į Jį*.

Nuo ko prasidėjo Pranciškaus kelias Kristaus link? Nuo *nukryžiuoto Kristaus žvilgsnio*. Nuo leidimo Kristui pažvelgti į mus tą akimirka, kai jis atiduoda savo gyvybę dėl visų ir patraukia mus prie savęs. Pranciškus tai ypatingu būdu patyrė Šv. Damijono bažnytėlėje meldamasis priešais kryžių, kurį šiandien irgi turėsiu galimybę pagerbti. Ant to kryžiaus Jėzus vaizduojamas ne miręs, bet gyvas! Kraujas teka iš jo sužeistų rankų, pėdų ir šono, bet tas kraujas reiškia gyvybę. Jėzaus akys plačiai atmerktos: jo žvilgsnis palyti mūsų širdį. Iš Nukryžiuotojo sklinda ne pralaimėjimas ir nesėkmė, paradoksalu, bet jis kalba mums apie mirtį, kuri yra gyvybė, duoda pradžią gyvybei, nes kalba apie meilę, įsikūnijusio Dievo meilę, kuri nemiršta, bet nugali blogį ir mirtį. Leisdami nukryžiuotam Jėzui žvelgti į mus, esame atkuriami, tampame „nauja kūrinija“. Iš to kyla visa kita: perkeičiančios malonės patyrimas, patyrimas, jog esi mylimas be jokių nuopelnų, nepaisant to, kad esi nusidėjęs. Štai kodėl šv. Pranciškus drauge su šv. Pauliumi sako: „Bet aš niekuo nesigirsiu, nebent mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus kryžiumi“ (Gal 6, 14).

Kreipiamės į tave, Pranciškau, prašydami: pamokyk mus būti priešais Nukryžiuotąjį, leisti nukryžiuotam

Kristui pažvelgti į mus, priimti atleidimą ir būti atkurtiems jo meilės.

2. Šiandienėje Evangelijoje girdėjome šiuos žodžius: „Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: aš jus atgaivinsiu! Imkite ant pečių mano jungą ir mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies“ (Mt 11, 28–29).

O štai antrasis Pranciškaus liudijimas mums: *kas seka paskui Kristų, tas atranda tikrąją taiką, kurią gali dovanoti tik Jis, o ne pasaulis*. Daugelis Pranciškų sieja su taika, ir tai teisinga, bet tik retas skverbiasi giliau. Kokią taiką Pranciškus atrado, patyrė ir perteikia mums? Tai – Kristaus taika, suteikta per didžiausią meilę, kryžiaus meilę, taika, Jėzaus Kristaus dovanota mokiniams, kai jis pasirodė tarp jų (plg. Jn 20, 19–20).

Pranciškaus taika nėra pasaldintas jausmas. Tikrai ne! Ne toks yra tikrasis šventasis Pranciškus! Nėra tai nė kokia nors panteistinė darna su kosmoso jėgomis... Ir šitai nėra būdinga Pranciškui! Tai susigalvota kai kurių žmonių. Šv. Pranciškaus taika yra Kristaus taika, o ją atranda tik tie, kurie „ima ant pečių“ savo „jungą“, t. y. Kristaus įsakymą: *mylėkite vieni kitus taip, kaip aš jus mylėjau* (plg. Jn 13, 34; 15, 12). Šis jungas neštinas ne arogantiškai, pasipūtus ar išdidžiai, bet romiai ir nuolankia širdimi.

Kreipiamės į tave, Pranciškau, prašydami: išmokyk mus būti „taikos įrankiais“, tos taikos, kuri kyla iš Dievo ir kurią mums atnešė Kristus.

3. Kūrinijos giesmę Pranciškus pradėjo šiais žodžiais: „Aukščiausiasis Visagali, geras Viešpatie... Būk pagarbintas... su visa savo kūrinija“ (FF, 1820). Meilė visai kūrinijai, jos darnai! Šventasis Pranciškus Asyžietis liudija būtinybę gerbti visa, ką ir kaip Dievas sukūrė, kūrinija neeksperimentuoti ir jos negriauti, padėti jai augti, tapti gražesnei ir panašesnei į tai, kuo būti ją sukūrė Dievas. O pirmiausia šventasis Pranciškus liudija pagarbą kiekvienam, liudija, kad žmogus pašauktas saugoti žmogų, kad žmogus yra kūrinijos centre, toje vietoje, kur būti jam panoro paskirti Dievas, mūsų Kūrėjas. Nesame sukurti tarnauti stabams! Darna ir taika! Pranciškus buvo darnos ir taikos žmogus. Iš šio Taikos miesto galingai ir su meilės nuolankumu kartoju: gerbkime kūriniją, nebūkime griovimo įrankiai! Gerbkime kiekvieną žmogų. Tegu liaujasi žemę kruvinantys ginkluoti konfliktai, tenutyla ginklai ir neapykanta visur teuzleidžia vietą meilei, įžeidimas – atleidimui, nesantarvė – vienybei. Įsiklausykime į šauksmą tų, kurie, kamuojami smurto, terorizmo ar karo, verkia, kenčia ir miršta šventojo Pranciškaus taip mylėtoje Šventojoje Žemėje, Sirijoje, visuose Artimuosiuose Rytuose ir visame pasaulyje.

Kreipiamės į tave, Pranciškau, prašydami: išprašyk mums iš Dievo darnos, taikos ir pagarbos kūrinijai dovaną! <...>

Kluzūrinės vienuolės pašauktos būti didžiai žmogiškos

Kreipimasis į kluzūrines vienuoles Asyžiuje

2013 m. spalio 4 d.

Maniau, kad šis susitikimas bus toks pat, kaip du ligšioliniai Kastel Gandolfo kapituliniėje salėje, vien su seserimis vienuolėmis, tačiau – prisipažįstu – nedrįstu išsiųsti kardinolų. Tegul bus taip.

Gerai. Labai dėkoju už svetingą sutikimą ir maldas už Bažnyčią. Kluzūrinei vienuolei pašventus visą gyvenimą Viešpačiui, įvyksta sunkiai suvokiama permaina. Natūralu būtų manyti, kad tokia vienuolė tampa izoliuota, viena su Absoliutu, viena su Dievu, gyvena asketini bei atgailos kupiną gyvenimą. Bet toks kelias nebūdingas nei katalikų, nei krikščionių kluzūrinei vienuolei. Kelias visada veda per Jėzų Kristų, visada! Jėzus Kristus yra jūsų gyvenimo, atgailos, bendruomeninio gyvenimo, jūsų maldos ir visuotinės maldos centre. Ir šiame kelyje asketinei kluzūrinei vienuolei nutinka priešinga nei galėtum manyti. Pasukdama Jėzaus Kristaus kontempliavimo, maldos ir atgailos su Jėzumi Kristumi keliu, ji tampa itin žmogiška. Kluzūrinės vienuolės pašauktos būti didžiai žmogiškos, žmogiškos, kaip būdinga Motinai Bažnyčiai; būti žmogiškam reiškia suprasti viską apie gyvenimą, būti žmogumi, mokančiu suvokti žmonių problemas, atleisti, melsti Viešpatį kito labui. Jūsų žmogiškumas ir žengia šiuo keliu, Žodžio įsikūnijimo, Jėzaus Kristaus keliu. Ir koks yra šitokios žmogiškos vienuolės ženklas? Džiaugsmas, džiaugsmas, kai džiaugiamasi! Man liūdna, kai sutinku bedžiaugsmes vienuoles. Galbūt jos šypsosi, bet ta šypsena primena stiuardės šypsena. Tai ne iš širdies plaukiančio džiaugsmo šypsena. Visada su Jėzumi Kristumi. Šiandien per Mišias kalbėdamas apie Nukryžiuotąjį, sakiau, kad Pranciškus kontempliuodavo jį atsimerkusį, žaizdotą ir kraujuojantį. Šitai kontempliuoti turite ir jūs – tikrovę. Jėzaus Kristaus tikrovę. Ne abstrakčias idėjas, ne abstrakčias idėjas, nes jos džioviną protą. Kontempliuoti Jėzaus Kristaus žaizdas! Jis jas nusinešė į dangų ir tebeturi! Tai Jėzaus Kristaus žmogiškumo kelias: visada su Jėzumi, Dievu-Žmogumi. Kaip gražu, kai žmonės ateina į vienuolyno priimamąjį ir prašo pasimelsti, išsako savo problemas. Galbūt vienuolė nepasako nieko ypatinga, tik žodį, atnešančią jai į galvą iš Jėzaus Kristaus kontempliacijos, nes

ta vienuolė, kaip ir Bažnyčia, yra žmogiškumo pažinimo kelyje. Šitai yra ir jūsų kelias: neperdėtai dvasingas! Kai tie keliai per daug dvasingi... Štai, pavyzdžiui, su jumis konkuruojančių vienuolynų steigėja šv. Teresė. Kai pas ją atėjo viena vienuolė su visais šiais dalykais, ji pasakė virėjai: „Duokite jai kepsnį!“ Visada su Jėzumi Kristumi, visada. Jėzaus Kristaus žmogiškumas! Kadangi Žodis tapo kūnu, Dievas tapo kūnu dėl mūsų, tai suteikia jums didaus, gražaus, brandaus žmogiško šventumo, motinos šventumo. O Bažnyčia to ir trokšta: motinų, motinos, teikti gyvybę. Pavyzdžiui, kai meldžiatės už kunigus ir seminaristus, jūsų santykis su jais motiniškas. Malda padedate jiems tapti gerais Dievo tautos ganytojais. Atminkite istoriją apie šv. Teresės kepsnį! Tai svarbu. Štai pirmutinis dalykas: visada su Jėzumi Kristumi, visada Jėzaus Kristaus žaizdos, Viešpaties žaizdos. Todėl, kad prisikėlęs jis iš tiesų jas turėjo ir nešiojo.

Antras dalykas, apie kurį norėjau jums tarti kelis žodžius, tai bendruomeninis gyvenimas. Atleiskite viena kitai ir palaikykite viena kitą, nes bendruomeninis gyvenimas nėra lengvas. Velnias naudojami viskuo, kad jus suskaldytų! Sako: „Nenorėčiau pasakyti nieko bloga, bet...“, ir skaldymasis prasideda. Ne, tai nėra gerai, nes neatneša nieko, išskyrus nesantarvę. Puoselėkite tarpusavio draugystę, šeimos gyvenimą, meilę. Tegu vienuolynas būna ne skaistykla, bet šeima. Problemų yra ir bus, bet būdamas kupinos meilės ieškokite sprendimų kaip šeimoje; negriaukite meilės, norėdamas jas išspręsti; nekonkurruokite viena su kita. Rūpinkitės bendruomeniniu gyvenimu, nes būtent bendruomenės gyvenimas yra kaip šeimos ir bendruomenėje yra Šventoji Dvasia. Norėjau pasakyti jums tuos du dalykus: visada kontempliuokite, visada su Jėzumi, Dievu ir Žmogumi. Ir visada dosniaširdis bendruomeninis gyvenimas. Leiskite dalykams rutuliotis, nesididžiukite, visada būkite kantrios, nuoširdžiai šypsokitės. O to ženklas yra džiaugsmas. Prašau iš jūsų džiaugsmo, gimstančio iš tikros kontempliacijos ir gražaus bendruomeninio gyvenimo. Dėkoju! Dėkoju už svetingą sutikimą. Melskitės už mane, neužmirškite! Prieš palaiminimą pasimelskime Marijai.

Santuoka ir šeima yra pašaukimas

Atsakymai į jaunuolių klausimus dėl šeimos, darbo, pašaukimo ir misijos per susitikimą Asyžiuje

2013 m. spalio 4 d.

<...> Džiaugiuosi, kad pirmą klausimą uždavė jauna su-tuoktinių pora. Gražus liudijimas! Jauni žmonės, drąsiai

ir džiugiai apsisprendę sukurti šeimą. Taip, tikrai, šeimai sukurti reikia drašos! Nemenkos drašos! O jaunų sutuoktinių pateiktas klausimas susijęs ir su pašaukimo klausimu. Kas yra santuoka? Tikras pašaukimas, lygiai kaip ir kunigystė bei vienuoliškasis gyvenimas. Du besituokiantys krikščionys savo meilės istorijoje išvėlgė Viešpaties pašaukimą, kad du žmonės, vyras ir moteris, sukurtų vieną gyvenimą. O Santuokos sakramentas šią meilę apgaubia Dievo malone, išaknydina į patį Dievą. Ši dovana, lydima šio pašaukimo tikrumo, yra patikimas išeities taškas; nėra ko bijoti, drauge galima viską įveikti!

Prisiminkime savo tėvus, senelius ir prosenelius: jie tuokėsi daug didesnio neturto sąlygomis nei šiandienės, nemažai net karo ar pokario metais. Kai kurie, kaip ir mano tėvai, emigravo. Iš kur jie sėmėsi jėgų? Iš tikrumo, kad Viešpats yra su jais, kad Dievas šeimą palaimino Santuokos sakramentu, palaimino užduotį dovanoti pasauliui vaikų bei juos auklėti. Būdami tuo tikri, jie įveikė didžiausius išbandymus. Šios paprastos, bet autentiškos tikybės buvo stulpai, rėmę jų meilę. Jų gyvenimas nebuvo lengvas, netrūko problemų, daug problemų. Tačiau šios paprastos tikybės padėjo žengti pirmyn. Ir jiems pavyko sukurti gražią šeimą, dovanoti gyvybę, išauginti vaikus.

Brangūs bičiuliai, tik ant šio moralinio ir dvasinio pamato įmanoma gerai ir tvirtai statydinti! Šiandien šio pamato šeimos ir socialinė tradicija nebelaiduoja. Priešingai, visuomenė, kurioje esate gimę, pirmenybę teikia nebe šeimos, bet individo teisėms, santykiams, trunkantiems iki pirmųjų sunkumų, ir todėl apie poros santykius, apie šeimą bei santuoką kalba paviršutiniškai ir dviprasmiškai. Užtenka pažiūrėti tam tikras televizijos laidas, kad išvystum, kokios tai vertybės! Kaip dažnai kunigai – taip yra nutikę ir man, – paklause susituokti norinčių porų: „Ar suvokiate, kad santuoka yra visam gyvenimui?“ išgirsta atsakymą: „Na taip, mes vienas kitą mylime, tačiau... kartu liksime tol, kol truks meilė. Kai ji pasibaigs, toliau eisime skirtingais keliais.“ Egoizmas: kai nieko nebejaučiu, santuoką nutraukiu ir tiesiog užmirštu, kad esame „vienas kūnas“, kuris negali būti perskirtas. Tuoktis rizikinga, labai rizikinga! Būtent šitoks egoizmas kelia mums grėsmę, nes visuose mumyse glūdi dvigubos asmenybės galimybė: viena sako: „Aš esu laisvas ir noriu to...“, o kita: „Aš, mane, man, su manimi, mano labui...“ Būtent mus užvaldęs egoizmas niekada neleidžia atsiverti kitiems. Kitas sunkumas – laikinumo kultūra: atrodo, kad nieko nėra galutinio. Viskas laikina. Kaip jau anksčiau pasakytą: kol trunka meilė. Kartą girdėjau, kaip vienas seminaristas – geras – pasakė: „Noriu tapti kunigu, bet tik dešimčiai metų. Po to vėl pagalvosiu.“ Tai – laikinumo kultūra, bet Jėzus mus išgelbėjo ne *laikinai*; jis mus išgelbėjo galutinai!

Tačiau Šventoji Dvasia vis žadina naujus atsakus į išskylančius išsūkius! Bažnyčioje atsirado daug naujų galimybių susižadėjusioms poroms, rengimo santuokai kursai, jaunų porų grupės parapijose, šeimų sąjūdžiai... Labai turtinga įvairovė! Tai atsparos taškai visiems – ieškantiems jaunuoliams, krizes išgyvenančioms poroms, su vaikais sunkumų turintiems tėvams ir priešingai. Padedama visiems! Be to, yra įvairių priėmimo formų: globa, įvaikinimas, įvairaus pobūdžio šeimos namai... Šventosios Dvasios fantazija – leidžiu sau tai sakyti – beribė, bet sykiu labai konkreti! Tad nebijokite žengti galutinio žingsnio, nebijokite! Kiek kartų motinos yra man sakiusios: „Tėve, mano sūnui jau trisdešimt, bet jis vis dar nesusituokęs. Ką daryti? Turi gražią sužadėtinę, bet neapsisprendžia.“ Mieloji ponija, liaukitės lyginusi jam marškinius! Štai taip! Nereikia bijoti žengti galutinių žingsnių, kaip kad susituokti: gilinkite savo meilę, gerbkite jos pakopas ir raiškos formas, melskitės, gerai pasirenkite ir sykiu pasitikėkite, kad Viešpats nepaliks jūsų vienu! Leiskite jam įžengti į jūsų namus kaip šeimos nariui, jis visada jus palaikys.

Šeima yra pašaukimas, Dievo įrašytas į vyro ir moters prigimtį, tačiau greta santuokos yra dar vienas pašaukimas – pašaukimas *celibatui ir mergeliškumui dėl Dangaus Karalystės*. Šiuo pašaukimu gyveno Jėzus. Bet kaip pašaukimą atpažinti? Kaip juo sekti? Tai trečias jūsų klausimas man. Vienas ar kitas gali pagalvoti: štai tas vyskupas yra tikrai geras! Paklauskime jo ir jis išsyk atsakys ir netgi raštu! Jūsų klausimus gavau prieš kelias dienas, todėl juos jau žinojau. Ir atsakysiu jums nurodymais du svarbius dalykus, kaip atpažinti pašaukimą ir kunigystę ar pašvęstąjį gyvenimą. *Melstis ir būti Bažnyčioje*. Siedu dalykai neatsiejami, vienas su kitu susipynę! Kiekvieno pašaukimo ir pašvęstąjį gyvenimą pradžioje visada yra stiprus Dievo potyris, neužmirštamas, visą gyvenimą prisimenamas potyris! Tokį potyrį išgyveno Pranciškus. To negalima nei numatyti, nei suplanuoti. Dievas visada mus užklumpa netikėtai! Ir pašaukia Dievas; bet svarbu palaikyti su juo kasdienį ryšį, įsiklausyti į jį tabernakulio tyloje, įsiklausyti į save, kalbėtis su juo, priiminėti sakramentus. Turėti tokį artimą ryšį su Dievu tai tarsi atverti savo gyvenimo langą, kad išgirstume jo balsą, sakantį, ko jis iš mūsų nori. Būtų puiku paklaustyti jūsų, paklaustyti čia esančių kunigų, seserų... Būtų labai puiku, nes kiekviena istorija nepakartojama, tačiau visada prasideda nuo gelmės apšviečiančio, širdį palytinčio ir visą asmenį – emocijas, intelektą, jausmus – įtraukiančio susitikimo. Santykis su Dievu susijęs ne su kokia nors viena mūsų dalimi, bet aprėpia viską. Ir ta meilė tokia didelė, tokia graži, tokia tikra, kad verta visko ir viso mūsų pasitikėjimo. Ir dar vieną dalyką norėčiau pabrėžti, ypač šiandien: mergeliškumas dėl Dievo Karalystės yra ne „ne“, bet „taip“! Tiesa, tai reikalauja atsakyti santuokinio ryšio ir šeimos, bet

pačioje pradžioje yra „taip“, kaip atsakas į visišką Kristaus „taip“ mums, ir tas „taip“ duoda vaisių.

Bet čia, Asyžiuje, žodžiai nebūtinai! Čia mums byloja Pranciškus, Klara! Jų charizma ir toliau kalba daugybei viso pasaulio jaunuolių: vaikinams ir merginoms, viską paliekantiems, kad galėtų sekti paskui Jėzų Evangelijos keliu.

Taip, *Evangelija*. Žodžiu „Evangelija“ norėčiau atsakyti į kitus du jūsų pateiktus klausimus – į *antrą ir ketvirtą*. Vienas susijęs su socialiniu išpareigojimu šiuo vilčiai grasinančios krizės metu, o kitas – su evangelizacija, Jėzaus žinios nešimu kitiems. Manęs klausėte: ką galėtume padaryti? Kuo galėtume prisidėti?

Čia Asyžiuje, netoli Porciunkulės, atrodo, girdžiu Pranciškaus balsą, kartojantį: „Evangelija, Evangelija!“ Ir jis taip pat sako man, pirmiausia man: „Popiežiau Pranciškau, tarnauk Evangelijai!“ Jei man nepavyktų tarnauti Evangelijai, mano gyvenimas būtų nieko vertas!

Tačiau Evangelija, brangūs bičiuliai, susijusi ne tik su religija, ji susijusi su žmogumi, visu žmogumi, susijusi su pasauliu, visuomene, žmonių civilizacija. Evangelija yra žinia apie tai, kad Dievas išgelbėjo žmoniją. „Žinia apie išgelbėjimą“ nėra paprasti ar tušti žodžiai, kaip šiandien daugybė kitų! Žmonijai tikrai reikia išgelbėjimo! Tuo įsitikiname kasdien skaitydami laikraštį, žiūrėdami žinias per televiziją, bet šitai matome ir savo aplinkoje, regėdami žmones, situacijas, regėdami patys save! Kiekvienam iš mūsų reikia išgelbėjimo! Vieni savo jėgomis to nepadarysime! Turime būti išgelbėti! Iš ko? Iš blogio. Blogis veikia, daro savo darbą. Tačiau blogis nėra nugalimas, ir krikščionis neturi nuleisti rankų su juo susidūręs. O jūs, brangūs bičiuliai, ar norite nuleisti rankas susidūrę su blogiu, neteisingumu, sunkumais? Norite ar nenorite? [Jaunuoliai šaukia: „Ne!“] O, labai gerai. Smagu tai girdėti! Mūsų paslaptis ta, kad Dievas didesnis už blogį, ir tai tiesa! Dievas yra begalinė meilė, beribis gailestingumas, ir ta Meilė iš pagrindų pakirto blogį Kristaus mirtimi ir prisikėlimu. Štai ta Evangelija, Geroji Naujiena: Dievo meilė nugalėjo! Kristus mirė ant kryžiaus už mūsų nuodėmes ir prisikėlė. Išvien su juo galime kasdien kovoti su blogiu ir nugalėti. Tikime tuo ar ne? [Jaunuoliai šaukia: „Taip!“] Tačiau šis „taip“ turi įeiti į gyvenimą! Jei tikiu, kad Jėzus nugalėjo blogį ir mane išgelbėjo, turiu visą gyvenimą sekti paskui Jėzų, žengti Jėzaus keliu.

Evangelija, šita žinia apie išgelbėjimą, turi du tarp savęs susijusius tikslus: pirma, žadinti tikėjimą, ir tai yra evangelizacija; antra, perkeisti pasaulį, kad jis atitiktų Dievo planą, ir tai yra krikščioniškasis visuomenės gaivinimas.

Tai nėra du atskiri dalykai, bet viena užduotis: nešant Evangeliją savo gyvenimo liudijimu keičiamas pasaulis! Štai kelias: nešti Evangeliją savo gyvenimo liudijimu.

Pažvelkime į Pranciškų: jis darė abu dalykus vien Evangelijos jėga. Pranciškus paskatino tikėjimo augimą, atnaujino Bažnyčią. Ir sykiu atnaujino visuomenę, padarė ją broliškesnę, bet visada Evangelija, liudijimu. Ar žinote, ką Pranciškus sakė savo broliams? „Visada skelbkite Evangeliją ir, jei tai bus būtina, žodžiais taip pat!“ Be kaip? Ar įmanoma skelbti Evangeliją be žodžių? Taip! Liudijimu! Pirma liudijimas, paskui žodžiai! Bet pirma liudijimas!

Brangūs Umbrijos jaunuoliai, ir jūs taip darykite! Šiandien ir aš sakau jums šv. Pranciškaus vardu: negaliu jums duoti nei aukso, nei sidabro, bet galiu pasiūlyti kai ką daug vertingesnio – Jėzaus Evangeliją. Drąsiai ženkite priekin! Su Evangelija širdyse ir rankose. Liudykite tikėjimą savo gyvenimu: atveskite Kristų į savo namus, skelbkite jį tarp savo draugų, priimkite jį ir tarnaukite jam vargšuose. Jaunuoliai, skelbkite Umbrijai gyvenimo, taikos ir vilties žinią! Jūs galite tai padaryti!

Koks moters vaidmuo Bažnyčioje?

Kreipimasis į Popiežiškosios pasauliečių tarybos apaštališkojo laiško „Mulieris dignitatem“ 25-ųjų metinių proga surengto seminaro dalyvius

2013 m. spalio 12 d.

Brangūs broliai ir seserys! Labas rytas!

Norėčiau pasidalyti su jumis keliais žodžiais svarbia tema, kurią šiomis dienomis aptarinėjate, – moters pašaukimo ir jos misijos mūsų laikais tema. Dėkoju už jūsų indėlį minint popiežiaus Jono Pauliaus II apaštališkojo laiško *Mulieris dignitatem*, istorinio dokumento, popiežiškojo Magisteriumo pirmąkart paskirto vien moters temai, 25-ąsias metines. Jūs ypač gilinotės į tą vietą, kur kalbama, kad Dievas ypatingu būdu patiki žmogų, žmogiškąją būtybę, moteriai (plg. 30).

Ką reiškia tas „ypatingas patikėjimas“, šis žmogiškosios būtybės ypatingas patikėjimas moteriai? Man atrodo akivaizdu, jog mano pirmtakas galvoje turi motinystę. Kultūrinės bei socialinės revoliucijos raidoje daug kas gali kisti, bet išlieka tai, kad pastoja, žmonių vaikus išnešioja ir pagimdo moteris. Ir tai ne tik biologinis faktas; tai turi daugybę padarinių pačiai moteriai, jos būtis

būdui, santykiams, jos santykiams, jos laikysenai žmogaus ir apskritai gyvybės atžvilgiu. Pašaukdamas moterį motinystei, Dievas patikėjo jai žmogiškąją būtybę itin ypatingu būdu.

Tačiau čia nuolatos tyko du pavojai, du priešingi kraštutinumai, marinantys moterį ir jos pašaukimą. Pirminis yra motinystės susiaurinimas iki socialinio vaidmens, užduoties, nors ir kilnios, tačiau nustumiančios moterį bei jos potencialą į nuošalę ir iki galo neįvertinančios moters vaidmens statydinant bendruomenę. Tai gali nutikti ir visuomeninėje, ir bažnytinėje aplinkoje. Kaip reakcija į tai kyla priešingas pavojus, tam tikra emancipacija, kai, stengiantis užpildyti iš vyro atimtas sritis, apleidžiamas moteriškumas ir jam būdingi brangūs bruožai. Ir čia norėčiau pabrėžti, kad moteris išsiskiria ypatingu jautrumu „Dievo dalykams“, pirmiausia padėdama mums suvokti Dievo gailingumą, švelnumą ir meilę mums. Bažnyčia irgi yra ne „tai“, bet „ji“. Bažnyčia yra moteris, motina, ir tai gražu. Turėtumėte tai apsvarstyti ir labiau į tai įsigilinti.

Mulieris dignitatem yra pateiktas šiame kontekste. Tai gilus bei nuoseklus apmąstymas, besiremiantis tvirtu, Apreiškimo apšviestu pagrindu. Būtent nuo čia turėtume atsispirti stengdamiesi gilinti ir skatinti darbą, kurio jau nekart pageidavau. Bažnyčioje irgi pravartu savęs paklausti: kokį vaidmenį atlieka moterys? Turiu pasakyti, jog man skaudu, kai Bažnyčioje ar bažnytinėse organizacijose tarnavimas, kokį atliekame ir turime atlikti, moters tarnavimas, virsta *servidumbre* [vergavimu]. Nežinau, ar taip sakoma itališkai. Ar suprantate? Tarnavimas. Kai matau moteris atliekant *servidumbre* dalykus, manau, jog taip yra dėl to, kad nesuvokiama, ką moteris turi daryti. Koks dabar moters vaidmuo Bažnyčioje? Ar galima jį padidinti? Šis klausimas man labai artimas ir būtent todėl panorau, nors tokio pobūdžio susitikime tai nenumatyta, su jumis susitikti ir jus bei jūsų išsipareigojimą palaiminti. Dėkokime, eikime priekin išvien! Telydi mus Švenčiausioji Marija, didžioji moteris, Jėzaus ir visų Dievo vaikų Motina. Dėkoju.

Koks buvo Marijos tikėjimas?

Kalba Šv. Petro aikštėje 2013 m. spalio 12-ąją, Tikėjimo metų Marijos dieną

Brangūs broliai ir seserys!

Šis Tikėjimo metų susitikimas paskirtas Marijai, Kristaus ir Bažnyčios Motinai, mūsų Motinai. Iš Fatimos at-

keliavusi statula padeda pajusti jos buvimą tarp mūsų. Tikrai: Marija visada mus veda pas Jėzų. Ji yra tikėjimo moteris, tikra tikinčioji. Galime paklausti: koks buvo Marijos tikėjimas?

1. Pirmas jos tikėjimo elementas yra štai šis: *Marijos tikėjimas atmezga nuodėmės mazgą* (plg. *Lumen gentium*, 56). Ką tai reiškia? Vatikano II Susirinkimo tėvai pasitarkė šv. Ireniejaus posakį: „Ievos neklusnumo mazgą atmezgė Marijos tikėjimas; ką mergelė Ieva surišo netikėdama, tai mergelė Marija atrišo tikėjimu“ (*Adversus haereses*, III, 22, 4).

Neklusnumo „mazgas“, netikėjimo „mazgas“. Kai vaikas neklauso mamos ar tėčio, galime sakyti, jog atsiranda nedidelis „mazgas“. Taip nutinka, kai vaikas elgiasi suvokdamas, ką daro, ypač kai meluoja. Tą akimirką jis nepasitiki mama ir tėčiu. Žinote, kaip dažnai tai pasitaiko! Tada tą santykio su tėvais trūkumą būtina pašalinti; kad darna ir pasitikėjimas būtų atkurti, vaikas turi atsiprašyti. Kažkas panašaus vyksta ir mūsų santykio su Dievu plotmėje. Kai jo neklausome, nevykdome jo valios, atliekame konkrečius veiksmus, kuriais parodome pasitikėjimo Juo stygių – o tai yra nuodėmė, – mūsų viduje atsiranda savotiškas mazgas. Šie mazgai griaua ramybę ir giedrumą. Jie pavojingi, nes iš daugybės mazgų gali susidaryti raizgalynė, kurią bus vis skausmingiau bei sunkiau išpainioti.

Bet Dievo gailingumui, žinia, nėra negalimų dalykų! Net labiausiai susiraizgę mazgai atpainiojami jo malone. O Marija, savuoju „taip“ atvėrusi vartus Dievui atmegzti seno neklusnumo mazgą, yra Motina, kantriai ir švelniai vedanti mus pas Dievą, kad jis savo tėvišku gailingumu galėtų atpainioti mūsų sielos mazgus. Visi turime tokių mazgų ir savo širdyje galime klausiti: kokių mazgų yra mano gyvenime? „Tėve, manujų neįmanoma išpainioti!“ Taip sakyti klaidinga! Atmegzti galima visus širdies mazgus, kiekvieną mūsų sąžinės mazgą. Ar prašau, kad Marija padėtų man pasitikėti Dievo gailingumu, atpainioti tuos mazgus, pasikeisti? Ji, tikėjimo moteris, tikrai pasakys: „Kelkis, eik pas Viešpatį: Jis tave supranta.“ Ir kaip Motina, mūsų Motina, ji mus veda už rankos į mūsų Tėvo, gailingumo Tėvo, glėbį.

2. Antras elementas: *Marijos tikėjimas davė Jėzui žmogiškąjį kūną*. Pasak Susirinkimo, „būdama tikinti ir klusni, Marija pagimdė žemėje patį Tėvo Sūnų, nepažinusi vyro, pridengta Šventosios Dvasios šešėlio“ (*Lumen gentium*, 63). Šį momentą Susirinkimo tėvai primygtinai akcentavo: išvardama „taip“ Dievo žiniai per angelą, Marija Jėzų pradėjo pirma tikėjimu ir tik po to kūnu. Ką tai reiškia? Tai reiškia, kad Dievas netroško

tapti žmogumi ignoruodamas mūsų laisvę, bet norėjo ateiti per Marijos laisvą pritarimą, jos „taip“. Paklause jos: „Ar tu tam pasirengusi?“ Ir ji atsakė: „Taip.“

Bet kas nepakartojamai nutiko Mergelei Marijai, tai su mumis vyksta dvasiškai, kai mylinčia bei atvira širdimi priimame Dievo žodį ir jį įgyvendiname. Dievas tarsis tampa kūnu, apsigyvena mumyse, nes jis gyvena visuose, kurie jį myli ir laikosi jo žodžio. Šitai suprasti nelengva, tačiau lengva pajusti savo širdyje.

Jėzaus įsikūnijimas nėra tiesiog praeities įvykis, neturintis nieko bendra su mumis asmeniškai. Tikėti į Jėzų reiškia su Marijos nuolankumu bei drąsa suteikti jam savo kūną, kad jis galėtų toliau gyventi tarp mūsų. Tai reiškia suteikti jam savo plaštakas, kad galėtų paglostyti mažutėlius ir vargšus, savo kojas, kad nueitų susitikti su broliais bei seserimis, savo rankas, kad palaikytų silpnąjį bei darbuotųsi Viešpaties vynuogyne, savo protus mąstyti ir veikti Evangelijos šviesoje ir pirmiausia pasiūlyti jam savo širdis mylėti bei rinktis pagal Dievo valią. Visa tai vyksta Šventosios Dvasios veikimo galia. Taip tampame įrankiais, kad Jėzus per mus veiktų pasaulyje.

3. Paskutinis elementas: *Marijos tikėjimas yra kelionė*. Susirinkimas teigia, kad Marija „žengė tikėjimo taku“ (ten pat, 58). Ji šiuo taku žengia pirma mūsų, mus lydi, palaiko.

Kokia prasme Marija žengė taku? Ta prasme, kad visą gyvenimą sekė paskui savo Sūnų; jis – Jėzus – yra kelias, yra takas! Eiti į priekį tikėjimu, žengti dvasiniu taku, kuris yra tikėjimas, reiškia ne ką kita, kaip sekti paskui Jėzų, klausytis jo bei vadovautis jo žodžiais, stebėti, kaip jis elgiasi, ir eiti jo pėdomis, turėti tuos pačius jausmus. O kokie tie Jėzaus jausmai? Nuolankumas, gailestingumas, artumas kitiems, bet sykiu ir tvirtas veidmainiškumo, dvideidystės ir stabmeldystės atmetimas. Jėzaus kelias yra iki galo, net iki savo gyvybės paaukojimo, ištikimos meilės kelias, kryžiaus kelias. Tad tikėjimo kelionė veda per kryžių. Marija suvokė tai nuo pradžių, kai Erodas troško nužudyti ką tik gimusį Jėzų. Tas kryžius tapo skausmingesnis, kai Jėzus buvo atmetas. Marija visuomet buvo su Jėzumi, visada sekė paskui jį, apsuptą minių, ir girdėjo visas jo priešininkų bjaurias paskalas. Ir ji nešė šį kryžių! Marijos tikėjimas susidūrė su nesupratimu ir panieka. Kai atėjo Jėzaus „valanda“, jo kančios valanda, Marijos tikėjimas buvo kaip liepsnelė tamsoje, visiškoje tamsoje. Didžiojo šeštadienio naktį Marija budėjo. Jos mažytė, bet skaisti liepsnelė degė iki prisikėlimo aušros. O kai sužinojo, kad kapas tuščias, širdis prisipildė tikėjimo džiaugsmo, krikščioniškojo tikėjimo Jėzaus Kristaus mirtį ir prisikėlimą. Tikėjimas visada kelia džiaugsmą, o Marija yra džiaugsmo Motina! Tepamoko ji mus žengti

džiaugsmo taku, patirti tą džiaugsmą! Štai svarbiausias dalykas – džiaugsmas, tas Jėzaus ir Marijos susitikimas, galime tik įsivaizduoti, koks jis buvo. Jų susitikimas buvo Marijos ir visos Bažnyčios tikėjimo viršūnė. O koks mūsų tikėjimas? Ar, kaip Marija, kurstome jį sunkumų, tamsos akimirkomis? Ar jaučiame tikėjimo džiaugsmą?

Šįvakar dėkojame tau, Motina, už tavo, tvirtos ir nuolankios moters, tikėjimą; iš naujo patikime save tau, tikėjimo Motina. Amen.

Naujoji evangelizacija: pirmenybė liudijimui; ėjimas kitų link; pastoracinio plano būtinybė

Kalba Popiežiškosios tarybos naujajai evangelizacijai skatinti visuotinio susirinkimo dalyviams

2013 m. spalio 14 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Sveikinu visus ir dėkoju jums už tarnavimą naujajai evangelizacijai ir darbą Tikėjimo metais. Nuoširdžiai dėkoju! Tai, ką šiandien noriu jums pasakyti, galima sutraukti į tris punktus: pirmenybė liudijimui, ėjimas kitų link, į esminius dalykus sutelktas pastoracinis planas.

1. Šiandien dažnai pasitaiko abejingumo tikėjimui nuostata, kai tikėjimas laikomas nereikšmingu žmogaus gyvenimui. Naujosios evangelizacijos reikia tikėjimo gyvenimui pažadinti mūsų amžininkų protuose ir širdyse. Tikėjimas yra Dievo dovana, tačiau svarbu ir tai, kad mes, krikščionys, meile, darna, džiaugsmu, kančia rodytume, jog konkrečiai gyvename tikėjimu, nes tai verčia užduoti klausimus, keltus Bažnyčios kelionės pradžioje: kodėl jie taip gyvena? Kas juos skatina? Šie klausimai kreipia tiesiai į evangelizacijos šerdį – į tikėjimo bei artimo meilės liudijimą. Šiais laikais mums ypač reikia įtikinamų liudytojų, darančių Evangeliją regimą ir savo gyvenimu, ir savo žodžiu bei žadinančių potraukį Jėzui Kristui, Dievo grožiui.

Daug žmonių nutolo nuo Bažnyčios. Būtų klaidinga kaltinti dėl to tą ar aną, tiesą sakant, apie kaltę nereikia net kalbėti. Tai lėmė Bažnyčios istorija ir jos atstovai, tam tikros ideologijos ir individai. Būdami Bažnyčios vaikai, turime tęsti Vatikano II Susirinkimo pradėtą kelionę ir atsikratyti nenaudingų bei žalingų dalykų, Bažnyčią slegiančio ir jos veidą darkančio klaidingo pasaulietinio saugumo.

Reikia krikščionių, mūsų dienų žmonėms regimai liudijančių Dievo gailestingumą bei švelnumą kiekvienai būtybei. Visi žinome, kad šių dienų žmogaus krizė ne paviršutiniška, bet gili. Štai kodėl naujoji evangelizacija, kviečianti drąsiai plaukti prieš srovę ir nuo stabų atsigręžti į Dievą, negali išsiversti be gailestingumo, pirmiau žodžių išreiškiamo judesiais ir elgsena, kalbos. Bažnyčia, būdama šiandienėje žmonijoje, sako: atėikite pas Jėzų visi, kurie vargstate ir esate prislėgti... ir jis atgaivins jūsų sielas (plg. Mt 11, 28–30). Atėikite pas Jėzų. Jis vienintelis turi amžinojo gyvenimo žodžius.

Kiekvienas pakrikštytas krikščionis yra Kristaus nešėjas, kaip mėgdavo sakyti Bažnyčios tėvai. Kas sutiko Kristų taip, kaip samarietė prie šulinio, tas negali pasilaikyti tos patirties sau, bet jaučia poreikį ja dalytis ir vesti pas Jėzų kitus (plg. Jn 4). Visi privalome savęs paklausti, ar tie, kuriuos sutinkame, pajunta mūsų gyvenime tikėjimo šilumą, ar mūsų veiduose regi susitikimo su Kristumi džiaugsmą!

2. Taip pereiname prie antrojo aspekto: *ėjimo kitų link*. Naujoji evangelizacija reiškia iš naujo pajudėti praradusiųjų tikėjimą ir gyvenimo gilios prasmės pojūtį link. Ši dinamika neatsiejama nuo Kristaus didžiosios užduoties nešti gyvybę į pasaulį, Tėvo meilę žmonėms. Dievo Sūnus „išėjo“ iš savo dieviškojo būvio ir atėjo susitikti su mumis. Bažnyčia irgi taip juda; kiekvienas krikščionis pašauktas eiti susitikti su kitais, puoselėti dialogą su kitaip nei mes manančiais, išpažįstančiais kitą tikėjimą ar apskritai netikinčiais žmonėmis. Susitikti su visais, nes mus visus sieja tai, kad esame sukurti pagal Dievo paveikslą ir panašumą. Galime be baimės ir neatsižadėdami narystės Bažnyčioje eiti visų link.

Nė vienas nėra atkirstas nuo gyvenimo vilties, Dievo meilės. Bažnyčia pasiūsta žadinti šią viltį visur, pirmiausia ten, kur ją slopina sunkumai ir dažnai nežmoniškos gyvenimo sąlygos, o ten, kur viltis negali kvėpuoti, ji uždūsta. Atgaivinti ją žmonių širdyse būtinas šviežias Evangelijos oras, prisikėlusio Kristaus Dvasios dvelksmas. Bažnyčia yra namai visada atviromis durimis – ne tik dėl to, kad kiekvienas čia svetingai sutinkamas ir gali įkvėpti meilės bei vilties, bet ir todėl, kad galime išeiti laukan nešdami tą meilę bei viltį. Šventoji Dvasia akina mus palikti savo saugią erdvę ir veda į žmonijos pakraščius.

3. Vis dėlto Bažnyčioje negalima visa tai palikti atsitiktinumui ar improvizacijai. Būtina visiems įsipareigoti parengti pastoracinį planą, primenantį esminius dalykus ir *orientuotą į tai, kas esminga, tai yra į Jėzų Kristų*. Neverta eikvoti jėgų daugeliui šalutinių ar nebūtinų dalykų; dėmesį pravartu sutelkti į pagrindinę tikrovę, kuri yra susitikimas su Kristumi, jo gailestingumu ir

meile, ir mylėti brolius taip, kaip jis mus mylėjo. Susitikimas su Kristumi taip pat yra adoracija; šis žodis per retai vartojamas. Adoruoti Kristų. Būtinai planas, įkvėptas Šventosios Dvasios kūrybiškumo ir lakios vaizduotės, – Dvasios, akinančios be baimės sukurti naujais takais, kad netaptume iškasenomis! Paklauskime savęs: koks mūsų vyskupijos ar parapijos pastoracinis planas? Ar jis daro regimą tai, kas esminga, būtent Jėzų Kristų? O gal mūsų pastoracinis planas išskydęs ir fragmentiškas, toks, kad galiausiai kiekvienas eina ta kryptimi, kuri jam atrodo tinkama?

Šiame kontekste norėčiau pabrėžti katechezes kaip evangelizacijos elemento svarbą. Apie tai jau kalbėjo popiežius Paulius VI apaštališkajame paraginime *Evangelium nuntiandi* (plg. 44). Remdamasis juo didysis katechetinis sąjūdis skatino atsinaujinti bei užtaisyti atsivėrusią spragą tarp Evangelijos bei kultūros ir šiandienio neraštingumo tikėjimo srityje. Nekart esu minėjęs, kas mane nustebindavo mano tarnyboje: susitikimas su vaikais, kurie net nemokėdavo persižegnoti! Mūsų miestuose! Naujojoje evangelizacijoje katechetams išties tenka didžiulis vaidmuo, ir svarbu, kad pirmieji katechetai, pirmieji tikėjimo ugdytojai liudijimu bei žodžiu savo šeimose būtų tėvai. <...>

Išgyventi tikėjimo džiaugsmą

Kreipimasis į šeimas, Tikėjimo metų proga atvykusias į Romą

2013 m. spalio 26 d., Šv. Petro aikštė

Mielos šeimos!

Labas vakaras ir sveikos atvykusios į Romą!

Iš daugelio pasaulio kraštų atvykote į Romą išpažinti savo tikėjimo prie Šv. Petro kapo. Ši aikštė jus svetingai sutinka ir apkabina: esame vienos sielos tauta, suburta mus mylinčio bei palaikančio Viešpaties. Sveikinu visas šeimas, susivienijusias su mumis per televiziją ir internetu: ši aikštė išsiplėtė visomis kryptimis!

Šį susitikimą pavadinate: „Šeima, išgyvenk tikėjimo džiaugsmą!“ Tas pavadinimas man patinka. Klausiau jūsų patirčių, istorijų, kurias pasakojote. Mačiau tiek vaikų, tiek senelių... Jaučiau skausmą šeimų, gyvenančių skurdo ir karo sąlygomis. Klausiausi jaunuolių, trokštančių tuoktis net tūkstančių sunkumų sūkuryje. Tad paklauskime savęs: ar šiandien įmanoma išgyventi

tikėjimo džiaugsmą šeimoje? O aš jus taip pat klausiu: ar įmanoma išgyventi tą džiaugsmą, ar ne?

1. Į galvą ateina vienas Jėzaus pasakymas iš Mato evangelijos: „Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: aš jus atgaivinsiu!“ (Mt 11, 28). Gyvenimas dažnai būna varginantis ir neretai tragiškas! Neseniai tai girdėjome... Darbas varginantis, darbo paieškos sekiančios. O darbui surasti šiandien prireikia daug jėgų! Tačiau gyvenime sunkiausia ne tai: labiausiai slegia meilės stygius. Žmogų slegia tai, kad nesulaukia šypsenos, nėra priimamas. Vargina tam tikra tylą, kartais ir šeimoje tarp sutuoktinių, tarp tėvų ir vaikų, brolių ir seserų. Be meilės našta tampa dar sunkesnė, nepakeliama. Turiu galvoje vienišus pagyvenusius žmones, šeimas, kurioms niekas nepadedą rūpintis namie ypatingos globos reikalingais asmenimis. „Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti“, – sako Jėzus.

Brangios šeimos, Viešpats žino mūsų vargus: žino! Žino mūsų gyvenimo naštas. Tačiau Viešpačiui taip pat žinomas ir mūsų gilus troškimas patirti atgaivos džiaugsmą! Pamenate? Jėzus sakė: „...kad jūsų džiaugsmui nieko netrūktų“ (Jn 15, 11). Jėzus nori, kad mūsų džiaugsmui nieko netrūktų! Jis taip pasakė apaštalams ir kartoja šiandien mums. Tad pirmutinis dalykas, kuriuo šiandien su jumis norėčiau pasidalyti, yra Jėzaus žodžiai: „Ateikite pas mane, viso pasaulio šeimos, – sako Jėzus, – ir aš jus atgaivinsiu, kad jūsų džiaugsmui nieko netrūktų.“ Pasiimkite šiuos Jėzaus žodžius į namus, nešiokitės širdyse, dalykitės jais šeimose. Jais esate kviečiami ateiti pas Jėzų, kad jis jums visiems suteiktų džiaugsmo.

2. Antras pasakymas yra iš Santuokos apeigų. Švenčiantieji šį sakramentą taria: „Prisiekiu visada būti tau ištikimas (-a): kai laimė lydės ar vargas suspaus, kai sveikata tvers ar ligos suims, – visą gyvenimą tave mylėsiu ir gerbsiu.“ Šią akimirką jaunavedžiai dar nežino nei kas nutiks, nei kokie džiaugsmas ir vargai jų laukia. Kaip Abraomas, jie drauge leidžiasi kelionėn. Būtent tai yra santuoka! Sykiu leisti į kelią ir drauge juo eiti, patikint save galingoms Viešpaties rankoms. Susikibus rankomis visada ir visą likusį gyvenimą! Nedarant nuolaidų laikinumo kultūrai, galinčiai sudaužyti mūsų gyvenimą!

Pasitikint Dievo ištikimybe, visko galima imtis be baimės ir atsakingai. Sužadėtiniai krikščionys nėra naivūs, suvokia apie galimas gyvenimo problemas ir pavojus. Tačiau nesibaimina prisiimti atsakomybės Dievo ir visuomenės akivaizdoje. Nesprunka į šalį, neužsisaklėndžia, neatsisako užduoties sukurti šeimą ir dovanoti pasauliui vaikų. – Bet šiandien, Tėve, tai sunku. – Iš tiesų sunku. Štai kodėl reikia malonės, sakramentu suteikiamos malonės! Sakramentai nėra gy-

venimo papuošalai – kokios gražios jungtuvės, kokios gražios apeigos, kokia graži šventė! Pastarieji dalykai nėra Santuokos sakramentas, nėra sakramento malonė. Tai – dekoracija! Malonė nėra gyvenimui papuošti, ji skirta, kad mums gyvenime suteiktų tvirtybės, įkvėptų drąsos, jėgų eiti pirmyn! Nepersiskiriant, visada drauge. Krikščionys priima Santuokos sakramentą, nes suvokia, kad jis jiems būtinas! Būtinai, kad jie išliktų kartu ir atliktų tėvų užduotį. „Kai laimė lydės ar vargas suspaus, kai sveikata tvers ar ligos suims.“ Šitai taria sutuoktiniai per santuokos apeigas ir to meldžia kartu su bendruomene. Kodėl? Todėl, kad tai įprasta? Ne! Jie tai daro, nes to reikia jų ilgai bendrai kelionei, kuri truks visą gyvenimą, o ne tam tikrą jo atkarpa. Norint drauge pasitikėjimo dvasia keliauti, kasdien vienam kitą priimti bei atleisti, jiems būtina Jėzaus pagalba! Šitai svarbu! Mokėti šeimoje atleisti, nes nėra vienas nesame tobulas, nėra vienas! Kartais elgiamės netinkamai ir įskaudiname kitus. Svarbu turėti drąsos paprašyti atleidimo, kai šeimoje suklystame...

Prieš kelias savaites toje pačioje aikštėje sakiau, kad norint išlaikyti šeimą būtina prieš akis turėti tris žodžius. Juos pakartosiu: prašau, ačiū, atsiprašau. Trys raktiniai žodžiai! Sakome: „prašau“, kad šeimoje nesielgtume kaip įsibrovėliai. „Ar galiu tai padaryti? Ar tau tai patiks?“ Šitaip prašome leidimo. Sakome: „ačiū“, dėkodami už meilę! Bet pasakyk man, ar dažnai per dieną savo žmonai ar vyrui pasakai „ačiū“? Kiek dienų praslenka be „ačiū“? Ir galiausiai: „atsiprašau“. Visi klystame ir kartais kas nors šeimoje įskaudinamas, kartais – sakau – laksto lėkštės, pasigirsta šurkščių žodžių, bet paklauskite mano patarimo: neužbaikite dienos nesusitaikę. Šeimoje susitaikoma kasdien! „Atleisk man“, – ir tada taika sugrįžta. Prašau, ačiū, atsiprašau! Gal ištarkime kartu! [Atsakoma: „taip“.] Prašau, ačiū, atsiprašau! Kartokime šeimose šiuos žodžius. Kasdien atleiskite vieni kitiems!

Šeimos gyvenimas kupinas gražių akimirkų: poilsio, bendro valgyimo, pasivaikščiojimų po parką ar užmiestyje, senelių ar ligonių aplankymų. Bet jei nėra meilės, nėra ir džiaugsmo, nėra šventės, ir meilę visada dovanoja Jėzus: jis yra neišsemiamas šaltinis. Ten, sakramente, jis dovanoja mums savo gyvybės žodį bei duoną, kad mūsų džiaugsmui nieko netrūktų.

3. Ir baigiant: čia, prieš mus, yra Jėzaus paaukojimo šventykloje ikona. Tai graži ir svarbi ikona. Pakontempliuokime šį atvaizdą, leiskime, kad jis mums padėtų. Šioje scenoje nutapytų pagrindinių veikėjų, kaip ir jūsų visų, irgi laukia kelias: Marija ir Juozapas, pakludami Viešpaties įstatymui, atkeliavo į Jeruzalę; senasis Simeonas ir pranašė Ona, taip pat garbingo amžiaus, atėjo į šventyklą

paskatinti Šventosios Dvasios. Scenoje pavaizduotos trys kartos: Simeonas laiko rankose kūdikėlį Jėzų, kurį atpažįsta kaip Mesiją, o Ona pavaizduota šlovinanti Dievą bei skelbianti išganymą laukiantiems Izraelio atpirkimo. Šiedu garbaus amžiaus personažai simbolizuoja tikėjimą kaip atminimą. Bet leiskite man paklausti: ar klausotės savo senelių? Ar atveriate savo širdis senelių perduodamiems atsiminimams? Seneliai yra šeimos išmintis, tautos išmintis. Tauta, neklausanti senelių, – mirštanti tauta! Klausytis senelių! Marija ir Juozapas yra šeima, pašventinta Jėzaus, kuris yra visų pažadų išpildymas, buvimo. Kiekviena šeima, kaip ir šeima iš Nazareto, yra įterpta į tautos istoriją ir negali egzistuoti be ankstesnių kartų. Ir todėl šiandien turime senelių ir vaikų. Vaikai mokosi iš senelių, ankstesnės kartos.

Brangios šeimos, jūs irgi esate Dievo tautos dalis. Kupinos džiaugsmo keliaukite drauge su ta tauta. Visada išlikite susivienijusios su Jėzumi ir visiems jį neškite savo liudijimu. Dėkoju, kad atėjote. Išvien persiimkime šv. Petro žodžiais, suteikiančiais ir suteiksiančiais jėgų sunkiomis akimirkomis: „Viešpatie, pas ką mes eisime?! Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius“ (Jn 6, 68). Padedami Kristaus malonės, išgyvenkite tikėjimo džiaugsmą! Tepalaimina jus Viešpats, o Marija, mūsų Motina, tesaugo ir telydi. Dėkoju!

Šeima: malda, tikėjimas, džiaugsmas

Pamokslas per šv. Mišias Šv. Petro aikštėje

2013 m. spalio 27 d.

Šio sekmadienio skaitiniais esame kviečiami apmąstyti kai kuriuos pamatinius krikščioniškosios šeimos bruožus.

1. Pirma: *šeima meldžiasi*. Evangelijos skaitinyje aikštėn iškeliama du meldimosi būdai: klaidingas – fariziejaus ir kitas, autentiškas, – muitininko. Fariziejus įkūnija nuostatą, kuri atspindi ne padėką Dievui už jo geradarybes ir gailestingumą, bet veikia pasitenkinimą savimi. Fariziejus jaučiasi teisingas, mano gyvenęs teisingai, todėl tuo giriasi bei nuo savo aukšto pėdestalo smerkia kitus. Muitininkas, priešingai, daug nekalba. Meldžiasi nusižeminęs, suvokdamas savo nevertumą, silpnybes: šis vyras tikrai pripažįsta, kad jam reikia Dievo atleidimo, Dievo gailestingumo.

Muitininko malda – tai vargšo malda, Dievui patinkanti malda, malda, kaip sakoma pirmajame skaitiny-

je, „pasiekianti dangų“ (Sir 35, 16), o fariziejaus – tuštybės slegiama malda.

Šių žodžių šviesoje norėčiau jūsų, mielos šeimos, paklausti: ar kartais meldžiatės šeimoje? Žinau, kai kurios meldžiasi. Tačiau daugelis man sako: bet kaip melstis? Akivaizdu, jog kaip muitininkas, nusižeminus priešais Dievą. Nuolankiai, leidžiant Viešpačiui į save pažvelgti ir meldžiant jo gerumo, kad jis pas mus ateitų. Bet kaip melstis šeimoje? Juk atrodo, kad malda yra asmeninis dalykas, be to, šeimoje tam niekada nėra tinkamos, ramios akimirkos... Taip, tai tiesa, tačiau sykiu tai yra ir nuolankumo klausimas – būtent, kaip muitininkui, išpažinti, kad mums reikia Dievo! O Dievo reikia visoms šeimoms, mums visiems: visiems, visiems! Mums reikia jo pagalbos, jėgos, palaiminimo, gailestingumo, atleidimo. O norint melstis drauge šeimoje reikia paprastumo. Sukalbėti prie stalo „Tėve mūsų“ nėra kažkas ypatinga, tai lengva. Labai gražu šeimoje melstis rožinio malda: ji suteikia jėgų. Ir melstis vieniems už kitus – vyrui už žmoną, žmonai už vyrą, abiem už vaikus, vaikams už tėvus, senelius... Melstis vienam už kitą. Štai ką reiškia melstis šeimoje, o malda stiprina šeimą.

2. Antrame skaitinyje pateikta dar viena mintis: *šeima išlaiko tikėjimą*. Savo gyvenimo pabaigoje apaštalas Paulius apibendrindamas taria: „Išlaikiau tikėjimą“ (2 Tim 4, 7). Bet kaip jis jį išlaikė? Ne seife! Neužkasė į žemę, kaip anas tingokas tarnas. Šventasis Paulius savo gyvenimą lygina su kova ir bėgimu. Jis išlaikė tikėjimą, nes neapsiribojo jo gynimu, bet jį skelbė, skleidė, nešė į tolybes. Ryžtingai priešinosi troškusiems Kristaus žinią užkonservuoti, „užbalzamuoti“ Palestinoje. Todėl priėmė drąsius sprendimus, vyko į priešiškas teritorijas, leisdavosi užkalbinamas tolimų žmonių, kitokių kultūrų, atvirai ir be baimės kalbėdavo. Šventasis Paulius išlaikė tikėjimą, nes perdavė jį kitiems tokį, kokį gavo, nusigaudamas iki pakraščių, o ne įsikasdamas gynybinėse pozicijose.

Čia irgi galime paklausti: kaip šeimoje išlaikome savo tikėjimą? Laikydami jį sau kaip privačią nuosavybę, banko sąskaitą ar mokėdami juo dalytis liudydami, svetingai priimdami kitus, atsiverdami kitiems? Visi žinome, kad šeimos, ypač jaunos, dažnai skuba, tarsi lenktyniauja su laiku, turi daug ką nuveikti. Bet ar kartais pagalvojate, kad tos „lenktynės“ gali būti ir tikėjimo lenktynės? Krikščioniškosios šeimos yra šeimos misionierės. Vakar aikštėje girdėjome tokių šeimų liudijimus. Jos misionieriauja kasdieniame gyvenime užsiimdamos kasdieniais reikalais ir visur įdėdamos tikėjimo druskos bei raugo! Išlaikyti tikėjimą šeimoje ir į kasdienybės dalykus įmaišyti tikėjimo druskos bei raugo!

3. Galiausiai Dievo žodyje galime atrasti dar vieną aspektą: *šeima išgyvena džiaugsmą*. Atliepiamojoje psalmėje sakoma: „kuklieji girdės ir džiaugsis“ (34, 3). Visa ši psalmė yra himnas Viešpačiui, džiaugsmo ir ramybės šaltiniui. O kas yra to džiaugsmo priežastis? Štai ši: Viešpats yra arti, jis girdi nuolankiųjų šauksmus ir išlaisvina juos iš blogio. Apie tai rašė ir šventasis Paulius: „Visuomet džiaukitės Viešpatyje... Viešpats yra arti“ (Fil 4, 4–5). Šiandien mielai paklauskiau vieno dalyko. Tačiau kiekvienas tą klausimą tegu parsineša į namus, gerai? Kaip namų užduotį. Ir pats sau teatsako: ar yra džiaugsmo mano namuose? Ar yra džiaugsmo mano šeimoje? Atsakykite į tai.

Mielos šeimos, puikiai žinote: tikrasis džiaugsmas, išgyvenamas šeimoje, nėra paviršutiniškas, kyla ne iš daiktų, palankių aplinkybių... Tikrasis džiaugsmas kyla iš žmonių tarpusavio darnos, kuri visų jaučiama širdyje ir leidžia mums pajusti buvimo drauge, abipusės paramos gyvenimo kelyje grožį. Tačiau šio gilaus džiaugsmo jausmo pagrindas – Dievo artumas, Dievo buvimas šeimoje, jo priimti pasirengusi, gailestinga, pagarbi meilė visiems. Ir pirmiausia kantri meilė: kantrumas yra Dievo dorybė, mokanti mus šeimoje kantriai vienas kitą mylėti. Būti kantriems vienas kito atžvilgiu. Kantri meilė. Vien Dievas moka sukurti darną tarp skirtingybių. Jei Dievo meilės nėra, šeima netenka ir darnos, viršų paima individualizmas ir džiaugsmas užgęsta. O šeima, gyvenanti tikėjimo džiaugsmu, spontaniškai tą džiaugsmą perteikia kitiems, yra žemės druska ir pasaulio šviesa, visos visuomenės raugas.

Mielos šeimos, nuolat gyvenkite tikėdamos ir paprastai, taip, kaip Šventoji Šeima iš Nazareto. Telydi jus visada džiaugsmas ir Viešpaties ramybė!

Popiežius Pranciškus

Visuotinė Bažnyčia

2013 m. spalio 9 d.

„Tikiu vieną šventą visuotinę... Bažnyčią.“ Šiandien stabtelėkime pamąstyti apie šį Bažnyčios bruožą: sakome, kad ji visuotinė, katalikiška. Visų pirma, ką reiškia „katalikiška“? Šis apibrėžimas kilęs iš graikų kalbos žodžio *kath'olon*, kuris reiškia „pagal viską“. Kaip šis visuotinumai taikomas Bažnyčioje? Ką reiškia, kai sakome, kad Bažnyčia yra visuotinė, katalikiška? Manau, kad šiame apibrėžime glūdi trys pamatiniai dalykai.

Pirmoji prasmė: Bažnyčia visuotinė, nes ji yra erdvė, namai, kuriuose skelbiama tikėjimo visuma, kur Kristaus atneštas išganymas skiriamas visiems. Bažnyčia įgalina sutikti mus perkeičiantį Dievo gailestingumą, nes joje yra Jėzus Kristus, mums suteikiantis tikrą tikėjimo išpažinimą, sakramentinio gyvenimo pilnatvę, pašventintosios tarnybos tikrovę. Bažnyčioje kiekvienas suras tai, kas būtina tikėjimui, krikščioniškam gyvenimui, ko reikia šventumui pasiekti keliaujant per visas vietas ir visais laikais.

Pavyzdžiui, galime sakyti, kad tai panašu į šeimos gyvenimą; šeimoje kiekvienam suteikiama tai, kas būtina augti, bręsti, gyventi. Negalime augti patys vieni, negalime keliauti patys vieni, atsiskyre nuo kitų: keliaujame ir augame bendruomenėje, šeimoje. Taip pat yra ir Bažnyčioje! Joje mes klausomės Dievo žodžio, būdami tikri, kad tai ta žinia, kurią Viešpats mums padovanojo; Bažnyčioje galime sutikti Viešpatį sakramentuose, kurie yra tarsi atviri langai, pro kuriuos mus pasiekia Dievo šviesa, tarsi šaltiniai, iš kurių semiamės paties Dievo gyvenimo; Bažnyčioje mes mokomės gyventi bendrystėje ir meilėje, kylančioje iš Dievo. Kiekvienas šiandien galime savęs paklausti: kaip gyvenu Bažnyčioje? Kaip jaučiuosi eidamas į bažnyčią, ar taip, kaip eidamas į stadioną stebėti futbolo rungtynių? Ar kaip į kiną? Ne, tai kitas dalykas. Kaip einu į bažnyčią? Kaip priimu Bažnyčios man teikiamas dovanas, idant augčiau ir brėščiau kaip krikščionis? Ar dalyvauju bendruomenės gyvenime, ar einu į bažnyčią ir panyru į savo problemas izoliuodamasis nuo kitų? Šia pirmutine prasme Bažnyčia visuotinė, nes ji yra visų namai. Visi yra Bažnyčios vaikai ir visi yra šiuose namuose.

Antroji prasmė: Bažnyčia yra *visuotinė*, nes ji pasklidusi po visą pasaulį ir skelbia Evangeliją visiems žmonėms. Bažnyčia nėra elitinė grupė, skirta tik nedaugeliui. Bažnyčioje nėra ribų, ji siunčiama pas visus žmones, į visą žmoniją. Ta pati Bažnyčia yra kiekvienoje, kad ir mažiausioje jos dalyje. Kiekvienas gali sakyti: mano parapijoje yra visuotinė Bažnyčia, nes ir ji priklauso visuotinei Bažnyčiai; ji turi Kristaus dovanų pilnatvę – tikėjimą, sakramentus ir pašventintąją tarnybą; ji yra bendrystėje su savo vyskupu, su popiežiumi ir yra atvira visiems, be jokių skirtumų. Bažnyčia nėra tik ten, kur siekia mūsų varpinės šešėlis; jai priklauso visos tautos ir visi žmonės, kurie išpažįsta tą patį tikėjimą, maitinasi ta pačia Eucharistija, kuriems tarnauja tie patys ganytojai. Jausti bendrystę su visomis Bažnyčiomis, su visomis mažomis ir didelėmis katalikų bendruomenėmis pasaulyje! Tai nuostabu! Taip pat jausti, kad visi, didelės ir mažos bendruomenės, vykdomė misiją, visi turime atverti duris ir išeiti dėl Evangelijos. Užduokime sau klausimą: ką darau, kad kitiems perduočiau susitikimo su Viešpačiu džiaugsmą, priklausymo Bažnyčiai džiaugsmą? Skelbti

ir liudyti tikėjimą nėra tik nedaugelio reikalas; tai liečia taip pat mane, tave, kiekvieną mūsų!

Trečia ir paskutinė mintis: Bažnyčia yra visuotinė, nes ji yra „darnos namai“, kur vienybė ir įvairovė gali susilieti ir tapti turtu. Įsivaizduokime simfoniją, kuri reiškia darną, harmoniją drauge grojant daugeliui instrumentų; kiekvienas jų išlaiko savo nepakartojamą skambesį, o kiekvienam būdingi garsai susilieja į bendrą temą. Yra taip pat dirigentas, orkestro vadovas, ir atlikdami simfoniją visi groja draugėje, bet niekad neužslopinamas nė vieno instrumento skambesys; priešingai, kiekvieno unikalumas maksimaliai vertinamas!

Tai gražus įvaizdis, bylojantis mums, kad Bažnyčia – tarsi didžiulis orkestras, kuriame yra didelė įvairovė. Nesame vienodi ir neturime būti vienodi. Mes visi įvairūs, skirtingi, kiekvienas savitų bruožų. Tai sudaro Bažnyčios grožį: kiekvienas įneša savo indėlį, kuo Dievas jį apdovanojo, kad praturtintų visus. Sudedamosios dalys įvairios, tačiau šioje sudėtinėje įvairovėje nėra jokių konfliktų ar priešybių; tai įvairovė, leidžianti Šventajai Dvasiai ją harmoningai suderinti. Ji yra tikrasis „Dirigentas“, ji yra pati darną. Taigi savęs paklauskime: ar savo bendruomenėse gyvename darniai, ar ginčijamės tarpusavyje? Ar mano parapijoje, mano bendruomenėje, judėjime, ten, kur priklausau Bažnyčiai, yra apkalbų? Jei yra, vadinasi, darnos nėra, vyksta kova. Tai ne Bažnyčia. Bažnyčia reiškia darną tarp visų: niekad nedera apkalbinėti kitų, nedera tarpusavyje kovoti. Priimkime kitus, priimkime teisėtą įvairovę, priimkime, kad tas žmogus yra kitoks, kad jis vienaip ar kitaip mąsto – išlaikydami vieną tikėjimą galime skirtingai mąstyti. Ar siekiame viską suvienodinti? Bet uniformiškumas žudo gyvybę. Bažnyčios gyvenimas yra įvairovė, o kai norime visus suvienodinti, pražudome Šventosios Dvasios dovanas.

Melskime Šventąją Dvasią, kuri yra įvairovės vienybės, tos darnos autorė, kad jos padėdami vis labiau būtume „katalikai“, priklausantys katalikų, tai yra visuotinei, Bažnyčiai.

Apaštališkoji Bažnyčia

2013 m. spalio 16 d.

Tikėjimo išpažinime sakome: „Tikiu vieną, šventą, visuotinę, apaštalinę Bažnyčią.“ Nežinau, ar kada nors apmąstėte, ką reiškia teiginys: „Bažnyčia yra apaštalinė.“ Gal atvykdami į Romą mąstėte apie apaštalų Petro

ir Pauliaus reikšmę – jie čia paguldė galvas skelbdami ir liudydami Evangeliją.

Tačiau yra dar svarbesnis dalykas. Išpažinti apaštališkąją Bažnyčią reiškia pabrėžti pamatinį ryšį, kuris Bažnyčią sieja su apaštalais, su ta maža dvylikos vyrų grupe, kurių kiekvieną Jėzus pašaukė vardu, kad būtų su juo, ir kuriuos vėliau siuntė į pasaulį skelbti jo mokymo (plg. *Mk 3, 13–19*). Graikų kalbos žodis „apaštalas“ ir reiškia „siunčiamąjį“, „pasiuntinį“. Apaštalas yra pasiūstasis, žmogus, įpareigotas kažką nuveikti, o apaštalai Jėzaus pasirinkti, pakviesti ir pasiūsti, kad tęstų jo darbą, tai yra melstųsi – tai pirmutinis apaštalo uždavinys, – o antra, kad skelbtų Evangeliją. Tai svarbu, nes, mąstydami apie apaštalus, galėtume manyti, kad jie ėjo tik skelbti Evangelijos, nuveikti daugelio darbų. Tačiau ankstyvaisiais laikais Bažnyčioje kilo problema, nes apaštalai turėjo daryti labai daug dalykų, todėl įsteigė diakonus, kad patiems liktų daugiau laiko melstis ir skelbti Dievo žodį. Kai mąstome apie apaštalų įpėdinius, apie vyskopus, taip pat apie popiežius, nes ir jis yra vyskupas, pirmiausia turime savęs paklausti, ar tas apaštalų įpėdinis meldžiasi, po to – ar skelbia Evangeliją; nes tai ir reiškia būti apaštalu, ir todėl Bažnyčia yra apaštališkoji.

Mes visi, jei norime būti apaštalais, turime savęs paklausti: ar meldžiuosi už pasaulio išganymą? Ar skelbiu Evangeliją? Tai yra apaštališkoji Bažnyčia! Tai mūsų konstitutyvus ryšys su apaštalais. Remdamasis tuo norėčiau keliais žodžiais apibūdinti, ką reiškia pažymins „apaštalinė“, „apaštališkoji“ kalbant apie Bažnyčią.

1. Bažnyčia yra apaštališkoji, nes ji *remiasi apaštalų mokymu ir malda*, remiasi valdžia, kurią pats Kristus jai suteikė. Šv. Paulius rašo Efezo krikščionims: „Jūs jau nebesate ateiviai nei svetimi, bet šventųjų bendrapiliečiai ir Dievo namiškiai, užstatyti ant apaštalų ir pranašų pamato, turintys kertiniu akmeniu patį Kristų Jėzų“ (*Ef 2, 19–20*). Jis lygina krikščionis su gyvaisiais akmenimis, iš kurių pastatytas Bažnyčios pastatas; apaštalai yra šio pastato kolonos, o Kristus kertinis akmuo. Be Jėzaus Bažnyčia negali egzistuoti! Jėzus yra Bažnyčios pagrindas, jos pamatas! Apaštalai gyveno su Jėzumi, klausėsi jo žodžių, dalijosi jo gyvenimu, o svarbiausia, buvo jo mirties ir prisikėlimo liudytojai. Mūsų tikėjimas, Bažnyčia, kurios troško Kristus, grindžiamas ne idėja, ne filosofija, o remiasi pačiu Kristumi. Bažnyčia yra tarsi augalas, kuris išaugo per šimtmečius, išsikerojo, davė vaisių, tačiau jo šaknys giliai glūdi Jame, o Jėzaus išrinktų ir pasiūstų apaštalų daliai tekęs pamatinis Kristaus patyrimas pasiekia ir mus. Nuo to mažo augalėlio iki mūsų dienų: šitaip Bažnyčia išplito visame pasaulyje.

2. Paklauskime savęs: kaip mes galime būti susiję su šiuo liudijimu, kaip mus gali pasiekti tai, ką apaštalai išgyveno būdami su Jėzumi, ką jie iš Jėzaus girdėjo? Čia ir glūdi antrasis „apaštališkumo“ sąvokos aspektas. Katalikų Bažnyčios katekizmas tvirtina, kad Bažnyčia yra apaštališkoji, nes „joje gyvenančios Dvasios padedama, ji saugo ir perduoda apaštalų mokslą, brangų jų tikėjimo palikimą ir iš jų išgirstus sveikus pamokymus“ (857). Bažnyčia amžiais saugo tą brangų turtą, kurį sudaro Šventasis Raštas, mokymas, sakramentai, ganytojų tarnystė, ir per tai mes galime būti ištikimi Kristui, dalyvauti jo gyvenime. Tai tarsi per istoriją tekanti upė, kuri kuo toliau nuo ištakų versmės, tuo platesnė, drėkina vis didesnius plotus, bet jos vanduo teka visada iš tos pačios versmės. Versmė yra pats Kristus, jis yra Prisikėlusysis, jis Gyvasis, jo žodžiai nepraeina, nes jis pats nepraeina, jis gyvas, jis šiandien yra čia tarp mūsų, mes kalbamės su juo, o jis mūsų klauso, yra mūsų širdyje. Jėzus yra su mumis šiandien! Tai Bažnyčios grožis: Jėzaus Kristaus buvimas tarp mūsų. Ar kada nors apmąstėme, kokia svarbi ši Jėzaus duota dovana, Bažnyčios dovana, kur galime jį sutikti? Ar kada nors mąstėme, jog būtent Bažnyčia, vystydama per visus tuos amžius – nepaisant sunkumų, problemų, silpnybių, mūsų nuodėmių – perteikia mums tikrą Jėzaus žinią? Kuri laiduoja, kad visa, ką tikime, iš tikrųjų yra tai, ką perdavė Jėzus?

3. Paskutinė mintis: Bažnyčia yra apaštališkoji, nes ji *siųsta skelbti Evangelijos visam pasauliui*. Savo kelionėje per istoriją ji tęsia tą pačią misiją, kurią Jėzus patikėjo apaštalams: „Eikite ir padarykite mano mokiniams visų tautų žmones, krikštydami juos vardan Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios, mokydami laikytis visko, ką tik esu jums įsakęs. Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“ (Mt 28, 19–20). Tai Jėzus mums liepė daryti! Akcentuoju šį misijinį aspektą, nes Kristus mus visus ragina, kad „eitume“ susitikti su kitais, siunčia mus, prašo, kad leistumės į kelionę skleisti Evangelijos džiaugsmo! Dar kartą paklauskime savęs: ar esame misionieriai savo žodžiais, pirmiausia savo krikščioniškuoju gyvenimu, savo liudijimu? Ar esame krikščionys uždaramis širdimis, užsidarę savo bažnyčiose, zakristijų krikščionys? Krikščionys tikrai žodžiais, tačiau gyvenantys kaip pagonys? Turime užduoti sau tuos klausimus, kurie nėra priekaištas. Aš taip pat savęs klausiu: koks aš krikščionis, ar mano liudijimas tikras?

Bažnyčia išsiskynusi apaštalų, Kristaus liudytojų mokyje, tačiau ji žvelgia į priekį, ji tvirtai įsitikinusi, kad yra pasiūsta – Jėzaus pasiūsta, kad yra misijinė skelbdama Jėzaus vardą malda, žodžiais ir liudijimu. Jei Bažnyčia užsidaro savyje arba praeityje, jei laikosi tik smulkių paprotinių taisyklių, ji išduoda savo tapatybę;

uždara Bažnyčia išduoda savo tapatybę! Šiandien iš naujo atraskime visą grožį ir atsakomybę, kylančią iš to, kad esame apaštališkoji Bažnyčia. Atsiminkite: Bažnyčia yra apaštališkoji, nes mes meldžiamės – tai mūsų pirmutinė pareiga – ir todėl, kad skelbiame Evangeliją žodžiais ir gyvenimu.

Marija – Bažnyčios pavyzdys

2013 m. spalio 23 d.

Tęsdamas katechezes apie Bažnyčią šiandien noriu pažvelgti į Mariją kaip į Bažnyčios pavyzdį ir provaizdį. Pasitelksiu Vatikano II Susirinkimo formuluotę. Konstitucijoje *Lumen gentium* sakoma: „Kaip mokė jau šv. Ambraziejus, tikėjimu, meile ir tobula vienybe su Kristumi Dievo Gimdytoja yra Bažnyčios provaizdis“ (63).

1. Pradėkime nuo pirmojo aspekto. *Marija kaip tikėjimo pavyzdys*. Kuria prasme Marija yra Bažnyčios tikėjimo pavyzdys? Pagalvokime, kas buvo Mergelė Marija: žydų mergaitė, kuri visa širdimi laukė savo tautos atpirkimo. Tačiau šios jaunos Izraelio dukters širdyje buvo paslaptis, kurios ji pati nežinojo: Dievo meilės plane jai buvo skirta tapti Atpirkėjo Motina. Dievo Pasiuntinys Mariją pavadina „malonės pilnaja“ ir apreiškia šį planą. Marija atsako „taip“ ir nuo tos akimirkos jos tikėjimas apšviečiamas nauja šviesa: jis sutelkiamas į Jėzų, į Dievo Sūnų, kuris gimė iš jos kūno ir kuriame išsipildo visos išganymo istorijos pažadai. Marijos tikėjimas yra Izraelio tikėjimo atbaigimas, joje iš tikrųjų koncentruojasi atpirkimo laukusios tautos kelionė, visas kelias, ir šia prasme ji yra Bažnyčios tikėjimo pavyzdys, kurio centre Jėzus, begalinės Dievo meilės įsikūnijimas.

Kaip Marija išgyveno šį tikėjimą? Tarp tūkstančio įprastinių užsiėmimų ir kasdienių kiekvienos mamos rūpesčių, galvojant apie maistą, drabužius, namus... Šis įprastinis Dievo Motinos gyvenimas buvo aplinka, kurioje mezgėsi išskirtinis ir gilus dialogas tarp jos ir Dievo, tarp jos ir Sūnaus. Marijos „taip“, jau nuo pradžios buvęs tobulas, augo iki pat Kryžiaus valandos. Ten jos motinystė atsivėrė, apimdama kiekvieną iš mūsų, mūsų gyvenimus, kad vestų mus pas jos Sūnų. Marija visada gyveno panirusi žmogumi tapusio Dievo slėpinyje, buvo pirmoji ir tobula jo mokinė, apie visus dalykus svarstydamą savo širdyje Šventosios Dvasios šviesoje, kad suprastų ir vykdytų Dievo valią.

Galime savęs paklausti: ar leidžiamės, kad mus nušviestų mūsų Motinos Marijos tikėjimas? Ar manome,

kad ji tolina, pernelyg skirtinga nuo mūsų? Ar išbandymų, sunkumų, tamsos metu žvelgiame į ją kaip į pavyzdį pasitikėjimo Dievu, kuris visada trokšta mūsų gėrio? Pamažtykime apie tai, galbūt tai padės mums iš naujo atrasti tikėjamą išgyvenančią Mariją kaip Bažnyčios provaizdį ir paveikslą!

2. Antrasis aspektas: *Marija kaip meilės pavyzdys*. Kokių būdu Marija yra gyvas meilės pavyzdys Bažnyčiai? Pagalvokime apie jos pasirengimą padėti giminaitei Elzbietai. Ją aplankydama Mergelė Marija suteikė ne tik materialią pagalbą, bet ir atnešė Jėzų, kuris jau gyveno jos iščiose. Atnešti Jėzų į tuos namus reiškė atnešti džiaugsmą, džiaugsmo pilnatvę. Elzbieta ir Zacharijas buvo laimingi dėl nėštumo, kuris atrodė neįmanomas dėl jų amžiaus, tačiau jaunoji Marija atnešė jiems visapusišką džiaugsmą, kylantį iš Jėzaus ir Šventosios Dvasios, ir pasireiškiantį dovanojama meile, tarpusavio pagalba, supratimu.

Dievo Motina mums visiems nori atnešti didžiąją Jėzaus dovaną; kartu su juo ji atneša jo meilę, ramybę, džiaugsmą. Tuo Bažnyčia panaši į Mariją: Bažnyčia nėra parduotuvė, ji nėra humanitarinė agentūra nei nevyriausybinė organizacija, Bažnyčia yra pasiūsta visiems nešti Kristų ir jo Evangeliją. Būdama didelė ar maža, stipri ar silpna, Bažnyčia neša ne save, bet Jėzų ir turi būti kaip Marija,ėjusi aplankyti Elzbietos. Ką Marija jai atnešė? Jėzų. Bažnyčia atneša Jėzų. Atnešti Jėzų pagrindinis Bažnyčios dalykas! Jei taip atsitiktų, kad Bažnyčia neneštų Jėzaus, ji būtų mirusi. Bažnyčia turi nešti Jėzų, Jėzaus meilę ir gailestingumą.

Kalbėjome apie Mariją, apie Jėzų. O mes? Mes, kurie esame Bažnyčia? Kokią meilę nešame kitiems? Ar Jėzaus meilę, kuri dalijasi, atleidžia, lydi, ar atmieštą meilę, kuri panaši į vandeniu atskiestą vyną? Ar tai stipri meilė, ar silpna, besivadovaujanti simpatijomis, siekianti atpildo, suinteresuota meilė? Kitas klausimas: ar suinteresuota meilė patinka Jėzui? Ne, jam nepatinka, nes meilė turi būti dovanojama neatlygintinai, panašiai kaip dovanoja Jėzus. Kokie yra mūsų santykiai parapijose, bendruomenėse? Ar elgiames kaip broliai ir seserys? Ar teisiame vieni kitus, apkalbame, rūpinamės tik savo „darželiu“, – ar rūpinamės kitu? Tokie yra meilės klausimai!

3. Trumpai apie paskutinį aspektą: *Marija kaip vienybės su Kristumi pavyzdys*. Švenčiausioji Mergelė gyveno savo tautos moters gyvenimą: meldėsi, dirbo,ėjo į sinagogą... Tačiau kiekvieną veiksmą atlikdavo tobuloje vienybėje su Jėzumi. Ši vienybė pasiekia viršūnę Kalvarijoje: čia Marija vienijasi su Sūnumi širdies kankinystėje, aukodama gyvenimą Tėvui dėl žmonijos išganymo. Dievo Motina dalyvavo savo Sūnaus kančioje ir kartu su juo

priėmė Tėvo valią tuo klusnumu, kuris duoda vaisių ir laiduoja tikrą pergalę prieš blogį ir mirtį.

Marija mus moko labai gražaus dalyko: visada vienytis su Jėzumi. Paklauskime savęs: ar atsimeiname Jėzų tik tada, kai kas nors nesiseka ir kažko trūksta, ar palaikome su juo nuolatinį ryšį, tvirtą draugystę, net jei tai reiškia sekti jį kryžiaus keliu?

Prašykime Viešpaties jo malonės, jo jėgos, kad mūsų ir kiekvienos bažnytinės bendruomenės gyvenime atsispindėtų Marijos, Bažnyčios Motinos, pavyzdys. Tebūnie taip!

Šventųjų bendrystė

2013 m. spalio 30 d.

Šiandien norėčiau kalbėti apie labai gražią mūsų tikėjimo tikrovę, būtent apie „šventųjų bendravimą“. Katalikų Bažnyčios katekizmas mums primena, kad šis pasakymas siejasi su dviem dalykais: šventų dalykų bendryste ir šventų asmenų bendryste (948). Aptarsiu antrąją reikšmę: šventųjų bendravimas yra viena labiausiai guodžiančių tikėjimo tiesų, nes ji mums primena, jog nesame vieni, kad yra gyvenimo bendrystė, kurią sudaro visi priklausantys Kristui. Tai bendrystė, kylanti iš tikėjimo; sąvoka „šventieji“ taikoma tiems, kurie tiki į Viešpatį Jėzų ir yra krikštu įskiepyti į Jį Bažnyčioje. Todėl pirmaisiais amžiais krikščionys ir buvo vadinami „šventaisiais“ (plg. *Apd* 9, 13. 32. 41; *Rom* 8, 27; *1 Kor* 6, 1).

1. Jono Evangelija liudija, kad Jėzus prieš kančią meldė Tėvą savo mokinių vienybės tokiais žodžiais: „Tegul visi bus viena! Kaip tu, Tėve, manyje ir aš tavyje, tegul ir jie bus viena mumyse, kad pasaulis įtikėtų, jog tu esi mane siuntęs“ (17, 21). Bažnyčia savo giliausia esme yra *bendrystė su Dievu*, draugystė su Dievu, meilės bendrystė su Kristumi ir su Tėvu Šventojoje Dvasioje, o jos tęsinys – žmogiškoji bendrystė. Jėzaus ir Tėvo ryšys yra tarsi ryšių tarp krikščionių „provaizdis“; jei esame vidujai įsitraukę į šį „provaizdį“, tą kaitrų meilės židinį, tuomet iš tikrųjų galime tapti tarpusavyje viena širdis ir viena siela, nes Dievo meilė sudegina mūsų egoizmą, išankstinius nusistatymus, vidinius ir išorinius susiskaldymus. Dievo meilė taip pat sudegina mūsų nuodėmes.

2. Jei esame įsišakniję Meilės versmėje, kuri yra Dievas, tuomet vyksta judėjimas ir kita kryptimi – nuo brolių į Dievą; broliškos bendrystės patirtis veda mane į bendrystę su Dievu. Vienybė tarp mūsų veda į vienybę su

Dievu, į ryšį su Dievu, kuris yra mūsų Tėvas. Tai antrasis šventųjų bendrystės aspektas, kurį norėčiau pabrėžti: *mūsų tikėjimui reikia kitų palaikymo*, ypač sunkiais momentais. Jei esame susivieniję, mūsų tikėjimas tampa stiprus. Kaip gražu palaikyti vieniems kitus nuostabiame tikėjimo nuotykyje! Tai kalbu dėl to, kad tendencija užsidaryti savo privatumo palietė ir religijos sferą, todėl dažnai sunku prašyti dvasinės pagalbos iš tų, su kuriais dalijamės krikščionišką patirtimi. Kuris iš mūsų nepatyrė netikrumo, sąmyšio ir net abejonių tikėjimo kelyje? Visi su jomis susidūrėme, ir aš: tai mūsų tikėjimo kelio, mūsų gyvenimo dalis. Visa tai neturi mūsų stebinti, esame žmonės, paženklinti trapumu ir ribotumu; visi esame trapūs, visi turime ribotumą. Vis dėlto tais sunkiais momentais būtina pasitikėti Dievo pagalba vaikiškai meldžiantis, taip pat svarbu rasti drąsos ir nuolankumo atsiverti kitiems, prašyti pagalbos, prašyti paduoti ranką. Kiek kartų taip padarėme ir po to pavyko išspręsti problemą ir iš naujo rasti Dievą! Toje komunijoje – komunija reiškia vienybę bendrystėje – esame didelė šeima, kurioje visi nariai padeda vieni kitiems ir remia vieni kitus.

3. Pereikime prie dar vieno aspekto: šventųjų bendravimas *pranoksta žemiškąjį gyvenimą, jis siekia anapus mir-*

ties ir yra amžinas. Mūsų tarpusavio vienybė pranoksta laikinumą ir tęsiasi kitame gyvenime; tai dvasinė vienybė, kuri kyla iš krikšto ir nėra nutraukiama mirties, o prisikėlusio Kristaus dėka jai lemta pasiekti pilnatvę amžinajame gyvenime. Glaudus ir nepertraukiamas ryšys sieja tuos, kurie kaip piligrimai tebekeliauja šioje žemėje, tai yra mus, ir tuos, kurie jau peržengė mirties slenkstį, kad įeitų į amžinybę. Visi pakrikštytieji, gyvenantys šioje žemėje, skaistyklos sielos ir jau rojuje esantys palaimintieji sudaro vieną didžiulę šeimą. Bendrystė tarp žemės ir dangaus įgyvendinama ypač užtarimo malda.

Brangūs bičiuliai, turime tą gražų dalyką! Tai tikrovė, kuri mums visiems priklauso, kuri daro mus broliais, lydi mus gyvenimo kelyje ir leidžia iš naujo susirasti vieniems kitus danguje. Eikime tuo keliu su pasitikėjimu ir džiaugsmu. Krikščionis turi būti džiugus, džiaugtis, kad turi tiek pakrikštytų brolių, einančių drauge su juo; jį savo pagalba palaiko broliai ir seserys, tuo pačiu keliu keliaujantys į dangų; palaiko taip pat broliai ir seserys, esantys danguje ir besimeldžiantys Jėzui už mus. Eikime pirmyn šiuo keliu su džiaugsmu.

Nauji leidiniai

Aurelijus Augustinas. Apie krikščionių mokslą. Iš lotynų kalbos vertė ir įvadinį straipsnį parašė Darius Alekna. – Vilnius: Aidai, 2013. – 216 p.

Tai daugialypė knyga, kaip ir daugelis Augustino knygų sunkiai įspraudžiama į žanro ar temos rėmus. Galima ją skaityti kaip teorinį veikalą: vertimo principai, ženklų teorija, teksto hermeneutika, tekstologija – visose šiose srityse Augustino tartas žodis reikšmingas ir šiandien.

Kita vertus, tai knyga, maitinanti skaitytojo sielą – supinta iš teologinių išvalgų, dvasinių nuorodų, jautraus įsiklausymo į Dievo žodį.

„Apie krikščionių mokslą“ – epochinis veikalas, jo autorius aprėpia Antikos ir krikščioniškąją mintį, šią jungtį praturtina asmeniniu mąstymu ir visa pateikia nepakartojamai išraiškingai.

Hans Urs von Balthasar. Credo: Apaštalų tikėjimo išpažinimo meditacijos. – Vilnius: Aidai, 2013. – 72 p.

Hansas Ursas von Balthasaras yra viena didžiausių vokiškai rašiusių XX a. intelektualinių figūrų. Jo akiratis siekė nuo Herakleito ir Platono iki Nietzsches ir Heideggerio. Būdamas pirmiausia filosofas ir teologas, jis savo mąstymo plėtotei telkėsi dailei, muziką, poeziją.

Ši nedidelė knygelė, kurioje meditatyviai komentuojamas tradicinis krikščionių Tikėjimo išpažinimas, lotyniškai vadinamas pirmuoju maldos žodžiu – *Credo*, – glaustai atspindi von Balthasaro pažiūras į krikščionybę, jo antropologinę viziją ir puikiai perteikia jo savitą mąstymo ir rašymo stilių. Tūkstantmetis Išpažinimo tekstas čia įrašomas į XX a. patirtį – kartais labai drąsiai ir net kontroversiškai.

Komunikatas dėl besibaigiančių Tikėjimo metų ir Šeimos metų paskelbimo

Baigiasi Bažnyčioje ir pasaulyje didelį susidomėjimą sukėlę *Tikėjimo metai*. Paskelbti dar popiežiaus emerito Benedikto XVI, jie bus išskilmingai užbaigti lapkričio 24 d. popiežiaus Pranciškaus aukojamomis Mišiomis. Atsiliepdami į Šventojo Tėvo paraginimą, visuose pasaulio kampeliuose – taip pat ir Lietuvoje – tikintieji rinksis į savo vyskupijų katedras, kad vienybėje su savo ganytojais viešai padėkotų Dievui už Tikėjimo dovaną. Dėka šios gražios iniciatyvos – Tikėjimo metų paskelbimo milijonai žmonių turėjo progą prisiminti, atnaujinti ir permąstyti savo ryšį su Dievu. Ne vienam tai buvo gera proga dar kartą suvokti, kad neretai savaime suprantamu laikomas dalykas užsimiršta, nublunka, tampa nominaliu ir lengvai pakeičiamu į kitus dalykus. Kaip nuvysta nelaistoma gėlė, taip sunyksta ir tikėjimas, užmiršus, kad jis – tai santykis tarp Dievo ir žmogaus, o šio santykio gyvumas liudija vertę, kurią žmogus šiam santykiui teikia.

Ar nenuostabu, kad nemaža dalykų, pasakytų apie tikėjimą, tinka ir kitai nuostabiai tikrovei – šeimai? Juk būtent šeimoje išmokstama bendravimo, vienas kito branginimo ir kalbos, t. y. gebėjimų, be kurių nebūtų įmanomas tikras, autentiškas santykis su Dievu. Kaip taikliai rašo Šventasis Tėvas, „Pirmutinė aplinka, kurioje tikėjimas apšviečia žmonių miestą, yra šeima“ (*Lumen fidei*, 52). Būtent šeimoje vaikas perima tėvų tikėjimą, kurį užaugęs apsispręs priimti kaip savą.

Būtent šeimą iki šiol laikėme savaime suprantamu dalyku, vieta, kurioje gimstame ir užaugame. Šeimos akivaizdumas ilgainiui leido „apdulkėti“ ir užsimiršti tikrai jos prigimčiai bei svarbai. Šiandien įvairios visuomeninės ir politinės jėgos, pasinaudamos esama situacija, bando neigti įprastinę šeimos sampratą ar tokios sampratos reikalingumą. Kaip ir tikėjimo atveju, siūlomos įvairios šeimos alternatyvos ir pakaitalai. Prie visų sunkumų, kuriuos priversta patirti šeima, priduriami dar ir šie – abejonė dėl jos reikšmės ir vertės.

Atsiliepdami į tai, Lietuvos vyskupai nusprendė naujus bažnytinius metus paskelbti *Šeimos metais*. Jie prasidės gruodžio 1 d., pirmąjį advento sekmadienį, visose Lietuvos bažnyčiose skaitant vyskupų ganytojiškąjį laišką. Išsamesnė Šeimos metų programa bus paskelbta vėliau.

Norime pakviesti visus, kuriems svarbi šeimos ateitis, paremti šią iniciatyvą ir bendrai siekti, kad šeimai – pamatinei visuomenės ląstelei – būtų sukurtos ir užtikrintos visos jos egzistencijai ir gerovei būtinos sąlygos. Tesujungia mus tikėjimas šeimos grožiu ir svarba į vieną, didelę ir pilietišką visuomenę!

Lietuvos vyskupai

2013 m. lapkričio 21 d.

Lietuvos vyskupų kreipimasis į tikinčiuosius ir visus geros valios žmones

Šiomis dienomis pasaulio visuomenės dėmesys nukreiptas į Filipinus. Praūžęs neregėto galingumo taifūnas sugriovė miestus, išardė šeimas, paliko našlaičiais vaikus. Nelaimės metu žuvo apie 4000 žmonių, buvo sužeista daugiau nei 18 000 asmenų, yra daug dingusiųjų be žinios. Nuo šios stichinės nelaimės nukentėjo daugiau nei 2 mln. šeimų, iš viso daugiau nei 10 mln. asmenų. Materialiniai nuostoliai siekia milijardus litų.

Tokie yra skaičiai, už kurių slypi artimuosius praradusiųjų skausmas ir ašaros, sužeistųjų kančia, benamiais ir beturčiais tapusiųjų dejonė. Neleiskime, kad ši nelaimė skatintų nevilties ir apleistumo potyrį nusiaubtuose Filipinų regionuose! Junkimės į bendrą malda, prašydami, kad Viešpats savo galingu veikimu nušluostytų nukentėjusiųjų ašaras, numalšintų skausmą ir leistų visiems patirti tikrą krikščioniškąjį solidarumą!

Nukentėjusiesiems Filipinuose skubiai reikia ir materialinės pagalbos. Lietuvos vyskupai nusprendė skirti tam reikalui visoje šalyje **gruodžio 8 dieną, antrąjį advento sekmadienį**, aukojamų šv. Mišių rinkliavą.

Visus, norinčius prisidėti prie šios pagalbos akcijos savo įnašu, kviečiame auką pervesti į šią sąskaitą:

Lietuvos Vyskupų Konferencija (kodas 193040214)
SEB bankas
Sąsk. nr. LT77 7044 0600 0107 0368
„Nukentėjusiesiems Filipinuose“

Darnus atsiliepimas į šį kvietimą teatskleidžia mūsų solidarumą ir norą nešti viltį kenčiantiems! Teatlygina Viešpats visiems, kurie neliks abejingi!

Lietuvos vyskupai

2013 m. lapkričio 20 d.

DVI DYKUMOS

II advento sekmadienis (A)

Iz 11, 1–10; Rom 15, 4–9; Mt 3, 1–12

Šiandien, antrąjį advento sekmadienį, liturgija mums pristato šv. Joną Krikštytoją: „Anomis dienomis pasirodė Jonas Krikštytojas. Jis skelbė Judėjos dykumoje: *Atsiverskite, nes prisiartino Dangaus Karalystė*“ (Mt 3, 1–2). Jo misija yra paruošti kelią ateinančiam Mesijui, kviečiant Izraelio tautą apgailėti savo nuodėmes ir taisyti iš klaidų. Per Evangelijos tekstą Jonas Krikštytojas tęsia savo kalbą kiekvienai kartai. Jo aiškūs ir kieti žodžiai pasirodo kaip niekad svarbūs mums, mūsų laikų žmonėms, nes dažnai artėjančias Kalėdas pasitinkam ir išgyvenam paviršutiniškai, materialistiškai mąstydami, likdami iliuzijų pasaulyje. Didžiojo pranašo balsas mus kviečia paruošti kelią Viešpačiui, kuris ateina į šių dienų dykumas, išorines ir vidines dykumas, ištroškusias gyvo vandens – Kristaus.

Išties Jono Krikštytojo skelbimo apie Ateinantįjį vietą yra dykuma. Geografiškai žiūrint, tai būtų Judėjos dykuma – besidriekiantys į Jordano slėnį tyrlaukiai vakaruose nuo Negyvosios jūros. Bet mes esame kviečiami ne tiek išsiaiškinti, kur yra konkreti vietovė, kiek perskaityti tam tikrą simbolį. Biblijoje žodis „dykuma“ (hebr. *midbar*, gr. *eremos*) reiškia ne tik geografinę vietovę be vandens ir augmenijos (plg. *Pr* 21, 20; *Iš* 3, 1; *Joz* 1, 4; 2 *Sam* 15, 23; 2 *Kor* 11, 26), bet taip pat ir teologinę sąvoką. Dykuma primena privilegijuotą išganymo istorijos laikotarpį. Senajame Testamente Sinajaus dykuma tampa išganymo, apreiškimo ir sandoros su Dievu vieta (plg. *Iš* 13, 17–15, 21). Keturiasdešimt metų, Izraelio praleistų dykumoje, yra ypatinga Dievo artumos patirtis (plg. *Oz* 9, 10; 11, 1; 12, 20; 13, 4–5). Maištaujantis Izraelis trokšta sugrįžti į šią patirtį (plg. *Iz* 4, 3; 41, 18–20; 43, 19–20; 51, 3). Dievas taip pat kviečia savo tautą į dykumą, kad ją užkalbintų: „Todėl dabar aš viliosiu ją, išvesiu ją į dykumą ir prašnekinsiu jos širdį <...>. Ten ji man atsilieps kaip savo jaunystės dienomis, kaip tą dieną, kada išėjo iš Egipto žemės“ (*Oz* 2, 16–17). Tad visai suprantama, kad ir Naujoji Sandora, Gerosios Naujienos skelbimas, taip pat prasideda dykumoje.

Jonas augo dykumoje. Dvasiškai tapo didis. Manoma, kad jis kažkiek laiko praleido religinėje bendruomenėje, kuri savo pėdsakus paliko Kumrane prie Negyvosios jūros. Tiek Jonas Krikštytojas, tiek Kumrano bendruomenės nariai savo misiją aiškino Izaijo pranašystės šviesoje: „Tyruose šaukiančiojo balsas: *Taisykite Viešpačiui kelią!*“ (*Iz* 40, 3). Jie pasitraukė į dykumą, kad paruoštų Viešpačiui kelią pirmiausia į savo, po to ir į

kitų širdis. Jonas pamokslauja ne miesto aikštėse, bet dykumoje. Atrodo keista: kad pasiektų savo klausytojus, jis pabėga iš miesto. Jis neina prie žmonių – jie skuba prie jo. Savo gyvenimo stiliumi, atrodo, jis daro viską, kad būtų nepopuliarus, nesukeltų smalsumo. Nepataikauja, netgi rūsčiai kritikuoja.

Mūsų skubančiame pasaulyje vėl reikėtų atrasti šią dykumos reikšmę, atrasti dykumą kaip susitikimo vietą, kaip bendrystės erdvę; atrasti drąsos pabūti vienumoje, Dievo artumoje, kaip ypatingą galimybę prisiartinti prie kitų ir pasidalyti gyvenimo žodžiu. Šiandien vis daugiau žmonių savaitgaliais ar atostogų metu beldžiasi į nuošalių vienuolynų ar rekolekcijų namų duris būtent tam, kad išgirstų žodį, kuris suteiktų prasmę jų gyvenimui. Pagaliau jau pradėdama suprasti, kad tikri ir autentiški žodžiai vargu ar gali nuskambėti miesto aikštėse ar pramogų centruose. Ten aidi visa tai, kas kelia triukšmą, o dykumoje mus pasiekia žmogų keičiantys žodžiai. Tyloje žodžiai apvalomi nuo įpročio, jie vėl atgauna savo spindesį ir pirminę prasmę.

Biblinės dykumos esmė yra pilnatvė, buvimas, bendrystė, artuma. Jos priešingybė – tuštuma ir toluma, gyvenimo ir žmonių bendrystės nebuvimas, asfalto ar aistrų išdeginta dykvietė. Paradoksalu, kad mūsų dienomis, kuomet labiau daugėja komunikacijos priemonių, tuo mažiau tikros ir nuoširdžios bendrystės. Palyginti su ankstesniais amžiais, kur tyła buvo norma, o triukšmas ir vaizdinių srautas išimtis, XXI amžius padarė radikalų posūkį: šią dieną miestuose tyła retas reiškinys, o kai kurie mikrorajonai net ir naktį triukšmingi; taip pat dėl interneto virtualus pasaulis užgožia realų pasaulį. Daugelis žmonių jau negeba būti tyloje ir vienumoje, tai tampa nepakeliamu iššūkiu, kelia baimę. Tad reikia nemažai drąsos palikti už nugaros šias dirbtines triukšmo ir vaizdinių užuovėjas ir išeiti į atvirą ir realią vietą, kad galėtume patirti Pilnatvę, Dievo buvimą, Tikrovę, tikroviškesnę už mūsų įsivaizdavimus, ir išgirsti Žodį, kuris atnaujina mūsų bendrystę ir sugražina mus prie gyvenimo esmės.

Bažnyčia turėtų rinktis skelbimo vietą dykumoje. Žinoma ne todėl, kad visuomenė ją ignoruoja, ir ne tam, kad pabėgtų nuo pasaulio ar išvengtų nepatogios realybės, bet kad suteiktų savo žiniai esmę, išgrynintų savo tapatybę ir misiją. Skelbimas dykumoje randa kelią, vedantį į žmogaus širdį. Ypač jei šios žinios nešėjas, kaip Jonas Krikštytojas, kruopščiai vengia sutelkti kitų dėmesį į save, nenori nustebinti, nėra susirūpinęs savo didumu, nesiekia asmeninės naudos, bet savo gyvenimu viską kreipia į Kitą. Bažnyčios tradicijoje šv. Jonas Krikštytojas vadinamas pirmtaku. Pirmtakas

yra tasai, kuris eina priekyje. Tai žmogus, kuris, apsi-
rengęs silpnumu, renkasi vien pranešimą, jog atvyksta
Galingesnis. Tik tokia Bažnyčia, kuri nepanyra į relia-

tyvizmo vandenį, neužstoja savo didingumu Ateinančiojo ir net pasitraukia į pakraštį, kad Jį praleistų,
tampa girdima ir veiksmi.

KLAUSIMAS IŠ KALĖJIMO

III advento sekmadienis (A)

Iz 35, 1–6a; Jok 5, 7–10; Mt 11, 2–11

Evangelijos teksto centre ši trečiąją advento sekmadienį taip pat regime Joną Krikštytoją, kuris iš dykumos „persikėlė“ į kalėjimą. Mat jis sakė Erodiui Antipui, Galilėjos bei Perėjos valdytojui, kad anam nevalia turėti savo brolio Pilypo žmonos Erodiados (plg. Mt 14, 3–4). Suprantama, jog tokiais atvejais pranašas yra uždaromas į tamsiąją. Pasak žydų istoriko Juozapo Flavijaus († apie 100), Erodas įkalino Joną Makeronto tvirtovėje, šalia Negyvosios jūros, ir vėliau nužudė. Kalėjime bebūdamas, Jonas nugirsta apie laukto ir skelbto Mesijo veiklą. Jis yra suglumęs: „Ar tu esi tas, kuris turi ateiti, ar mums laukti kito?“ (Mt 11, 3). Žinoma, jis žinojo, koks yra Ateinančiojo vaidmuo. Jonas nepretendavo užimti jo vietos. Jis suprato, kad pagrindinis veikėjas yra Kitas. „Jam skirta augti, o man – mažėti“ (Jn 3, 30), – taip kažkada jis buvo tvirtai pasakęs. Jonas buvo laimingas galėdamas stovėti atokiau ir matyti Lauktąjį, kuris kyla ir traukia visų dėmesį (plg. Jn 3, 28–29). Tačiau kalėjime išgirsta, jog Jėzus aplodismentų nieško. Užuoat buvęs labiau visų matomas, jis stengiasi pasislėpti. Neleidžia sau siekti lengvo ir patogaus populiarumo (plg. Jn 6, 15; Mk 1, 34–38; Mk 3, 12). Greičiausiai Jonas taip pat kaip mesijinio ženklo laukė, kad bus išvaduetas iš Erodo kalėjimo, kaip ir skelbė Izaijas 61, 1. Ir to neįvyko.

Jonas kalbėjo apie „pjūtį“ (plg. Mt 3, 12). Jėzus kalba „sėjos“ terminais (plg. Mt 13, 3–9). Jonas jį matė rankose belaikantį grūdų vėtyklę ir ketinantį sutvarkyti kluoną išmetant lauk tai, kas netinka, aiškiai atskiriant geruosius nuo blogųjų, t. y. sutvarkyti kaip galima greičiau galutinai pašlijusius pasaulio reikalus (plg. Mt 3, 12). O Jėzus priima visus, šnekučiuojasi su muitininkais ir nusidėjėliais, leidžia suprasti, kad teismas nukeliamas į laikų pabaigą (plg. Mt 13, 24–30). Jonas jį įsivaizdavo su kirviu rankose, iš peties kertantį visus vaisių neduodančius medžius (plg. Mt 3, 10). O Jėzus priešingai – skelbia kantrybės ir atleidimo laiką (plg. Lk 13, 6–9). To nelaukta, todėl toks Jėzaus elgesys sunkiai suprantamas ir priimtinas. Tačiau Dievo Karalystės atėjimas išreiškiamas pirmiausia per atleidimą, kurį Dievas pasiūlo nusidėjėliams. Tai yra visa Evangelijos

esmė. Iš tiesų svarbiau už stebuklus ar ligonių išgydymą yra žmogaus širdies išlaisvinimas iš nuodėmės.

Krikštytojas teisingai numatė laiką ir pagrindinį veikėją. Bet štai tas atvyksta nenumatytu keliu ir vaikšto takais, kurie neatitinka to laikmečio mąstymo. Galima sakyti: Jonas numatė teisingą laiką, tačiau suklydo nusakydamas būdą, mokėjo tiksliai nurodyti Lauktąjį, tačiau neatspėjo jo veikimo. Turbūt tai buvo jam skaudžiau, negu Erodo nuosprendis jį įkalinti Makeronto tvirtovėje. Tikrasis Krikštytojo kalėjimas buvo ne keturios Makeronto sienos, bet, kaip sako Bažnyčios mistikai, „Dievo tamsa“. Net tyla ir laukimas gali būti lengviau pakeliami. Tačiau Dievas, kuris kalba kitaip, negu mes tikėjomės, kuris nesieltgia pagal mūsų mąstymą, kuris nepriima mūsų pasiūlymų, yra iš tikro nepakeliamas. Apninka abejonė, kad jis greičiausiai nėra Dievas, geriausiu atveju – hipotezė ar nepažįstamasis, nublokštas į šalį po Didžiojo sprogimo. Tai tikėjimo išbandymas. Nepakanka priimti Dievą. Reikia būti pasiruošusiems priimti kitokį Dievą, skirtingą nuo mūsų idėjų, schemų, įprastų paveikslų. Visi esame gundomi įrėminti Dievą į savo jausmus, skonių, įvaizdžius. Esame visada pasiruošę patarti Dievui, kaip jis turėtų elgtis, ir užmirštame, kad turbūt jis turi teisę mums patarti. „Nes mano mintys – ne jūsų mintys, o mano keliai – ne jūsų keliai“ (Iz 55, 8), – sako Viešpats.

Beje, į Jono susirūpinimo pilną klausimą Jėzus atsako labai paprastai, nurodydamas kai kuriuos pranašo Izaijo tekstus, kur apie tai buvo pranašaujama: akly, kurčių, luošų išgydymas bei Gerosios Naujienos skelbimas vargšams (plg. Iz 26, 19; 29, 18–19; 35, 5–6; 61, 1). Jėzus daugiau nieko nesako, tik nurodo šias pranašystes ir palieka pačiam Jonui daryti išvadas sakydamas: „Ir palaimintas, kas nepasipiktins manimi“ (Mt 11, 6). Papiktinimas (gr. *skandalon*) yra kliūtis mūsų kelyje, kliuvinys, už kurio užkliuvęs žmogus gali pargriūti (tokia yra pirminė šio graikiško žodžio reikšmė). Kai žmogus atsiduoda tik sau, jis susikuria Dievo įvaizdį, panašų į tą, koks jis pats norėtų būti, t. y. aukštesnis už kitus. Jėzus Kristus suskaldo visus įsivaizduojamus Dievo atvaizdus. Reikėtų priimti Dievą, kuris pakeistų mūsų dievą – stabą, t. y. nuolat ir atidžiai valyti mūsų Dievo įvaizdį lyginant jį su autentišku atvaizdu, kurį atskleidė Kristus. Taip, Jėzuje Kristuje yra ap-

reiškiamas kitoks Dievas. Ne kitas Dievas, bet vienas ir vienintelis, kuris kalbėjo ir bendravo „daugel kartų ir įvairiais būdais“ (*Žyd 1, 1*) per visą išganymo istoriją ir sudarė su Izraeliu nesibaigiančią sandorą, kai „atėjus laiko pilnatvei“ (*Gal 4, 4*) ištarė lemtingą žodį žmonijai per Žodį, tapusį „kūnu“ (*Jn 1, 14*). Jėzus, tik jis, mums parodo, kokie ir kas pagal Dievo norą mes turime būti ir koks bei kas yra Dievas. Galima pasa-

kyti, jog Jėzus yra žmogiškasis Dievo veidas. Trivienio Dievo paveikslas, įrėžtas Jėzaus įsikūnijime, mirtyje ir prisikėlime, yra Dievas, pasirinkęs atsisakyti savo dieviškumo ir pasiaukojęs. Jėzuje Kristuje mūsų žmogiškoji istorija tapo paties Dievo istorija. Dievas kartą ir visiems laikams asmeniškai susisiejo su žmonija ir lieka jai iki galo ištikimas palaikydamas išganymo ir pasiaukojimo dialogą.

EMANUELIS

IV advento sekmadienis (A)

Iz 7, 10–14; Rom 1, 1–7; Mt 1, 18–24

Paskutinis, ketvirtasis, advento sekmadienis mus atvedė prie šv. Kalėdų slenksčio: „Jėzaus Kristaus gimimas buvo toksai“ (*Mt 1, 18*). Aprašomos stebuklingo Įsikūnijimo aplinkybės. Pagal Senojo Testamento nuostatus ir izraelitų papročius sužadėtuovės buvo tolygios teisinei santuokai, o per vestuves žmona tik būdavo pervedama į vyro namus. Abu sužadėtiniai iš tiesų jau buvo sutuoktiniai, tačiau trūko tik gyvenimo kartu. Sužadėtuvių metu intymūs santykiai buvo draudžiami. Neištikimybė po sužadėtuvių buvo laikoma svetimavimu. Būtent tuo metu Marija pradėjo Jėzų. Vyras turėjo teisę atleisti parvestą ar dar neparvestą žmoną, duodamas jai skyrybų raštą, ir taip santuoka būdavo panaikinama. Laikydamasis Mozės Įstatymo, Juozapas norėjo atsisakyti santuokos su moterimi, kurią jis įtarė svarbiu Įstatymo pažeidimu – svetimavimu. Tačiau „nenorėdamas daryti jai nešlovės“ – už įrodytą svetimavimą bausdavo užmušdami akmenimis (plg. *Įst 22, 21–23*) – „sumanė tylomis ją atleisti“ (*Mt 1, 19*). Juozapo laikais šis senovės judėjų įstatymas nebuvo taikomas taip griežtai ir leido nutraukti sužadėtuves dalyvaujant dviem liudytojams be viešo apkaltinimo ir teisinio proceso. Taip nešlovė nėra paviešinama: lieka tarp keturių sienų išgelbėjant kaltosios gyvenimą.

Juozapas su nerimu ir skausmu renkasi būtent šį vienuos kelią. Jei būtų paviešinęs Marijos reikalą, jis būtų susilaukęs miestelio žmonių palaikymo. Visi pasmerktų Marijos elgesį, o jį palaikytų, užjaustų. Bet Juozapas renkasi situaciją, kuri jį izoliuoja nuo bendruomenės: palieka Mariją jos namuose, o pats pasitraukia į savo namus. Jis pasitraukia nuo bendruomenės, kad išsaugotų Marijos gyvybę. Viešpaties angelo padrašintas sapne, Juozapas žengia dar vieną nelengvą gyvenimo žingsnį – parsiveda besilaukiančią žmoną pas save. Akivaizdu, Juozapas žengia į Jėzaus gyvenimą neįprastu būdu. Nors fiziškai Juozapas neturi nieko ben-

dro su šiuo gimimu, tačiau žvelgiant tikėjimo žvilgsniu iš tikrųjų jis yra svarbus veikėjas įgyvendinant Dievo planą. „Tu duosi [kūdikiui] Jėzaus vardą“ (*Mt 1, 21*), vadinasi, Juozapas turi veikti kaip teisėtas Jėzaus tėvas, nes Jėzus yra Dovydo palikuonis, išpildantis Dievo pažadą istorijoje.

Juozapas gana reikšmingai prisidėjo – ne tiek fiziniu dalyvavimu Jėzui gimstant, kiek tikėjimo aktu, klusnumu Dievo žodžiui – prie Dievo pažado realizavimo istorijoje. Juk ir Marijos svarbiausias ir pirmučiausias žingsnis buvo jos tikėjimas, leidęs atverti širdį ir iščias Dievo žodžiui priimti. Be tikėjimo, be širdies atvirumo dieviškojo Žodžio įsikūnijimas neįmanomas. Tai pasakytina tiek apie Mariją, tiek ir apie Bažnyčią – krikščionių Bendrijos narius. Bažnyčia tampa motina, kai priima Žodį tikėjimu, jį gimdo ir jam leidžia išsvysti šviesą įvairiose istorijos situacijose, visomis žmogiškomis aplinkybėmis. Tas pats tinka ir Juozapui: juk paėmęs kūdikį, apsaugojęs Marijos nėštumą, prisėmęs tėvo pareigą, Juozapas nebėra vienišas, nes toks jo apsisprendimas liečia visą žmoniją, mus visus: „Ji pagimdys sūnų, kuriam tu duosi Jėzaus vardą, nes jis išgelbės savo tautą iš nuodėmių“ (*Mt 1, 21*).

Po to Evangelijos tekste girdime garsiąją Izaijo pranašystę: „Štai mergelė nešios iščiose ir pagimdys sūnų, ir jis vadinsis Emanuelis, o tai reiškia: *Dievas su mumis*“ (*Mt 1, 23*; plg. *Iz 7, 14*). Šie Šventojo Rašto žodžiai mums atskleidžia šv. Kalėdų esmę: Dievas Jėzuje Kristuje tapo Emanuelis, Dievas su mumis. Iš „aukščiausiojo Dievo“ pasidarė artimu Dievu. Ką tai reiškia? Dievas buvo su žmogumi nuo pat žmogaus sukūrimo pradžios. Tačiau tai buvo dialogas per atstumą, vykęs per pranašus, sudėtinga ir trapi sandora. Kristuje jis įžengė kaip Asmuo į žmonijos gyvenimą, tapo vienas iš mūsų, kad mus užkalbintų ir išgelbėtų mūsų gyvenimiškose situacijose. Jėzus Kristus yra Emanuelis, Dievas su mumis. Šis vardas – tai tikėjimo į Išganytoją sintezė. Jėzus yra *Emanu*, tai yra su mumis; vienas iš mūsų, mūsų brolis, kūnu kilęs „iš Dovydo giminės“

(Rom 1, 3). Bet Jėzus taip pat yra ir *El*, tai yra Dievas. Jis yra žmogaus sūnus, bet taip pat ir Dievo sūnus. Jei jis būtų „su mumis“, bet nebūtų Dievas, tai jis negalėtų mūsų išgelbėti, nebūtų pasaulio Išganytojas. Jei jis būtų tik Dievas, bet ne „su mumis“, tai jo išganymas mūsų nedomintų; jis taip pat tada būtų likęs nežinomu Dievu, nutolusiu nuo žmogaus vilčių.

Bet ar iš tikro dar ir šiandien Jėzus yra Dievas su mumis, o gal juo buvo tik trumpą laiką, nuo gimimo Betliejuje iki kryžiaus mirties? Taip, jis lieka juo ir šiandien: „Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“ (Mt 28, 20). Jėzus tebėra Dievas su mumis. Prisikėles iš mirties, jis lieka pasaulyje dvasiškai, nematomi, bet realiai. IV visuotinis Chalkedono Susirinkimas 451 metais suformuluoja galutinai kristologinį apibrėžimą, teigiantį,

kad Jėzus Kristus, žmogumi tapęs Dievo Žodis, yra vienas asmuo, turintis dvi prigimtis, kurios šiame asmenyje jungiasi nesumaišytos, nepakitusios ir neatskirtos viena nuo kitos. Tad krikščionys, nesvarbu, kokiai jie konfesiškai priklausytų, vieningai išpažįsta, kad Jėzus buvo žmogus, kaip ir mes, tik be nuodėmės: žmogus, kuris pažino nepriteklių, ilgesį, baimę, abejonę, sielvartą ir skausmą. Tačiau jų tikėjimas čia nesustoja. Šio tikėjimo akivaizdoje vienintelis krikščionio atsakymas yra džiaugsminga apaštalo Pauliaus patirtis: „Jei Dievas už mus, tai kas gi prieš mus?! Kas gi mus atskirs nuo Kristaus meilės?“ (Rom 8, 31. 35). Iš tiesų yra, kas gali mus atskirti nuo jo. Tai mes patys. Deja, mes galime nusigręžti nuo Kristaus, gyventi taip, lyg jis niekada nebūtų atėjęs ir kalbėjęs. Juk mums nieko nereikia ir nėra jokios naudos, kad Dievas yra su mumis, jeigu mes nesutinkame būti su juo.

KALĖDŲ ISTORINĖ KILMĖ

Kristaus Gimimas

Nuo mūsų Viešpaties Jėzaus gimimo prasidėjo nauja era, nuo jo gimimo mes skaičiuojame mūsų istorijos metus. Jau vien apie tai susimąščius, nejučia ateina aiškumas, kad Jėzus nebuvo vien tik žmogaus sūnus, kuris gimsta ir miršta, bet taip pat ir Dievo Sūnus, kuris savo įsikūnijimu, mirtimi ir prisikėlimu perkeičia žmoniją, pakylėja žmogų iki Dievo (plg. 2 Pt 1, 4). Kad galėtume geriau suvokti Viešpaties gimimo reikšmę, glaustai apžvelkime šios iškilmės istorinę kilmę. Tai, kad Jėzus gimė gruodžio 25 d., pirmasis aiškiai tvirtino Ipolitas Romietis savo „Danielio knygos“ komentaruose, parašytuose apie 204-uosius. Taip pat svarbus liudijimas apie Kalėdų šventimą gruodžio 25-ąją yra iš IV amžiaus pirmosios pusės. Jį rastume iki mūsų dienų išlikusiame IV amžiaus Romos Bažnyčios liturginiame kalendoriuje *Depositio martyrum*, iš kurio galima atsekti, jog bent jau 336 metais Kristaus gimimo diena buvo minima gruodžio 25-ąją. Kadangi Roma buvo stiprus liturginis centras, galime padaryti prielaidą, jog ir su ja susijusios krikščionių bendruomenės visame regione laikėsi to paties liturginio kalendoriaus.

Kaip žinome, gruodžio 25-oji žydų kalendoriuje yra Chanukos, šviesos šventė. Ji primena, kad šią dieną 165 m. pr. Kr. Judas Makabėjus iš Jeruzalės šventyklos pašalino Dzeuso altorių. Tad ši diena tapo šventyklos išvalymo diena, kai buvo atkurta sutrypta Dievo garbė ir Dievas vėl imtas šlovinti kaip pridera. Nuo šios dienos Izraelis datuoja savo atgimimą. Apie 100 m. prieš Kristų tikėtasi Mesiją gimsiant būtent šią dieną – juk iš

Mesijo laukta, kad jis žmones pamokys, kaip deramai garbinti Dievą. Jau Jėzaus laikais ši šventė švęsta kaip šviesos šventė pagal pranašo žodį: „Tauta, gyvenanti tamsoje, išvydo didžią šviesą“ (Iz 9, 1). Tačiau ar išties Išganytojo gimimas sutampa su Chanukos švente, nes iš Evangelijose pateiktų duomenų negalime atsekti Kristaus gimimo dienos? Ar nėra taip, kaip daugelis šiandien mano, jog ši krikščioniška šventė buvo nustatyta gruodžio 25 dieną būtent tam, kad išstumtų pagonių Saulės kultą, švęstą dar iki Kristaus gimimo?

Reikėtų pradėti nuo to, kad žiemos saulėgrąža yra ne gruodžio 25-ąją, bet 21-ąją. Būtent gruodžio 21-ąją politeistinėse (politeizmas – religija, kurioje tikima daug dievų) kultūrose buvo iškilmingai minimas *deus sol invictus* (lot. „saulė – nenugalimas dievas“) kultas. Kita vertus, yra svarbu pabrėžti, jog pirmą kartą Bažnyčia, ypač Rytuose, nustatė Jėzaus gimimo datą gruodžio 25 dieną gerokai anksčiau negu krikščionybė tapo oficiali Romos imperijos religija, kada jau buvo galima išstumti ar užgožti pagoniškas šventes, susijusias su Saulės kultais ir dievybėmis. Duomenys, kurie buvo gauti prieš kelerius metus studijuojant pirmą kartą judėjų-krikščionių rašytinę tradiciją ir archeologinių kasinėjimų rezultatus, taip pat patvirtina Kristaus gimimo datos istoriškumą.

1947 metais vienas palestinietis piemuo atsitiktinai atrado molinį indą, pusiau užkastą vienoje Kumrano dykumos oloje, apie 20 km nuo Jeruzalės. Šioje nuošalioje vietovėje, prie Negyvosios jūros, buvo įsikūrusi vienuoliška žydų esenų bendruomenė, kuri, be askeitinio gyvenimo, dar perrašinėjo ir senųjų žydų raštus. Vienuoliai per kelis dešimtmečius perrašė gana daug

tekstų, po to juos paslėpė dideliuose moliniuose induose, kad apsaugotų nuo romėnų okupacijos 70 m. po Kr. Iškart po netikėto atradimo viso pasaulio archeologai pradėjo didžiulę kasinėjimų kampaniją šioje dykumos zonoje, jie aptiko 11 požeminių olių, kurios saugojo beveik dvidešimt amžių daugybę indų, vazų ir tūkstančius biblinių rankraščių, suvyniotų ir gerai išsilaikiusių. Tarp šių svarbių radinių mus ypač domina vienas tekstas iš II a. prieš Kr. – „Jubiliejų knyga“.

Būtent šis judėjų šaltinis mums leido sužinoti beveik po dviejų tūkstančių metų datas, pagal kurias Izraelio kunigų skyriai eidavo cikliška nuo šeštadienio iki šeštadienio tarnybą Jeruzalės šventykloje, taigi visada tuo pačiu metų laiku. Be to, „Jubiliejų knyga“ praneša, kad Abijo skyrius, aštuntasis iš dvidešimt keturių, kuriam priklausė kunigas Zacharijas, Jono Krikštytojo tėvas (plg. *Lk 1, 5*), įžengdavo į šventyklą tą savaitę, kuri išpuлдavo tarp rugsėjo 23 ir 30 dienos. Iš pirmo žvilgsnio ši nereikšminga žinia tapo tikru šoku senovės krikščionybę tyrinėjantiems mokslininkams. Iš tiesų Zacharijas įėjo į šventyklą rugsėjo 23-iają, kai, pasak Evangelijos pagal Luką, jis gavo žinią iš angelo Gabrieliaus, kuris jam pranešė, jog, nepaisant jo seno amžiaus ir jo žmonos Elzbietos nevaisingumo, jis turės sūnų, vardu Jonas (plg. *Lk 1, 5–25*). Vadinasi, Viešpaties pirmtakas Jonas Krikštytojas galėjo gimti birželio 24 dieną, praėjus devyniems mėnesiams po angelo ap-

reiškimo Zacharijui. Jau nuo I a. po Kr. Bažnyčia savo liturginiame kalendoriuje prisimena tiek angelo žinią Zacharijui, tiek ir Jono gimimą būtent tomis dienomis. Tai pasakius, tampa visai realu, kad Viešpaties apreiškimas Marijai, kai ji pradėjo iščiose Jėzų, galėjo įvykti kovo 25 dieną, kada Bažnyčia ir švenčia šį slėpinį savo liturgijoje. Nes evangelistas pažymi, jog tada Elzbieta, Marijos giminaitė, buvo šeštą mėnesį nėščia (plg. *Lk 1, 26*). Jei Jėzus buvo pradėtas kovo 25 dieną, kai iki Jono gimimo buvo likę trys mėnesiai, tai jo gimimas visai suprantamai gali būti minimas gruodžio 25-ąją, net jei jis ir gimė vieną dieną anksčiau ar vėliau.

Žinoma, šv. Kalėdų datos istorinis tikslumas yra svarbus, bet dar svarbiau pats faktas, kad šis Gimimas įvyko, kad Jėzuje Kristuje Dievas mums tapo artimas, jis pasilenkė prie mūsų, atėjo arčiau mūsų, kad mums nereiktų klaidžioti ir nežinia kur jo ieškoti. Dabar netrukus išpažinsime mūsų tikėjimą. Tikėjimo išpažinimas yra visų pagrindinių mūsų tikėjimo tiesų santrauka. Tarp šių tiesų yra ir mūsų tikėjimas, kad Jėzus Kristus „prasidėjo iš Šventosios Dvasios ir gimė iš Mergelės Marijos“ (*Apaštalu simbolis*). Pagal seną Bažnyčios tradiciją tardami šiuos žodžius kiekvieną kartą nusiilenkiame, tačiau Kalėdų naktį ir dieną Bažnyčia mus kviečia šiam slėpiniui parodyti pagarbą atsiklaupiant vienu keliu, jei recituojame, ir abiem keliais, jei giedame, ir taip pagerbti mūsų Viešpaties Jėzaus gimimą.

KELIAUJANTI ŠEIMA

Šventoji Šeima (A)

Sir 3, 2–6. 12–14; Kol 3, 12–21; Mt 2, 13–15. 19–23

Pirmasis sekmadienis po Kalėdų yra skirtas Šventajai Šeimai: atskubėję į Betliejų, piemenys randa „Mariją, Juozapą ir kūdikį, paguldytą ėdžiose“ (*Lk 2, 16*). Jėzus gimė tvartelyje ir jo pirmasis lopšys buvo ėdžios, bet Marijos ir Juozapo meilė leido jam pajusti švelnumą ir mylinčių asmenų grožį. Šventoji Šeima patyrė įvairių išbandymų, tačiau, pasitikėdami dieviškąja Apvaizda, Marija ir Juozapas pasirūpino Jėzaus ramia vaikyste ir reikalingu auklėjimu. Kaip svarbu, kad kiekvienas vaikas, ateinantis į šį pasaulį, būtų apgaubtas šeimos šilumos. Išoriniai patogumai kiekvieno vaiko vystymuisi yra svarbūs, bet šeimos – tėvo ir motinos – meilė svarbiausia.

Apreiškimo išsipildymas Jėzaus gyvenimu, mirtimi ir prisikėlimu pagilina simbolinį santykį tarp dieviškosios sandoros ir žmogiškosios šeimos sandoros: Jėzus gimė ir augo žmonių šeimoje; Kanos vestuvių puoto-

je padaro pirmąjį stebuklą, kuriuo atpažįstamas kaip Mesijas, o kitu atveju prisistato kaip jaunikis, kuriam esant negalima pasninkauti; daugel kartų pasakoja įvairias šeimos istorijas, kad atskleistų Dievo veidą; kalba apie savo ir mokinių santykį kaip apie naują šeimą; nuo kryžiaus patiki motiną mylimam mokiniui, o mylimą mokinį motinai, nurodydamas, kad Bažnyčia yra šeima, kurios santykis priklauso nuo jo mirties ir prisikėlimo. Jėzus, pasitelkdamas šeimos patirtį, kalba ne tik apie Dievo ir žmogaus santykį, jis atskleidžia, kad visų žmonių tarpusavio santykių pagrindas slypi meilės sandoroje, kurią Dievas nuo amžių numatė su žmonija ir kurią Jėzus galutinai įgyvendino.

Šio sekmadienio Evangelijos skaitinyje pasakojama apie Jėzaus šeimos bėgimą į Egiptą. Rytų išminčių aplankymo metu (plg. *Mt 2, 1–12*) jie jau veikiausiai buvo radę laikiną prieglaudą Betliejuje. Juozapas per sapną gauna patarimą bėgti į Egiptą ir gelbėtis nuo kūdikiui gresiančio pavojaus. Tą pačią naktį Juozapas, pasiėmęs kūdikį ir motiną, iškeliauja. Tradiciškai ikonografijoje

Marija su kūdikiu vaizduojama sėdinti ant Juozapo vedamo asiliuko. Keliauti teko per dykumą penkias ar šešias dienas. Juozapas galėjo tikėtis pagalbos iš Egipte įsikūrusių žydų bendruomenių, tačiau vis tiek jiems teko patirti visus įsikūrimo nepažįstamame krašte sunkumus. Koptų – Egipto krikščionių tradicija sako, kad jie gyveno ketverius metus Kaire. Šis Šventosios Šeimos gyvenimo tarpsnis primena mums dabarties priverstinę krikščionių migraciją iš Irako, Indijos, Pakistano, Sirijos...

Evangelijos skaitinys atskleidžia dar vieną svarbią žinią. Net tris kartus Juozapas turėjo „pakilti iš miego“. Pakilti iš pavojaus ir bėgti į Egiptą. Nusimesti tremties vangumą ir sugrįžti į Pažadėtąją žemę. Šiandien dalis Vakarų visuomenės norėtų, jog tradicinė šeimos ir moralės samprata taip pat pabėgtų, pasitrauktų, nebe-pakiltų, nebesugrįžtų. Iš tiesų galima pabėgti, tačiau liekant vietoje, atsiribojant nuo „normalaus“ mąstymo. Juk galime likti tarp kitų išlaikydami atstumą, nesileisdami užkrečiami „įprastu“ mąstymu. Pabėgame, kai tampame kitokie, drąsiai pabrėžiame vertybes, kurios yra begėdiškai trypiamos ir kitų pajuokiamos, kai rodome tvirtą pasipriešinimą sąžinės sulaukėjimui.

KALĖDŲ AŠTUNTOJI DIENA

Švč. M. Marija, Dievo Gimdytoja
Sk 6, 22–27; Gal 4, 4–7; Lk 2, 16–21

Liturginė Kalėdų iškilmė baigiasi šiandien – aštuntąją Kalėdų dieną, arba pirmąją mūsų Viešpaties metų dieną. Ši diena turtinga svarbių minėjimų. Pirmiausia švenčiame Švč. Mergelės Marijos, Dievo Gimdytojos, iškilmę. Jėzus „gimė iš moters“ (plg. *Gal 4, 4*), ir ta moteris yra Marija, mergelė iš Nazareto, į kurią Dievas pažvelgė su išskirtine meile (plg. *Lk 1, 48*). Šventosios Dvasios veikimu ji tapo nėščia (plg. *Lk 1, 35*) ir Dievo valia pagimdė tą, kurį tik Dievas galėjo duoti žmonijai. Šventoji Dvasia savo galybe pridengė Marijos iščias ir ją padarė paties Viešpaties motina: Jėzus bus vadinamas Marijos sūnumi ir Dievo Sūnumi. Šitai palaimintasis šios moters iščių vaisius yra Dievo pažadėtas palaiminimas Abraomui, kuris dabar įsikūnijo Jėzuje, tapo žmogumi, kad visos tautos būtų palaimintos jo vardu. Išties Marijoje žemė davė savo derlių ir mus palaimino Dievas (plg. *Ps 67, 7*).

Šiandien taip pat minime dieną, kai kūdikiui buvo duotas Jėzaus vardas. Evangelijoje rašoma: „Praslinkus aštuonioms dienoms, kai reikėjo apipjaustyti ber-

Pabėgti – bet kitokiu būdu. Atsiskirti ne kilometrais, bet mąstymu. Ne ieškoti tolimos naujos ir saugios žemės, kur būtų galima įžengti ir pasilikti, bet sukurti ją ten, kur esi. Prieš keletą metų teko girdėti, kai kunigas, laimindamas jaunuosius vienoje iš sostinės bažnyčių, palinkėjo jiems būti nenormalia šeima, mat šiandien būti normalia šeima, vadinas, po kelerių gyvenimo kartu metų ar poros mėnesių išsiskirti, tačiau visiškai nenormalu gyventi kartu ištikimybėje ir meilėje visą gyvenimą.

Mąstyti, rinktis ir įvykdyti; pakilti, eiti ir sugrįžti – dažniausiai pasikartojantys žodžiai Evangelijoje. Angelo pasakytus žodžius Juozapui Jėzus daugel kartų išstaretiems, kurie iš jo gaus viltį ir pasitikėjimą, paguodą ir gyvenimą. Kelkis ir eik! (plg. *Mt 9, 6; Mk 2, 11; Lk 5, 24; 17, 19; Jn 5, 8*). Jėzaus gyvenimas prasideda kaip klajoklio, emigranto, pabėgėlio, besikilnojančio iš vienos vietos į kitą. Tokia bus ir ateitis: keliaujantis per miestus ir kaimus, neturintis kur galvos priglausti, atstumtas visuomenės ir galiausiai mirštantis anapus Jeruzalės miesto sienų. Tačiau daugelio nuostabai Velykų rytą jis pakilo iš mirties ir kapo tamsos. Ši drama tebesitęsia keliaujančios Bažnyčios istorijoje.

niuką, jam buvo duotas Jėzaus vardas, kurį angelas buvo nurodęs dar prieš jo pradėjimą išciose“ (*Lk 2, 21*). Kaip reikalavo Įstatymas, Jėzus buvo apipjaustytas, kad įžengtų į „šventąją sandorą“, kurią Dievas sudarė su Abraomu (plg. *Pr 17, 10–11*). Lukas mini šį įvykį, kadangi jis yra svarbus ir būtinas Jėzaus tapatybei ir priklausymui, net ir žinant, kad tai Naujoji Sandora, kurioje svarbiau ne žmogaus rankomis atliktas apipjaustymas (plg. *Kol 2, 11*), bet širdies apipjaustymas, kurio reikalavo ir pranašai (plg. *Jer 4, 4*).

Per apipjaustymo ceremoniją gimusiam vaikui duodamas vardas. Juozapas ir Marija jį pavadina Jėzumi (hebr. *Ješua*). Iš tikrųjų šis vardas, susijęs su netariamuoju Dievo vardu Jahvė, duotas ne žmonių, o paties Dievo. Jėzus gimsta dėl Dievo noro ir Jo veikimu todėl ir vardą gauna iš Dievo. *Ješua* reiškia išganymo šaukimąsi – „Viešpatie, išgelbėk!“, bet taip pat ir išganomąjį veiksmažodį – „Viešpats išgelbsti“. Išganinga Jėzaus vardo galia daug kartų paliudyta Biblijoje. Jėzaus viešojo gyvenimo metu jo mokiniai Jėzaus vardu gydo ligonius, išvaro demonus ir daro stebuklus: „Septyniasdešimt du sugrįžo ir su džiaugsmu kalbėjo: *Viešpatie, mums paklūsta net demonai dėl tavo vardo*“ (*Lk 10, 17*). Dievas savo galia „prižadino Kristų iš numirusių ir pasodino

danguose savo dešinėje, aukščiau už visas kunigaikštystes, valdžias, galybes, viešpatystes ir už kiekvieną vardą, tariamą ne tik šiame pasaulyje, bet ir būsimajame“ (Ef 1, 20–21). „Ir nėra niekame kitame išgelbėjimo, nes neduota žmonėms po dangumi kito vardo, kuriuo galėtume būti išgelbėti“ (Apd 4, 12).

Krikščionių tikėjimo esmė yra lūpomis išpažinti ir širdimi tikėti, kad Jėzus yra Viešpats ir kad Dievas jį prikėlė iš numirusių (plg. Rom 10, 9–13). Pirmieji krikščionys būtent ir yra tie, kurie pripažįsta Jėzų kaip Viešpatį ir prisistato kaip besišaukiantieji jo vardo. Šis vardas visada užims svarbiausią vietą jų gyvenime: Jėzaus vardo galybė pasitelkiama išlaisvinimo maldose, taip pat egzorcizmuose, jo vardu krikščionys susirenka, jo vardu dėkoja Dievui Tėvui, stengiasi gyventi taip, kad šis vardas būtų išaukštintas, ir net yra pasirengę dėl Viešpaties vardo kentėti.

Tad Švenčiausiasis Jėzaus vardas buvo gerbiamas Bažnyčioje nuo pat pirmųjų amžių, tačiau tik XIV a. pradėtas minėti liturgijos apeigose. Šv. Bernardinas Sienietis († 1444), padedamas kitų brolių pranciškonų, ypač Alberto Sarteaniečio († 1450) ir Bernardino Feltreniečio († 1494), su dideliu užsidegimu skleidė šį pamaldumą, kol pagaliau oficialiai buvo įsteigta liturginė šventė. Pirmiausia 1530 metais popiežius Klemensas VII leido Mažesniųjų brolių ordinui šv. Mišiose ir Valandų liturgijoje švęsti Švenčiausiąjį Jėzaus Vardą. Toliau plintant šiam pamaldumui, 1721 metais popiežius Inocentas XIII suteikė šią galimybę ir visai Katalikų Bažnyčiai. Ši šventė būdavo minima pirmąjį sausio sekmadienį, dabar, palaimintajam popiežiui Jonui Pauliui II atnaujinus Romos mišiola, yra nustatyta sausio 3 d.

Pirmąją naujųjų metų dieną švenčiame ir Pasaulinę taikos dieną, nes Kristus, Dievo Sūnus, yra mūsų taika. Šv. Mišių *Garbės himne* giedant „o žemėje ramybė geros valios žmonėms“, norima visų pirma pasakyti, kad taika, arba ramybė, yra Dievo pasiūlyta dovana. Dievo Sūnaus gimimas žmogaus kūne (plg. Jn 1, 14) skelbia, kad Dievas yra taikoje su žmonėmis ir kad, nepaisant mūsų nuodėmių ir egoizmo, nėra įsižeidęs ir nusigręžęs, bet, priešingai, atskleidžia savo gerumą, savo bendrystės atvirumą per savo Sūnaus dovaną. Todėl Jėzus Kristus mums atneša Dievo taiką ir ramybę. Tačiau „taika“ turi taip pat ir kitą pobūdį. Jei priimame taiką kaip Dievo dovaną, esame pašaukti ir ja gyventi: palaikydami bendrystės ir klusnumo santykį su Dievu ir šalia esančiais žmonėmis.

Pagaliau pasaulis šiandien švenčia perėjimą iš senųjų į naujuosius metus. Tačiau tikinčiajam nereikia švęsti nei metų pabaigos, nei naujų metų pradžios, nes jis kasdien švenčia laiko virsmą amžinybe. Laikas yra pašventintas mūsų buvimu su Dievu. Galėjome nebūti, bet esame. Amžinybė prasidėjo su kiekvieno iš mūsų gimimu, nes Dievas mus pašaukė iš nebūties ir Jėzaus Kristaus įsikūnijimu, mirtimi ir prisikėlimu atgimdė naujam gyvenimui. Nebereikia laukti kažko naujo gruodžio 31-osios vidurnaktį, o jei ir verta kažko dar laukti ir trokšti, tai ne naujųjų metų, bet naujo žmogaus: „Privalu atsižadėti ankstesniojo senojo žmogaus gyvenimo būdo, žlugdančio apgaulingais geismais, atsinaujinti savo proto dvasinėje gelmėje, apsivilkti nauju žmogumi, sukurtu pagal Dievą teisme ir tiesos šventume“ (Ef 4, 22–24; plg. 1 Kor 5, 7; 2 Kor 5, 17; Kol 3, 9–10).

Parengė br. Ramūnas Mizgiris OFM

Nauji leidiniai

Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ. Viešpats mano šviesa: atsiminimai. – Kaunas: Kauno arkivyskupija, 2013. – 368 p.: iliustr.

„Atsiminimuose glaustai apžvelgiau savo gyvenimo ir tikėjimo kelionę, už kurią pirmiausia esu dėkingas Viešpačiui. Šią kelionę, be jokios abejonės, nulėmė mano santykis su Dievu. Jis buvo mano laivelio Vairininkas, kuris mane vedė ne visuomet lengviausiais keliais, bet šalia jo visada jaučiausi saugus.

Dėl to ir savo herbe įrašiau šiuos psalmės žodžius: *Dominus illuminatio mea* – „Viešpats mano šviesa“. Jeigu savo Vairininkui būčiau buvęs dar ištikimesnis, Jis per mane būtų padaręs daugiau gero.

Būsiu laimingas, jeigu nors vienas kitas skaitytojas, perskaitęs šiuos prisiminimus, savo gyvenimo vairą drąsiau patikės Viešpačiui, panašiai kaip pats kadaise padariau, atsiliepdamas į Jo pašaukimą kunigo ir vienuolio tarnystei – Dievo garbei ir žmonių gerovei“ (Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ).

Kardinolas Joseph Ratzinger

Mažasis mažųjų pusėje

Kalba, vadinamoji „laudatio“, pasakyta 1996 m. lapkričio 3 d. Regensburgo (Vokietija) rotušėje, arkivyskupui Sigitui Tamkevičiui įteikiant Georgo von Hertlingo medalį už veiklą ginant tikinčiųjų teises.

Lietuva – skirtingų tautų ir kultūrų sankirta

Arkivyskupo Tamkevičiaus likimas atspindi šio šimtmečio Europos dramą, lygiai kaip jo šalies dalia gali būti pavadinta Europos likimo apskritai veidrodžiu. Lietuvos istoriją iš anksto paženklino jos geografinė padėtis skirtingų kultūrų ir tautų, kurių pretenzijos čia susidurdavo, sankirtoje. Iš vakarų veržėsi Vokiečių ordinas, trokšdamas išplėsti savo galios sritį, iš rytų su Lietuva ribojasi Rusija su imperinėmis pretenzijomis; pietuose šalis susiliečia su Lenkija, su kuria bendra dalia suvienytoje Lenkijos-Lietuvos karalystėje ji dalijosi nuo XIV a. iki paskutiniojo Lenkijos padalijimo tragedijos 1795 m. Tad čia susitinka germanų ir slavų pasaulis, lotyniškoji ir bizantiškoji krikščionybė, o nuo Reformacijos iš Rytprūsių, buvusio Vokiečių ordino krašto, daugiau ar mažiau energingai į Lenkijos ir Lietuvos vartus belsdavosi protestantizmas.

Vilnius – Europos modelis

Palaimintomis istorijos valandomis toks įvairių dvasinių, politinių ir etninių jėgų sąlytis, vienam iš kito imant ir vienas kitam duodant, gali būti praturtinanti malonė. Naujųjų laikų pradžioje Vilnius kaip lenkų-lietuvių didvalstybės sostinė yra tarp reikšmingiausių žemyno miestų: pastatytas, sekant Krokuvos pavyzdžiu, Italijos meistrų, jis išsiskiria bažnyčių, vienuolynų, mokyklų, rūmų, spaustuvių ir t. t. gausa. Žydai Vilnių vadino Šiaurės Jeruzale; iš čia sklido su Talmudu susiję įkvėpimai, tapę svarbūs visos Europos judaizmui. Kokia konkreti galėjo būti tokia daugialypė kultūrų tarpuskvarba, liudija vienas Krokuvos kanauninkas, kuris taip prisistatė: *natione Polonus, gente Lituanus, origine Iudaeus, religione catholicus*. Ar tai ne tiesiog Europos modelis, rodantis, kad kultūrų ir tautų įvairovė nebūtinai kelia priešišumą ir karą, bet, atvirai susitikdamos ir viena kitą priimdamos, steigia didžiulį bendrabūvį ir sąlygoja didžiulį dvasinį turtingumą, peržengiantį sienas, kurios liaujasi buvusios sienomis?

Deja, Europos istorijoje periodai, kai skirtingos jėgos susidurdavo taikos dvasia ir per tai tapdavo vaisingos,

visada tebūdavo praeinantys epizodai. Vilniui, šitaip klestėjusiam XVI a., kitais dviem šimtmečiais teko išgyventi tris didelius sugriovimus: 1655 m. rusų antplūdį su aštuonias dienas trukusiu gaisru ir maždaug 20 tūkst. aukų; 1702 m. nuniokojimą užėjus švedams ir iš naujo 1705 m. užėjus rusams bei galiausiai 1710 m. maro siautėjimą, nusinešusį 35 tūkst. gyvybių.

Kaunas – jėgų centras

Kauną, mūsų arkivyskupo miestą, ištiko ne ką geresnė dalia. Tiesa, klestėjimo laikotarpis truko stebėtinai ilgai, nuo 1408 iki 1655 m.; tais metais įsiveržė rusai; 1731 m. miestas buvo beveik visiškai sunaikintas gaisro. Iš popiežiaus apsilankymo 1993 m. visi gerai atsimename išpūdingus kalvos su kryžiais vaizdus – kalvos, įsirėžusios man kaip jaudinantis šios šalies ir šios tautos kančių paveikslas. Ji atsirado ilgu rusų valdymo laikotarpiu, trukusiu nuo 1795 iki 1918 m., lietuvių tautai aistringai kovojant dėl savo tapatybės, savo tikėjimo, savo ypatingos istorinės misijos išlaikymo. Kaunas šiame XIX a. buvo jėgų, nepaliovusių grumtis dėl nepriklausomybės ir laisvės, centras. Šiuo laiku, po žiauriai nuslopinto 1863 m. sukilimo, ant Kryžiaus kalno, kur kadaise stovėjo pilis, buvo pastatyti pirmieji kryžiai. 1974 m. komunistiniai funkcionieriai šią vietovę su tuomet 5 tūkst. kryžių suniokojo, tačiau, atgavus nepriklausomybę, ji iš naujo atgimė kaip Kryžių kalnas ir dabar yra išpūdingas lietuvių istorijos simbolis: pilį pakeitė kryžiai. Kančia stipresnė negu jėga. Ne galingieji išlaisvina pasaulį – gyvybę ir laisvę teikia Nukryžiuotasis.

Sigito Tamkevičiaus gyvenimas – paženklintas pasitikėjimo Nukryžiuotoju

Toks žvilgsnis į istoriją atvedė mus tiesiai į dabartį ir prie dabartinio premijos laureato – arkivyskupo Tamkevičiaus. Juk kryžiaus slėpinys ir gyvenimas pasitikint Nukryžiuotoju ženklino visus jo gyvenimo etapus. Sigitas Tamkevičius gimė Gudonių kaime, ūkininko šeimoje 1938 m. lapkričio 7 d., taigi trumpu laisvės laikotarpiu, dovanotu Lietuvai tarp dviejų pasaulinių karų. Po caristinės Rusijos pralaimėjimo 1917 m. trys Baltijos šalys atgavo nepriklausomybę, ir buvo galima tikėtis naujo klestėjimo periodo taikios plėtros sąlygomis. Tačiau, Sigitui Tamkevičiui gimus, danguje jau kaupėsi audros debesys, žadantys naujas negandas. Hitleris 1938 m. Miuncheno sutartimi išsireikalavo atiduoti Trečiajam Reichui Sudetų kraštą, tačiau buvo aišku, jog tai negalėjo numaldyti jo valdžios troškulio. 1939 m. pavasarį buvo okupuota likusi Čekoslovakija, ir netrukus imta pjudyti Lenkija, turėjusi tapti kita auka. 1939 m. rugsėjo 1 d. įsiveržta į Lenkiją; Vokietija

ir Sovietų Sąjunga šią šalį vėl pasidalijo. 1941 m. vasarą Hitleris pradėjo karą prieš Sovietų Sąjungą; Baltijos šalys buvo trejus metus okupuotos vokiečių kariuomenės, kol 1944 m. rudenį rusai šias šalis vėl užkariavo bei inkorporavo į sovietinę imperiją. Lietuva atgavo nepriklausomybę tik 1991 m. Sigitas Tamkevičius karą išgyveno savo krašte; jo pabaigą ženklino ne tik nauja svetimos valstybės spauda, bet pirmiausia ir ideologija, trokštanti pašalinti Dievą ir todėl negalėjusi ir nenorėjusi gerbti žmogaus, kuris yra Dievo paveikslas. Tokioje visa apimančiose ideologizacijos, kuriai skersai kelio nestovėjo niekas, išskyrus Katalikų Bažnyčią bei jos tikėjimą, aplinkoje mūsų laureatas baigė mokyklą ir 1957 m. įstojo į Kauno kunigų seminariją. Jis žinojo, jog taip pasielgdamas tiesiogiai stoja prieš vyraujančią valdžią, kad turės gyventi su ja nesutikdamas, nusiteikti kryžiaus, nuolatinių grasinimų bei pavojų ženklinamam gyvenimui. Tuo metu negalima buvo tikėtis režimo žlugimo artimiausiais dešimtmečiais – režimo, kuris tarėsi nešamas palankaus istorijos vėjo ir buvo apsiginklavęs politinio, karinio ir idėjinio pobūdžio prievartos priemonėmis, kurių akivaizdoje priešintis atrodė absurdiška. Baigęs du seminarijos kursus, Tamkevičius buvo pašauktas į sovietų kariuomenę. Tik 1960 m. jis galėjo tęsti savo teologijos studijas; jas baigęs, 1962 m. balandžio 18 d. vyskupo Maželio buvo išventintas kunigu.

KGB kelis kartus bandė kunigą Tamkevičių padaryti savo bendradarbiu. Jam siūlytos geriausios parapijos, studijos užsienyje: žinota, jog Bažnyčią sugriauti gali pavykti tik iš vidaus, geriausiai pasitelkiant kunigus, pamažu įtraukiant juos į veidmainystę – į prieštaravimą tarp regimybės ir būties, tarp to, kam jie atstovauja, ir to, kas jie yra. Vidinė netiesa, į kurią kunigas pakliūva, lemia, jog tikėjimo tiesa ir Bažnyčia, kuriai jis turi tarnauti, ima atrodyti varginančios ir pavojingos. Tada tikėjimas ir pašaukimas subyra; atsiranda antiliudijimas, pritarimas, jog Bažnyčią reikėtų sugriauti. Sigitas Tamkevičius nesileido apakinamas, gundytojų mėginimus atmetė. Jis, priešingai, tapo prašomojo rašto dėl Kauno kunigų seminarijos šalininku. Dėl to 1969 m. jam buvo uždrausta vienus metus dirbti kunigu. Šiuo laikotarpiu jis iš pradžių dirbo fabrike, vėliau melioracijoje. Tačiau Tamkevičius nepasidavė bauginimams, nepasuko klaidingu keliu. 1972 m. daugiausia jo pastangomis pirmąkart pasirodė pogrindinis leidinys „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika“, jo tikslas – rinkti bei skleisti medžiagą apie sovietų valdžios vykdomą Lietuvos Katalikų Bažnyčios ir pavienių tikinčiųjų spaudą. Jis turėjo pasauliui parodyti, kad lietuvių katalikai nenusilenkė sovietų okupacijai, bet remdamiesi savo tikėjimu ir dėl savo tikėjimo jai priešinosi. KGB, savaime suprantama, stengėsi žurnalą už-

gniaužti bei jo platinimą sustabdyti, tačiau – nepaisant vargų ir pavojų, kuriuos nesunku įsivaizduoti, – jis ėjo iki 1988 m.

Tamkevičiaus įsteigtas Katalikų tikinčiųjų teisėms ginti komitetas

1976 m. Sovietų Sąjungos vyriausybė ėmė taikyti sovietinius religijos įstatymus, kuriais kunigams buvo uždrausta mokyti tikėjimo, lankyti sergančius bei mirstančius ligonius bei teiki jiems sakramentus. Kunigas privalėjo griežtai apsiriboti kultu ir nevykdyti jokios sielovados. Bažnyčia turėjo visais atžvilgiais tapti pavaldi valstybės kontrolei, šitaip faktiškai panaikinant jos hierarchinę sąrangą. Tokiomis sąlygomis Tamkevičius kartu su kitais penkiais asmenimis įsteigė Katalikų tikinčiųjų teisėms ginti komitetą, nuo 1978 m. smerkusį religijos laisvės pažeidimus ir ryžtingai skatinusį protestą prieš tuo metu galiojusius religijos įstatymus. Dviejuose komiteto inicijuotuose raštuose prieš šiuos įstatymus protestavo iš pradžių 75 proc., vėliau, 1983 m., 90 proc. Lietuvos kunigų, tarp jų ir tuometinis Kaišiadorių vyskupijos apaštališkasis administratorius, o vėliau arkivyskupas ir kardinolas Vincentas Sladkevičius. Už tai iš pradžių septyneriems metams lagerio ir trejiems metams tremties buvo nuteistas kunigas Alfonsas Svarinskas. Šiek tiek vėliau, 1983 m. gruodžio 2 d., po keturių dienų teismo proceso nuosprendis paskelbtas ir Kybartų klebonui Sigitui Tamkevičiui: jam paskirta dešimties metų laisvės atėmimo bausmė; šešerius metus jis turėjo praleisti griežtojo režimo darbo stovykloje, vėliau dar ketverius tremtyje Sibire. Jis jau buvo suimtas teismo patalpose gegužės 6 d., iškvietus jį liudyti teismo procese prieš Sladkevičių.

Tamkevičius – penkeri metai darbo stovykloje

Penkerius metus teko praleisti darbo stovykloje, iš kurių jis buvo paleistas 1988 m. liepos 25 d. namų arešto sąlygomis. Kelerius metus kalėjo Permės ir Mordovijos lageryje, 1988 m. turėjo dar iškęsti pusės metų tremtį Sibire. KV [*Kartellverband katholischer deutscher Studentenvereine*] delegacijai, 1993 m. aplankiusiai jį Lietuvoje, jis papasakojo, kad ten jam, ieškojusiam stogo virš galvos, padėjusi viena Volgos vokiečių. *Perestroikos* laikotarpiu dėl jo į Aukščiausiąją tarybą kreipdavosi vokiečių grupės, ir jis galiausiai buvo paleistas į laisvę, grįžo į savo parapiją ir ten darbavosi, kol netrukus, 1989 m., buvo paskirtas Kauno kunigų seminarijos vyresnioju ir vėliau rektoriumi. 1991 m. Tamkevičius tapo vyskupu augziliaru, o 1996 m. vasario mėnesį kardinolo Sladkevičiaus įpėdiniu, šio antro pagal didumą Lietuvos miesto arkivyskupu.

Atsisakęs žmogiškos šlovės – pasirinkęs darbą Dievo garbei

Toks gyvenimas kalba pats savaime, jis netrokšta garsių šlovinimo žodžių. Priešingai: jis išsiskiria apsisprendimu atsisakyti žmogiškos šlovės Dievo garbei. Jono evangelijoje aptinkame žmogų, turintį rinktis vieną iš šių dviejų galių: žmonių *doxa*, lenkiamąsi jų nuomonės galiai, taikstymąsi su tai, kas daroma ir sakoma, arba Dievo garbę. Jonas žodį *doxa* vartoja ketveriopa prasme: šis žodis žymi nuomonę, taip pat regimybę (kuri tik rodosi, reiškiasi, bet nėra tikrovė) ir kartu šviesos spindesį, tiesos šviesumą; galiausiai jis žymi garbę. Pasaulyje, pasak Jono, viešpatauja nuomonių galia, jos valdo žmogų. Tai gana konkrečiai liudija mūsų laureato gyvenimo istorija: ideologija, kuri yra žmonių nuomonių suma, tironizuoja žmogų, kad jį sau palenktų. Tačiau kad ir kokia galinga būtų, ji yra ne tiesa, bet regimybė.

Jai priešpriešiais stovi Dievo garbė, kuri išoriškai visiškai bejėgė. Kas ją pasirenka, tas turi prisiimti kančios kelią, leisti pajusti ant savo pečių ideologijos rimbą. Tačiau Dievo garbė yra tikroji šlovė, tiesos šviesa. Sigitas Tamkevičius savo gyvenime stojo Dievo garbės pusėn, prisiėmė pažeminimą, ieškojo ne pagyrų ir geros kloties, bet tiesos. Už tai šią valandą ir dėkojame Jums, mielas Arkivyskupe; Georgo von Hertlingo medalis tebūna kukli mūsų padėkos už šį liudijimą išraiška.

Tokie liudijimai ir tokie liudytojai mums būtini, nes juk visi esame labai subtiliai supami žmonių *doxa* patikavimų bei grasinimų. Anuomet, karingo, Bažnyčiai ir katalikybei priešiško liberalizmo eroje, Georgui von Hertlingui teko stoti katalikų tikėjimo mokslo ir politikos pasaulyje pusėn. Šiandien į Bažnyčią giliai įsiskverbusi viena neoliberalizmo atmaina, norinti fundamentalizmu pakrikštyti tai, kas tėra tiesiog ištikimybė Bažnyčios tikėjimui. Jūsų liudijimas, mielas Arkivyskupe, padeda mums puoselėti tokį būtiną dvasių skyrimą, padeda džiugų ir platų tikėjimą, atvirą viskam, kas teisinga ir gera, vienyti su tvirtybe ir ištikimybe tam, ko nevalia prarasti. Pagerbimas, kurį turime garbę jums suteikti, stiprina mus pačius bei padeda suvokti, kad mes patys tik tada esame tikrai išaukštinti, kai pirmiausia ir galiausiai garbę teikiame Dievui.

Išgijimas vis ateina iš mažųjų

Leiskite man užbaigti dar kartą prisimenant popiežiaus apsilankymą Lietuvoje prieš trejus metus. Šalia Kryžių kalno man ypač įsiminė apsilankymas Šiluvos Marijos apsišaukimo koplyčioje ir didžiojoje Marijos šventovė-

je. Pasak tradicijos, 1608 m. ten kaimo piemenėliams pasirodė Dievo Motina su kūdikėliu Jėzumi ant rankų; ji skundėsi, kad, Reformacijos laikotarpiu sugriovus tenykštę bažnyčią, išnyko Kristaus, jos Sūnaus, garbinimo vietovė. Tai pirmasis Marijos pasirodymas Europos istorijoje apskritai. Užkastas Marijos paveikslas, nutapytas sekant *Santa Maria Maggiore* bažnyčios Dievo Motinos, *Salus Populi Romani*, paveikslu, buvo vėl atrastas 1612 m. Šiandien jis yra Šiluvos Marijos Gimimo bažnyčioje, reiškiančioje Lietuvai maždaug tą patį, ką mums Bavarijos Altetingas. Su *Salus Populi Romani* paveikslu siejama legenda, anot kurios, Dievo Motinos žvilgsnis, šio paveikslu žvilgsnis, popiežiaus Grigaliaus Didžiojo laikais Romą išlaisvinęs iš maro, vėl išgydęs smarkiai pasiligojusią Romą. Tad su šia tradicija gerai dera, kad Šiluvos Dievo Motina gerbiama kaip *Sanitas aegrotorum*, Ligonių Sveikata. Kiek daug ligų gresia žmogaus sielai, Europos tautoms, pasauliui, visai mūsų istorijai, mums rodo skausminga šio amžiaus istorija, tokios tarp didelių galybių išsprautos tautos kaip Lietuva istorija. Marija, kalbanti piemenėliams; Marija, vadinanti save nereikšminga, nežinoma tarnaitė ir Šiluvoje pasirodanti tartum vaikas – ji stovi mažų, kuklių žmonių pusėje, žmonių, neturinčių vardo istorijoje, bet būtent todėl, kad yra maži, jie nelaukia žmonių garbės ir dėl to nebijo jų nuomonių. Išgijimas vis ateina iš mažųjų, ir galbūt tai galėtų mums taip pat padėti naujaip suvokti bei suprasti mažų tautų misiją istorijos žaisme. Išgijimas ateina iš ten, kur žmonių garbė ir nuomonės nėra svarbios ir todėl netrukdo aiškiai matyti esminius dalykus, gyvojo Dievo tiesą. Jūs, mielas Arkivyskupe, kaip vienas iš mažųjų stojote mažųjų pusėn prieš tariamai didžiuosius: priimkite šiandien ne tik mūsų padėką, bet ir pirmiausia mūsų linkėjimus, kad Viešpats Jus, Bažnyčią Lietuvoje ir visą Jūsų tautą ir toliau laimintų bei vestų savo keliais.

Mons. dr. Algirdas Jurevičius

Tikėjimo šviesa iš Kristaus prisikėlimo: žvilgsnis į Tikėjimo metų dinamiką

Popiežiaus Benedikto XVI paskelbti Tikėjimo metai suteikė daug naujų postūmių ne tik vidiniame Bažnyčios gyvenime, bet ir davė ryškų tikėjimo liudijimo ženklą pasauliui. Tikėjimo metus pristatanti apaštališkąją laišką *Porta fidei* popiežius pradėjo kvietimu įžengti pro visada atvirus vartus į bendrystę su Dievu ir į Bažnyčią. Minimasis slenkstis, kurį „galima peržengti, kai skelbiamas Dievo žodis ir perkeičiančiai malonei leidžiama ugdyti širdį“ (PF 1). Užsiminimas apie slenkstį primena ir popiežiaus Jono Pauliaus II svarstymus „Žengiant per vilties slenkstį“, atskleidus Bažnyčiai žengiant į trečiąjį tūkstantmetį.

Kam reikėjo skelbti Tikėjimo metus? Juk Bažnyčia ir taip nuolat gyvena tikėjimu, ji liudija, skelbia ir moko tikėjimo tiesų. Popiežius Benediktas XVI šiuo žingsniu priminė būtinybę „iš naujo atrasti tikėjimo kelią“ (PF 2). Mat tikėjimas nėra saugi ideologija, kurios priėmimą viešai deklaravęs visą gyvenimą jaustumėsi saugus. Tikėjimas veikia kelionė, kurioje daug slėpiningumo, daug atradimų, pasitaiko abejonių ir baimių. Netrūksta taip pat ir sunkumų, o juos nugalėjus užplūsta neapsakomas džiaugsmas.

Pastaraisiais laikais pastebima tendencija, jog krikščionys labiau rūpinasi savo išpareigojimo socialiniais, kultūriniais ir politiniais padariniais, tikėjimą laikydami savaime suprantama bendrojo gyvenimo prielaida (plg. PF 2). Taip save vadinančių *tikinčiaisiais* veikloje dominuoja socialinė veikla, kurioje iš tikėjimo kylanti motyvacija neatlieka jokio vaidmens. Tuomet gyvenimo ir veiklos turinys ištuštėja, lieka tik skambi etiketė „Esu tikintysis!“. Nors atrodo, kad šiuolaikiškas žmogus ir tikėjimas sunkiai suderinami dalykai, tačiau pastebima, jog ir šiandienis žmogus jaučia poreikį nueiti, kaip samarietė, prie šulinio pasiklausti Jėzaus, kviečiančio į jį tikėti ir semti iš šaltinio, iš kurio trykšta gyvas vanduo.

Prasidėjus Tikėjimo metams Vatikano informacinėse priemonėse užsiminta, kad popiežius Benediktas XVI rašo encikliką apie tikėjimą. Nauja enciklika papildytų benediktiškų enciklikų seriją: apie meilę (*Deus caritas est*), apie meilę tiesoje (*Caritas in veritate*) bei apie viltį (*Spe salvi*). Gerai žinodami dieviškųjų dorybių eilę (tikėjimas, viltis ir meilė) teologai nekantriai laukė ketvirtosios enciklikos. Atrodė, jog Bažnyčioje viskas

vyksta pagal iš anksto sudėstytą ir paskelbtą planą, tačiau pasaulį apskriejusi žinia apie popiežiaus Benedikto XVI atsistatydinimą priminė, kad Bažnyčia nėra žmogaus rankų kūrinys ar aukštosios dvasininkijos planų derinys.

Atsistatydinimo kalboje popiežius pabrėžė, jog jis pasiekė tikrumą daug kartų sąžinėje Dievo akivaizdoje svarstęs šį žingsnį. Popiežiaus sprendimas įvyko Dievo akivaizdos nušviestoje sąžinėje, todėl buvo priimtas ir kaip labai tvirto popiežiaus asmeninio tikėjimo žingsnis. O kaip žmogiški planai? Juk pasaulis laukia pažadėtosios enciklikos.

Naujojo popiežiaus rinkimai dar kartą parodė – žmogiški spėliojimai ir pasaulietiniai reitingų skaičiavimai Bažnyčioje visiškai neveikia. Taip tad popiežiaus Pranciškaus išrinkimas tapo Tikėjimo metų staigmena. Akivaizdžiai pasitvirtino visos Bažnyčios kaip keliaujančios Dievo tautos nesurežisuota kelionė per istorijos dykumą, gyvenant tik tikėjimu.

Kelių popiežių vienu metu buvimas Bažnyčios istorijoje yra labai reta, bet dažniausiai ne pozityvi patirtis, todėl buvo suprantamas daugelio komentatorių susirūpinimas dėl šios situacijos. Kai kurie jau buvo palaidoję viltį sulaukti Tikėjimo metų enciklikos, tačiau ir čia prašauta pro šalį. Popiežius Pranciškus Šventųjų apaštalų Petro ir Pauliaus iškilmės dieną pasirašė encikliką *Lumen fidei – Tikėjimo šviesa*.

Ilgai laukta enciklika išsiskiria tuo, kad ją rašė du popiežiai: pradėjo Benediktas XVI, o pabaigė Pranciškus. Nepasiduokime spėlionių ir kritikos pagundai, nes tai tiek turinio, tiek stiliaus prasme vientisas tekstas. Protestantų komentatoriai stebėjosi, kad, pasikeitus Bažnyčios vyriausiajam Ganytojui, išliko esminė tąša, kurios ypač pasigendama protestantų bažnytinėse bendruomenėse: sinodui išrinkus naują vadovybę, beveik visuomet juntami ne tik išoriniai pokyčiai, bet ir doktrininiai lūžiai. Popiežiaus institucija Tikėjimo metais pademonstravo ypatingą stiprumą: tiek Petro tarnystės tąšą, tiek naują pradžia. Tikėjimas ir yra toks: esmės tąša ir nauja pradžia.

1. Tikėjimo šviesos kilmė

Enciklikos pavadinimas *Tikėjimo šviesa* primena įvairiaprasmiškai turtingą šviesos simboliką. Juk šviesa – daugybę prieigų turintis reiškinys: fizikiniu požiūriu šviesą tyrinėja mokslininkai, filosofams ji tampa svarstymų bei nagrinėjimų šaltiniu, religijose simbolizuoja pažinimą ir gėrį, o kiekvieno žmogaus gyvenime šviesa leidžia matyti ir veikti.

Biblijoje Viešpaties apsimetimai – epifanijos vyksta šviesos apgaubtyje, todėl gyvenimą tikėjimu Naujasis Testamentas priskiria gyvenimui šviesoje. Tai ypač ryšku tiek Evangelijoje pagal Joną, tiek ir Jono laiškuose. Kaip šviesa yra ne prabangos dalykas, bet kasdienio gyvenimo prielaida, taip ir tikėjimo sugretinimas su šviesa pabrėžia krikščioniškojo tikėjimo būtinumą kasdienybėje.

Enciklikoje nesiimama įrodyti tikėjimo naudą gyvenimui ir nesileidžiama į kokią nors pigią agitaciją už tikėjimą, tačiau jau pačiame pirmajame skyriuje kalbama apie iš Kristaus prisikėlimo einančią tikėjimo šviesą: „Kas tiki, tas regi; regi šviesą, apšviečiančią visą gyvenimo kelią, nes toji šviesa mums sklinda iš prisikėlusio Kristaus“ (LF 1). Aplink mus daug tikinčiųjų: vieni tiki, kad Dievas yra, o kiti – kad Jo nėra. Tikėjimas kaip reiškinys visuomet lydi net ir ateistus, tačiau popiežius nuo pat pradžių nori atskleisti krikščioniškojo tikėjimo esmę – tikėjimą Kristaus prisikėlimu. Tuomet visi kiti abstraktūs postringavimai apie tikėjimą praranda savo vertę. Krikščionys žino, kuo įtikėjo (plg. 2 Tim 1, 12), todėl neklaidžioja tamsybėse. Tad tikrai tiki tas, kurio gyvenime matyti, kad Kristus prisikėlė, nes krikščionio gyvenimas – tai prikeltas gyvenimas.

Kalbėdami apie tikėjimą esame įpratę žvilgsnį kreipti į praeitį: į Šventojo Rašto istoriją, o ypač į Kristaus įvyki. Čia nelieka nepastebėti Kristaus stebuklai ir kiti stebuklingi ženklai, kurie kažką turėtų įrodyti ir kažkaip pagrįsti mūsų tikėjimą. Svarbus vaidmuo tenka ir Bažnyčiai, vėtytai ir mėtytai pasaulio audrų, tačiau nesunaikintai. Šlovinga praeitis įkvepia krikščioniškam gyvenimui.

Mūsų žvilgsnį į praeitį yra pastebėję ir tikėjimo priešai, kurie knibinėjasi po praeitį ir ten bando surasti, o neradę patys susikuria „faktų“, esą griaušančių krikščionišką tikėjimą. Taip gimsta įvairūs „kodai“, atrandamos naujos „evangelijos“, falsifikuojama istorija. Tai žvilgsnio į praeitį kaina, todėl vargas tiems, kurių tikėjimas remiasi vien praeitimi.

O ką siūlo popiežius? Jis pagrindinį tikėjimo objektą perkelia į ateitį: „Bet kadangi Kristus prisikėlė ir traukia mus būdamas anapus mirties, ši šviesa sykiu sklinda iš ateities, atveria mums didingus horizontus ir mus iš mūsų izoliuotojo „aš“ išveda į bendrystės platybę“ (LF 4). Popiežius akcentuoja eschatologinį tikėjimo matmenį, nes Kristus, būdamas anapus mirties, iš ateities skleidžia mums tikėjimo šviesą. Norint pasinaudoti šia šviesa, būtina tikėti Kristaus prisikėlimu, įžengimu pas Tėvą ir nuolatinio veikimo pasaulyje.

Neseniai vienas internetinis portalas paskelbė sensacingą žinią, jog pusė Lietuvos krikščionių netiki, kad Kristus gyvas. Tikintiesiems buvo užduotas pagrindinis klausimas: „Ar Kristus gyvas?“ Nemaža dalis tai paneigė, kiti abejojo ar nežinojo, ir tik nedaugelis patvirtino, jog Viešpats gyvas. Logika čia tokia: jei pripažįsti ir tiki, kad Kristus gyvas, tuomet tikėjimo centrą perkeli ten, kur yra Kristus, kas enciklikoje vadinama „anapus mirties“, o tikėjimo šviesa sklinda ne tiek iš praeities, kiek iš ateities.

Atsižvelgiant į tai, enciklikoje įdomiai svarstomas tikėjimo kaip *atminimo* klausimas. Eucharistijos liturgijoje yra vadinamasis „*Memoria – Atminimas*“, kai prisimename Viešpaties kančia, mirtis bei prisikėlimas. Katekizmas *atminimą* aiškina ne vien kaip praeities įvykių prisiminimą, bet ir kaip skelbimą nuostabių darbų, kuriuos Dievas yra padaręs žmonėms. Tuo atveju *atminimas* liturgijoje reiškia dieviškojo veikimo sudartinimą ir atgaivinimą (plg. KBK 1363). Enciklikoje dar labiau praplečiama atminimo prasmė: išganymo įvykių „atminimas neįkalina praeityje, nes sykiu yra pažado atminimas, gebantis atverti ateičiai, apšviesti mūsų gyvenimo žingsnius. Taigi tikėjimas kaip ateities atminimas, *memoria futuri*, artimai susijęs su viltimi“ (LF 9). Geležinės logikos pažeistas racionalistas nesugebėtų priimti tokio iššūkio ir svarstyti apie *ateities atminimą*: koją pakištų sąvokinis nelogiškumas. Apie tai kalbėti tegali tas, kuris pripažįsta *amžinybę* kaip būseną, kurioje laikas nevaidina jokio vaidmens. Laikas yra mūsų žemiškosios tikrovės dalis, todėl esame įsprausti į dabartį, kuri yra tarp praeities ir ateities. Kadangi pagrindinis mūsų tikėjimo svoris pereina į ateitį, esame pažangos žmonės. Ateitis priklauso tikintiesiems.

2. Regintis tikėjimas

Neįmanoma kalbėti apie tikėjimą aplenkiant tikėjimo protėvį Abraomą. Jį Dievas prakalbino kviesdamas į didžiulę kelionę, kuri sykiu buvo ir tikėjimo kelionė. Popiežius atkreipia dėmesį į tai, kad Abraomas nematė Dievo, bet girdėjo Jo balsą ir įtikėjo (plg. LF 8). Tai Abraomą susieja su mumis, neregintais Dievo, bet per Šventąjį Raštą ir Bažnyčios skelbimą girdintais Viešpaties balsą. Abraomui tikėjimas nebuvo svarstymu ar postringavimų objektas: jis pasireiškė konkrečiu veiksmu – išėjimu iš savo žemės ir ėjimu į ateitį, ėjimu pirmyn. Būtent per konkretų veiksmą – klusnumą ir iškeliavimą *aklas* tikėjimas tampa *regintis*: „tikėjimas „regi“ tiek, kiek eina pirmyn, kiek įžengia į Dievo žodžio atvertą erdvę“ (LF 9).

Įtikėjęs Abraomas netrukus pamato pažado išsipildymą – jam suteikiama žemė ir palikuonys. Klusnumas

tikėjimui virsta gyvenimą ir istoriją formuojančia jėga. Enciklikoje primenama viena svarbiausių Dievo savybių – ištikimybė: ką Dievas pažada, tą ir duoda. Tai nevyksta savaime, tam reikia kantrybės ir pasitikėjimo, todėl „tikėjimas iš prigimties reikalauja atsisakyti to, ką tiesiogiai siūlo regėjimas“ (LF 13), ir kviečia atsiversti slėpiniui. Kas nori tuoj pat matyti tai, kuo tiki, pakliūna į stabmeldystės pagundą ir klaidžioja tarytum labirinte, ieškodamas išeities.

Popiežius labai individualiai pristato Apreiškimo tikslą: Dievas prašnekinio Abraomą, iš degančio krūmo kalbėjosi su Moze, siuntė savo Sūnų Jėzų tam, kad galėtų pasikalbėti su kiekvienu iš mūsų. Tokia asmeniškai suprasta viso Apreiškimo istorija ateina į kiekvieno žmogaus gyvenimą – Dievas nori su manimi bendrauti!

Išsamiai pristačius išganymo įvykį, enciklikoje mūsų žvilgsnis kreipiamas į Kristų ir nuo jo į pasaulį. „Tikėjimas ne vien žvelgia į Jėzų, bet ir žvelgia iš Jėzaus perspektyvos, regi jo akimis: tikėjimas yra buvimas jo regėsenos dalininku“ (LF 18). Tikėjimo dėka žmogus tampa Šventosios Dvasios šventove, atvira Dievo meilei, Jo įkvėpimams ir vedimui. Įtikėjusio žmogaus gyvenime keičiasi prioritetai, vertybės, atsiveria akys naujai regėsenai iš Kristaus perspektyvos.

3. Suprantantis tikėjimas

Vakarų civilizacijos minties raidos istorijoje svarbų vaidmenį vaidino tikėjimo ir proto santykis, giliausią atskirtį pasiekęs racionalizmo epochoje. Nenuostabu, kad enciklikoje daug dėmesio skiriama šiai temai. Popiežius protavimą taip pat vadina *šviesa*, kuriai lemta sugyventi su tikėjimu: „Erdvė tikėjimui atsivėrė ten, kur proto šviesa neįstengia įsiskverbti, kur žmogus nepajėgia įgyti tikrumo“ (LF 3). Matome, kad proto šviesa yra skvarbi, bet ribota. Tamsiu paros metu vairuotojui prireikia dvejopo apšvietimo: artimųjų ir tolimųjų šviesų. Proto šviesa prilygsta artimosioms šviesoms, nes mokslas apšviečia laikinąją ir dažniausiai materialią tikrovę, ją paaiškindamas, atskleidždamas priežastingumą ir pasekmes. Žmogaus smalsumas nori regėti toliau, todėl būtini ir tolimųjų šviesų žibintai, kuriuos šiuo atveju mums teikia tikėjimas. Taip abi šviesos duoda visišką tikrovės pažinimą.

Tikėjimo ir proto santykis nagrinėjamas antrajame enciklikos skyriuje, pavadintame pranašo Izaijo žodžiais: „Jei netikėsite, nesuprasite“ (Iz 7, 9). Mat tikėjimas veda į tiesą, kuri vairuoja protą ir lenkia link meilės. Popiežius pripažįsta, jog yra individualių tiesų, „kurių autentiškos atžvilgiu to, ką kiekvienas jaučia vi-

duje; jos galioja tik individui ir negali būti perteikiamos kitiems tikinant, jog tarnauja bendrajam gėriui“ (LF 25). Šių žodžių šviesoje nesunku suprasti, kodėl Viešpats Jėzus mokė: „Neteiskite ir nebūsate teisiami; nesmerkite ir nebūsate pasmerkti“ (Lk 6, 37), nes apie kiekvieną Viešpats sprendžia pagal jo individualią tiesą, kuria asmuo vadovaujasi savo gyvenime.

Nors ir autentiškos individualios tiesos egzistavimas nesumažina objektyvios tiesos reikšmės, popiežius kreipia mintį link biblinės širdies sampratos, anot kurios, širdyje susipina visi žmogiškojo asmens matmenys: „kūnas ir dvasia, asmens vidujiškumas ir atvirumas pasauliui bei kitiems, intelektas, valia, jausmingumas“ (LF 26). Tai, ką modernūs laikai išskaldė ir atskyrė, Biblija supranta kaip vienovę. Tikėjimas leidžia pažinti tiesą, o meilė ją pamilsta ir pagal ją veikia.

Didžiulė nelaimė tuomet, kai nepažinus tiesos įsimylima klaida. Tai pasireiškia ne tik netvarkingu gyvenimu, tai žmogų veda į atskirtį, stumia į nusivylimą, nes bėgli akimirka apgaulingo malonumo ne tik kad nepasotina giliausių žmogaus troškimų, bet jį dar labiau apiplėšia. Tad pamatinė vertybė vis dėlto lieka tikėjimas kaip „savita pažinimo forma“ (LF 26).

Visuotinė objektyvi tiesa kartais kelia baimę, nes ji neįteisingai tapatinama su totalitarizmu, kuriame viena tiesa brukama prievarta, represijomis, o individas visapusiškai gniuždomas. Popiežius kalba apie meilės persmelktą tiesą: „jei tiesa yra meilės tiesa, jei tai yra tiesa, atsiverianti per asmeninį susitikimą su Kitu ir kitais, tuomet ji išlaisvinama iš užsisklendimo individe ir gali būti bendrojo gėrio dalis“ (LF 34).

Iš Jėzaus švytinčio gyvenimo sklindanti šviesa nėra vien tik dvasinį gyvenimą paveikianti jėga, ji daro didžiulę įtaką ir materialaus pasaulio tvarkai. Tikėjimas „budina kritinę sąmonę, neleidžiamas tyrėjui tenkintis savo formulėmis ir padėdamas suvokti, jog gamta jas visada pranoksta. Kviesdamas stebėtis kūrinijos slėpinių akivaizdoje, tikėjimas išplečia proto horizontus, kad geriau apšviestų pasaulį, atsiveriantį moksliniam tyrimui“ (LF 34).

4. Tikėjimo bendruomeniškumas

Tikėjimas yra vidinis žmogaus dalykas, todėl dažniausiai nustumiamas į privačią sritį. Vieno sociologinio tyrimo metu norėta išsiaiškinti, kokiomis temomis situoktiniai dažniausiai kalbasi. Tyrimo rezultatai parodė, kad situoktiniai dažniausiai kalbasi darbo reikalais, planuoja pajamas bei pirkinius. Prie mažiausiai

aptarinėjamų temų priklauso sekso ir tikėjimo dalykai. Nors tai gali šokiruoti, tačiau tikėjimas yra tapęs ne tik privačiu reikalu, bet ir labai intymia tema, kurios vengiama. Tokiomis nuotaikomis gyvena šiuolaikinė visuomenė, todėl vargas, jei tokios nuotaikos nuspalvins ir Bažnyčios būvį visuomenėje.

Enciklikoje labai pozityviai kalbama apie tikėjimo perdavimą, nes „Tas, kuris atsivėrė Dievo meilei, išgirdo jo balsą ir priėmė jo šviesą, negali tos dovanos pasilaikyti sau“ (LF 37). Kaip Velyknakčio liturgijoje tikintieji užsidega savo žvakeles nuo Velykų žvakės, simbolizuojančios Kristų, taip ir tikėjimas „perduodamas asmens asmeniui, taip sakant, per kontaktą, kaip ugnis, išsižiebianti nuo kitos liepsnos“ (LF 37).

Kad tikėjimui reikia kontakto, sutaria visi, tačiau pastaruoju metu labiau diskutuojama apie to kontakto būdą. Juk esame apraizgyti mobilių bei virtualių kontaktų, kuriuos mielai norėtume perkelti ir į dvasinę sritį, pavyzdžiui, išpažintis elektroniniu paštu, dvasinis vadovavimas per skaiptą, „dalyvavimas“ pamaldose prie radijo. Visos šiuolaikinės priemonės geros ir naudingos tikėjimui skleisti, tačiau Dievas kiekvieną žmogų kalbina asmeniškai ir tiesiogiai. Juk matome didžiulę komunikacijos priemonių pažangą, kuri... nutolino žmones, nuskurdino žmogiškus santykius. Komunikacijos priemonės negali pakeisti tiesioginio santykio su asmeniu. Tikėjimą perduoda gyvi asmenys. Tai, žinoma, nėra nuvertinimas viso to, ką Bažnyčia veikia informavimo priemonių srityje, tačiau ta veikla dažniausiai gali būti tik informacinio pobūdžio, geriausiu atveju sukelti smalsumą tikėjimo klausimais.

Autentiškai tikėjimą gali perduoti Bažnyčia, kuri yra sukaupusi daugelio liudytojų atmintį ir yra gyvas bei nepakartojamas tikėjimo *atminties subjektas*. Po tokių filosofškai pagrįstų svarstymų apie Bažnyčią enciklikoje atsižengiama į labiau suprantamus žmogiškos patirties dalykus, į Bažnyčią kaip Motiną. Kaip kiekviena motina moko augančius vaikus žengti pirmuosius žingsnius, pažinti pasaulį, moko taisyklingos garsų tarsenos ir kalbos, taip ir Bažnyčia yra „motina, mokanti mus tikėjimo kalbos“ (LF 38).

„Tikėti vienam neįmanoma“ (LF 39) – ši enciklikos ištara griaua mitus apie privatų, intymų ar dar kokį nors liguisto individualizmo paveiktą „tikėjimą“. Prisijungimas prie Bažnyčios bendruomenės kartu reiškia ir prisijungimą prie užtariančios Bažnyčios maldos. Jau šv. Ignatas Antiochietis (apie † 110) pastebėjo bendros visos Bažnyčios maldos viršenybę pavienių bei privačių maldų atžvilgiu ir ragina ti-

kinčiuosius lankyti susirinkimus, t. y. pamaldas Bažnyčioje: „Jei dviejų žmonių bendra malda turi tiek galios, tai kokia galinga turi būti vyskupo ir visos Bažnyčios malda! Kas vengia susirinkimo, tas jau yra pagautas puikybės ir pats save pasmerkė“ (Efez 5, 2–3); „Stenkimės dažniau susirinkti Dievo Eucharistijai ir šlovinimui. Mat jums dažniau renkantis draugėn, griauamos šėtono pajėgos ir vieningu tikėjimu žlugdomas ardomasis jo veikimas“ (Efez 13, 1) (Šv. Ignato Antiochiečio laiškas efeziečiams cituotas iš: „Bažnyčios tėvai nuo Apaštališkųjų Tėvų iki Nikėjos Susirinkimo“, Vilnius, 2003).

Įtikėjusius Bažnyčioje lydi ne tik nauja Viešpaties patirtis per bendruomenę, bet ir gyvenimą praturtinantis santykiai: „kas tiki, tas nėra vienas“ (LF 39). Bažnyčia, būdama Dievo vaikų šeima, savo atminties turinį perduoda ateinančioms kartoms. Joje mes sutinkame daug bendrakeleivių, žengiančių ta pačia kryptimi, dalyvaujančių tikėjimo kelionėje. „Tikėjimas nėra nedrąsių žmonių priebėga, priešingai, jis gyvenimą išplečia, įgalina atrasti didį pašaukimą, pašaukimą mylėti, ir laiduoja, kad ta meilė patikima, verta, kad jai save patikėtum, nes jos pagrindas – Dievo ištikimybė, tvirtesnė už visas mūsų silpnybes“ (LF 53).

Intelektualinei žiniai ar mokymo turiniui perteikti pakaktų išsamios knygos ar sakytinės žinios pakartojimo. „Tačiau Bažnyčioje perteikiama jos gyvosios Tradicijos perduodama naujoji šviesa, kylanti iš susitikimo su gyvu Dievu; ta šviesa paliečia žmogaus vidų, širdį, kartu įtraukia jo protą, valią bei jausmus ir atveria jį gyviems bendrystės su Dievu ir kitais santykiams“ (LF 40). Per sakramentinį gyvenimą tikintysis įtraukiamas į bendruomeninių santykių audinį, nes tikėjimui būdinga sakramentinė struktūra.

Per Tikėjimo išpažinimą Bažnyčia perduoda savo atmintį. Mat „Credo pagalba tikintysis kviečiamas įžengti į slėpinį, kurį išpažįsta, ir būti perkeistas to, ką išpažįsta“ (LF 45). Nuo tikėjimo išpažinimo einama link gyvenimo tikėjimu, kuriame svarbus vaidmuo tenka Dekalogui. „Dekalogas yra visuma ne negatyvių priesakų, bet konkrečių nurodymų išeiti iš į save atsižengusio, savyje užsisklendusio „aš“ dykumos ir pradėti dialogą su Dievu“ (LF 46). Akylas enciklikos skaitytojas pastebės Bažnyčios pastangas išvesti žmogų iš izoliacijos, iš savanaudiškumo, iš individualizmo ir atverti bendrystės su Dievu džiaugsmui. Užsisklendimas savo pasaulyje ir susvetimėjimas yra šiandienio žmogaus nelaimė. Tikėjimas siekia ne tik nušviesti individo gyvenimą nauja perspektyva, bet ir peržengia mažo pasaulėlio ribas, „kad apšviestų visą kosmosą ir visą istoriją“ (LF 48).

5. Bendrojo gėrio paieškos

Krikščionybei priešiški žmonės pašaipiai pristatydavo tikėjimą kaip bėgimą nuo realybės, kaip užsisklendimą nuo pasaulio. Enciklikoje paneigiamas toks tendencingas požiūris ir pabrėžiama, jog tikėjimas nenutolina nuo pasaulio ir abejingai nežvelgia į mūsų amžininkų konkrečias pastangas, bet meilės Dievui ir artimui dėka virsta tarnavimu bendrajam gėriui. „Taip, tikėjimas yra gėris visiems, bendrasis gėris; jo šviesa apšviečia ne tik Bažnyčios vidų ir tarnauja ne vien anapusinio amžinojo miesto statybai, bet ir padeda taip statydinti mūsų visuomenes, kad jos galėtų žengti į ateitį kupinos vilties“ (LF 51).

Popiežius pristato tikėjimą kaip didžiulę pozityvią įtaką darantį veiksnių socialiniams santykiams ir ekologijai. Gamta vadinama *Dievo gramatika*, kurią teisingai skaitant atsiskleidžia ir jos Autorius – Kūrėjas. Santykyje su gamta Bažnyčia ragina atrasti „vysty mosi modelius, ne vien grįstus nauda ir pelnu, bet ir laikančius kūrinių dovana, dėl kurios esame skolininkai“ (LF 55).

Negalima nepaminėti iš tikėjimo kylančios paguodos kančios akimirkomis. Net mirtis tampa šviesi ir gali būti išgyvenama kaip į Abraomo pašaukimą panašus kvietimas „Eik iš savo gimtojo krašto“ (Pr 12, 1). Tiek kenčiantys, tiek mirštantys žmonės gali būti stipriais tikėjimo šviesos tarpininkais.

Paskutinis enciklikos skyrius pavadintas pasinaudojant Laiško žydams mintimis – „Dievas rengia jiems miestą“

(Žyd 11, 16) ir turi labai aiškia eschatologinę perspektyvą, nes kelionėje į Dievo prirengtą miestą, šalia tikėjimo, yra labai svarbi ir viltis. Beje, ankstesnių popiežiaus Benedikto XVI enciklikų temos (apie meilę, tiesą ir viltį) naujai nuskamba enciklikoje apie tikėjimą.

6. Tikėjimo ikona

Enciklikos mintis apvainikuoja atsigręžimas į Dievo Motiną kaip *tobulą tikėjimo ikoną*. Primenami šv. Elzbietos žodžiai Marijai: „Laiminga įtikėjusi“ (Lk 1, 45), kurie adresuojami kiekvienam įtikėjusiajam. Šiame mariologiniame skyriuje labai akcentuojamas tikėjimo džiaugsmas. Visuomet besišypsantis popiežius Pranciškus, žvelgdamas į mūsų susirūpinusius veidus, pastebi, kad mums trūksta džiaugsmo, ir kreipiasi į Dievo Motiną maldos žodžiais: „Pasėk mūsų tikėjime Priskėlusiojo džiaugsmą. Primink mums: kas tiki, niekada nėra vienas“ (LF 60).

Vietoj epilogo

Tikėjimo metai atnešė daug gražių iniciatyvų ir paskatų liudyti tikėjimą. Lietuvoje buvo pradėta per parapijas keliaujanti Švč. Sakramento adoracija, suaktyvėjo parapinė katechezė, organizuoti įvairūs tikėjimo pagilimo kursai... Vienu žodžiu – ledai pajudėjo.

Tikėjimo metai Kristaus Karaliaus iškilme iškilmingai užbaigti vyskupijų katedrose bei parapijose. O ką daryti, kad jie nesibaigtų? – gyventi iš ateities sklindančia tikėjimo šviesa, kuria prisikėlęs Kristus traukia mus pats būdamas jau anapus mirties (plg. LF 4).

Nauji leidiniai

Alister McGrath. Mokslas ir religija: naujasis įvadas. – Kaunas: Vox altera, 2013. – 240 p.

Mokslas ir religijos sąlytis šiuo metu yra viena patraukliausių tyrinėjimo sričių. Didėjančių susidomėjimą šia sritimi liudija užsienyje kilusi išpūdinga knygų ir televizijos dokumentinių filmų apie Dievą ir fiziką, dvasingumą ir mokslą, didžiąsias žmogaus prigimties paslaptis ir galutinę paskirtį banga. Vienas geriausių pasaulyje šios srities žinovų labai aiškiai ir prieinamai supažindina su pagrindiniais mokslo ir religijos sąveikos klausimais. Aprėpiant platų probleminį lauką, nagrinėjami abiejų šių sričių santykio istoriniai, teologiniai, filosofiniai ir moksliniai aspektai. Pagrindinis dėmesys skiriamas krikščionybės ir gamtos mokslų dialogui, padariusiam didelį poveikį Vakarų kultūros formavimuisi. Glaustai pristatomos ir problemos, susijusios su keturiomis kitomis pasaulio religijomis. Knyga sumanyta taip, kad būtų prieinama skaitytojui, neturinčiam išankstinių žinių mokslo ar religijos srityje.

Autorius Oksfordo universitete studijavo chemiją ir įgijo daktaro laipsnį molekulinės biologijos srityje. Gilindamasis į biologinių membranų biofizines savybes, sykiu pradėjo studijuoti krikščioniškąją teologiją. Vėliau giliau įsitraukė į mokslo ir religijos santykio sritį, tyrinėjo istorinę teologiją, tapo teologijos profesoriumi. Ilgai darbovo Oksfordo universitete. Šiuo metu vadovauja Karaliaus koledžo Teologijos, religijos ir kultūros centrui.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Spalio 22–24 d. Vilniuje vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo arkivyskupai: S. Tamkevičius, G. Grušas, L. Bonazzi; vyskupai: J. Boruta, J. Ivanauskas, K. Kėvalas, R. Norvila, A. Poniškaitis, L. Virbalas, L. Vodopjanovas.

Plenarinį posėdį įžanginiu žodžiu pradėjo apaštališkasis nuncijus Lietuvai arkivysk. Luigi Bonazzi. Jis pasveikino susirinkusiuosius ir pasidalijo savo mintimis apie Bažnyčios kaip Dievo tautos misiją, apibendrino popiežiaus Pranciškaus pontifikato pradžią kaip Dievo Gailestingumo ženklą, raginantį mus vis labiau atsiliiepti savo gyvenimu į Dievo slėpinį.

LVK Liturginės komisijos pirmininkas vysk. R. Norvila supažindino su šios komisijos nuveiktais darbais. Pristatytos ir ganytojų patvirtintos naujos *Ekstraordinariųjų komunikacijos dalytojų disciplinos bei apeigų normos*. Šiuo metu baigiami rengti *Įkrikščioninimo ir Palaiminimų apeigynai*.

Ganytojai buvo informuoti apie Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacijos sprendimą šv. Mišių Eucharistijos maldose įvesti naują kreipinį į šv. Juozapą. Vyskupai posėdyje patvirtino lietuviškas šv. Juozapo minėjimo antrojoje, trečiojoje ir ketvirtojoje Eucharistijos maldose formuluotes.

LVK Švietimo komisijos pirmininkas arkivysk. G. Grušas supažindino posėdžio dalyvius su šios komisijos darbais, tarp kurių – atnaujintas *Kanoninio siuntimo išdavimo ir sustabdymo aprašo* projektas, kuriam ganytojai vienbalsiai pritarė.

Vyskupai kalbėjo apie būtinybę tinkamai rūpintis parapijų archyvine medžiaga. Nuspręsta paraginti parapijų klebonus ir administratorius tvarkingai saugoti parapijos archyvą, sudaryti tinkamą jo aprašą ir laikyti dokumentus pritaikytoje, geriau atskiroje, užrakintoje patalpoje, pagal galimybes ugniai atsparioje užrakintoje spintoje.

Lietuvos vyskupai apžvelgė besibaigiančius Tikėjimo metus. Pasidžiaugta tikinčiųjų atliepu – savo asmeninio ir bendruomeninio tikėjimo gilinimu. Atkreiptas dėmesys į sėkmingą nuolatinę Švč. Sakramento adoraciją, vykusią visoje Lietuvoje. Šių metų lapkričio 24 dieną pasibaigia popiežiaus paskelbti Tikėjimo metai. Vykdamas Šv. Tėvo norą, parapijų ir vienuolių atstovai bei visi tikintieji kviečiami tą dieną susirinkti į savo vyskupijų katedras iškilmingai bendrai melstis su ganytojais.

Posėdžio dalyviams pateikta informacija apie svarstytinus klausimus, susijusius su valdžios institucijomis. Atkreiptas ypatingas dėmesys į būtinybę ir svarbą saugoti ir ginti prasidėjusią gyvybę. Katalikų Bažnyčia pasisako už žmogaus gyvybės apsaugą ragindama visus visuomenės narius būti atsakingus ir jautrius šiam reikalui. Pasidžiaugta aktyviais Lietuvos žmonėmis, parėmusiais Europos piliečių iniciatyvą „Vienas iš mūsų“, siekiančią, kad ES lėšomis nebūtų finansuojami moksliniai ir medicininiai tyrimai, kurių metu sunaikinamas žmogaus embrionas. Tikintieji paraginti aktyviau įsitraukti į panašias iniciatyvas ir ginti gyvybės vertybę bendruomenėse, kuriose gyvena. Atkreiptas dėmesys į parašų rinkimo akcijas, kuriomis siekiama pakeisti referendumų rengimo ir žemės pardavimo tvarką. Lietuvos vyskupai nepritaria, kad šioms politizuotoms iniciatyvoms būtų naudojamas Bažnyčios autoritetas ir bažnyčių patalpos.

Dėl Ekstraordinariųjų komunikacijos dalytojų disciplinos bei apeigų normų įsigaliojimo

Ekstraordinariųjų komunikacijos dalytojų disciplinos bei apeigų normos patvirtintos Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenariniame posėdyje 2013 m. spalio 24 dieną ir įsigaliojo nuo patvirtinimo dienos.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretoriatas

Paminėtas kardinolo A. J. Bačkio vyskupystės sidabrinis jubiliejus

Sekmadienį, lapkričio 3 d., Romoje paminėtas kardinolo Audrio Juozo Bačkio vyskupystės sidabrinis jubiliejus. *Villa Lituania* koplyčioje kardinolas aukojo šv. Mišias. Per pamokslą jis kalbėjo apie Dievo gailestingumą, žmogaus atsivėrimą Dievo gailestingumui, kvietė jį dalytis ir jį skleisti, kad pasaulis aplink mus taptų gailestingesnis.

Po šv. Mišių buvo rodoma dokumentinė ištrauka iš Vatikano Šv. Petro bazilikos 1988 metų spalio 4 d. iškilmingų Mišių, kuriose monsinjoras Audrys Juozas Bačkis popiežiaus Jono Pauliaus II konsekrutas vyskupu ir paskirtas eiti nuncijaus pareigas Olandijoje. Tą dieną sakytoje homilijoje popiežius prisiminė ir lietuvių tautą, iš kurios kilęs naujai įšventintas vyskupas, pabrėžė, kad stiprybės ji semiasi iš kryžiaus slėpinio.

Kardinolą vyskupystės sukakties proga pasveikino Lietuvos ambasadorė prie Šventojo Sosto dr. Irena Vaišvilaitė, Lietuvos ambasadorius Italijoje dr. Petras Zapolskas, Šv. Kazimiero kolegijos rektorius Audrius Arštikaitis, *Villa Lituania* svečių namų administratorius mons. Petras Šiurys, lietuvių bendruomenės Romoje atstovai.

Šventimai ir paskyrimai Kaišiadorių vyskupijoje

Lapkričio 10 d. Kaišiadorių katedroje Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas kunigu įšventino Kaišiadorių vyskupijos diakoną **Saulių Kristapavičių**, gim. 1985 m. Aukštadvario parapijoje, Kaišiadorių vyskupijoje.

Neopresbiteris **Saulius Kistapavičius** paskirtas Širvintų parapijos vikaru.

Mons. dek. **Rimvydas Jurkevičius**, Kaišiadorių parapijos klebonas, paskirtas Dievo tarnu arkivyskupo Teofiliaus Matulionio beatifikacijos ir kanonizacijos bylos vicepostulatoriumi.

-Kš-

Nauja parapija

Atsižvelgdamas į tai, kad vis labiau plečiantis Kauno miestui Šilainių gyvenamajame mikrorajone esanti viena bažnyčia nebegali patenkinti didėjančių tikinčiųjų dvasinių poreikių ir siekdamas tolygesnio maldos namų išdėstymo, vadovaudamasis Kanonų teisės kodekso kan. 515 nuostatomis, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ 2013 metų lapkričio 4 dienos dekretu Nr. 208 įsteigė Kauno Palaimintojo Jono Pauliaus II parapiją.

Kauno Palaimintojo Jono Pauliaus II parapijos klebonu paskirtas kun. Andrius Alminas, ligi šiol ėjęs Kauno Palaimintojo Jurgio Matulaičio (Eigulių) parapijos vikaro ir Kauno universitetinių klinikų kapeliono pareigas. Naujajam klebonui pavesta burti gyvą parapijos bendruomenę, rūpintis maldos namų įkūrimu bei parapijos bažnyčios statyba.

Arkivyskupo S. Tamkevičiaus dekretu nustatytos Kauno Palaimintojo Jono Pauliaus II parapijos ribos šiai parapijai priskiriant dalį Kauno Šventosios Dvasios parapijos teritorijos ir dalį Raudondvario Šv. Kūdikielio Jėzaus Teresės parapijos teritorijos.

-kait-

Prel. E. Putrimas apžvelgė užsienio lietuvių sielovados padėtį. Ganytojai paskyrė Briuselio lietuvių kapelionu kun. Liną Baltrušaitį, o Amsterdamo lietuvių kapelionu – mons. Žydrūną Vabuolą. LVK buvo perduotas Stokholmo lietuvių bendruomenės prašymas dėl lietuvių kunigo atvykimo, todėl svarstytos sielovados Švedijos sostinėje galimybės. Taip pat svarstytos sielovados Hiutenfeldo Vasario 16-osios gimnazijoje ir jos apylinkėse perspektyvos. Prelatas E. Putrimas pasiūlė, jog būtų labai prasminga vieną dieną per metus skirti maldai už visame pasaulyje gyvenančių lietuvių vienybę. Lietuvos vyskupai tam pritarė ir nusprendė įvesti liturginiame kalendoriuje *Maldos už lietuvius pasaulyje sekmadienį*. Jis kasmet bus švenčiamas pirmąjį kovo sekmadienį.

Lietuvos šeimos centro direktore trejų metų kadencijai patvirtinta Dalia Lukėnienė. Pasibaigus policijos kapeliono Aušvydo Belicko kadencijai, Lietuvos vyskupai svarstė naujo kapeliono klausimą. Policijos departamentui pasiūlyta priimti į šias pareigas trejų metų laikotarpiui kun. Algirdą Toliačą. Kolpingo draugijos dvasios vadovu paskirtas kun. Jurgis Vitkovskij.

LVK vicepirmininkas vysk. Rimantas Norvila pasidalijo išpūdžiais iš Bratislavoje spalio 3–6 d. vykusio Europos vyskupų konferencijų pirmininkų susirinkimo.

Kitas Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis bus surengtas gruodžio 12 d. Kaune.

-lvks-

Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos atlaidai

Lapkričio 10–17 d. Vilniuje vyko Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos atlaidai. Atlaidų tema – „Malonė, gailestingumas ir ramybė“. Šiais Tikėjimo metais popiežius Pranciškus priėmė Vilniaus arkivyskupijos ganytojo kardinolo Audrio Juozo Bačkio atsistatydinimą ir paskyrė Vilniaus arkivyskupu metropolitu vysk. Gintarą Grušą. Naujasis ganytojas perėmė mokyti, šventinti ir valdyti arkivyskupiją, kuri šiemet mini 625 metų sukaktį nuo Vilniaus vyskupijos įsteigimo. Ganytojo gyvenimo ir tarnystės devizas – „Malonė, gailestingumas ir ramybė“. Šiuos kelrodžius tikintieji apmąstė Gailestingosios Dievo Motinos slėpinių šviesoje, švęsdami Aušros Vartų atlaidus.

Atlaidų išvakarėse, šeštadienį, Aušros Vartų koplyčioje buvo giedamas himnas Akatistas – vienas gražiausių Bažnyčios kūrinių Dievo Motinos garbei, priklausantis Rytų Bažnyčios tradicijai. Vakare melstasi už Vilniaus miestą.

Kiekvieną dieną Aušros Vartų šventovėje ir greta esančioje Šv. Teresės bažnyčioje šv. Mišiose buvo meldžiamasi vis kita intencija: už ligonius, šeimas, vaikus, jaunimą, išėivijos lietuvius, kunigus, vienuolius ir vienuoles, Kunigų seminarijų auklėtinius, *Caritas* darbuotojus ir savanorius, ateitininkiją, mokytojus, kariuomenę, Tėvynę. Šv. Mišios aukotos ne tik lietuvių, lenkų, bet ir rusų, baltarusių, ukrainiečių, ispanų, italų, prancūzų, vokiečių ir anglų kalbomis. Tikintieji meldėsi rožinio malda, bažnyčios kriptoje vyko Švč. Sakramento adoracija. Gausios piligrimų grupės atvyko ne tik iš tolimiausių Lietuvos pakraščiu, bet ir iš kaimyninių šalių: Latvijos, Baltarusijos, Lenkijos.

Atlaidų savaitę įvairūs arkivyskupijoje veikiančys centrai ir organizacijos organizavo papildomą programą. Vilniaus arkivyskupijos šeimos centras atlaidų

dalyvius kvietė į šeimų agapę, kur pristatė šeimų veiklą, dalijosi išpūdžiais iš šeimų susitikimo Romoje Tikėjimo metų proga. Po mažiesiems skirtos adoracijos ir šv. Mišių vyko vaikų pasibuvimas. Penktadienį nuo pavakario jaunimas žiūrėjo filmus, klausėsi katechezės, šlovino Viešpatį drauge su LJD šlovinimo choru, meldėsi šv. Mišiose, po kurių vaišinosi spurgomis. Jaunimo vakarą vainikavo grupės „Kamanių šilelis“ koncertas. Vilniaus arkivyskupijos katechetikos centras surengė konferenciją mokytojams.

Sekmadienį, lapkričio 17 d., iškilmingas šv. Mišias Aušros Vartuose aukojo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, Gardino vyskupas Aleksandras Kaszkiewiczus iš Baltarusijos, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, Panevėžio vyskupas Lionginas Virbalas SJ, vyskupas emeritas Jonas Kauneckas, Kauno vyskupas augziliaras Kęstutis Kėvalas, Vilniaus vyskupas augziliaras Arūnas Poniškaitis.

Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas homilijoje kalbėjo apie brangią gyvybės dovaną. Jis įvardijo Mariją kaip mūsų visų išganymo tarpininkę, kurios meilė Dievui įveikė baimę ir nežinią. Ganytojas kvietė užtarti malda prie Dievo Motinos tuos, kurie neleido pradėtiems kūdikiams išvyti pasaulio. Arkivyskupas kalbėjo: „Šventosios Dvasios veikimu ir mes tampame įsikūnijimo – gyvybės perdavimo slėpinio dalyviais. Dievas, kuris veikia šiandien, įžengia į pasaulį ir gyvena tarp mūsų. Šventoji Dvasia nusileidžia ant mūsų, kad per mus Gailestingumui būtų tinkama vieta pasaulyje. Atsidavimas Šventosios Dvasios veikimui dažnai yra iššūkis, kuris reikalauja drąsos. O Kristus mus drąsina: „Nebijokite!“ Ganytojas palygindamas tęsė: „Krikšto momentas – tai Kristaus prasidėjimas mūsų širdyse. Gyvendami mes patys apsisprendžiame, ar mumyse pradėtajam lemta augti ir bręsti, ar Jo gyvybė mumyse bus sunaikinta, nužudyta. Marija pasirinko brandinti ir duoti pasauliui Dovaną. Ji, kaip Kristaus nešiotoja, motina, aukojo Jam visą save. Pradėto kūdikio ir mamos ryšys yra vienintelis kūdikio išgyvenimo šaltinis. Ko reikia, kad mumyse pradėtas Kristus gimtų ir augtų? Reikia drąsos pasirinkti gyventi su Juo, neatmesti Jo augimo mumyse, bet jį puoselėti, kad ir mes galėtume dovanoti Kristų pasauliui.“

Ganytojas pabrėžė, jog tikėjimo dovaną reikia brandinti. Turime ne tik gilintis į tikėjimo tiesas – jos turi tapti mūsų kasdienio gyvenimo dalimi. Ganytojas kvietė užmegzti ir nuolat palaikyti meilės dialogą su Dievu taip, kaip besilaukianti motina kalbasi su savo kūdikiu. „Kristus auga mumyse kiekvieną kartą, kai Jį priimame Šventojoje Komunijoje. Duodamas mums save, Jis stiprina mus ir auga mūsų širdyse“, – tęsė arkivyskupas. Jis priminė, kad mes turime rinktis tuos žinių šaltinius, kurie „stiprintų ir ugdytų mūsų tikėjimą, o ne keltų mums vis didesnę baimę ir neviltį ar skatintų abejingumą tai gyvybei – Kristui, esančiam mumyse.“ Pasak arkivyskupo, Krikštu pradėtas, mūsų pastangomis širdyje išnešiotas, vis labiau pažintas ir pamiltas, gyvenimu išpažintas Kristus vėl gimsta pasauliui. „Gimęs Kristus nepriklauso tik mums. Dievas kviečia sekant Juo leisti į misijas. Mūsų misijų teritorija neturi būti tolimos šalys. Mes kviečiami dalyti Kristų savo mieste, savo darbuose, savo šeimose. Tam reikia drąsos, o tą drąsą suteikia meilė. Sustiprinti meilės, kuria pats Dievas mus pamilo, ir mes, Marijos pavyzdžiu, Dievo Gailestingumo Motinos užtariam, esame pašaukti išnešioti ir pagimdyti pasauliui Gailestingumą. Turėkime drąsos kartu su ja nešti mumyse augantį Kristų į savo kasdienybę ir leisti Jam gyventi tarp mūsų.“

-žš-

Pasauliečių pranciškonų Panevėžio brolijos konferencija

Spalio 12 d. Panevėžyje vyko metinė Pasauliečių pranciškonų ordino Panevėžio regioninės brolijos konferencija „Tavo veido, Viešpatie, aš ieškau“.

Renginys prasidėjo Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje šv. Mišiomis, kurias aukojo br. kun. Paulius Saulius Bytautas OFM, OFS nacionalinis dvasinis asistentas, br. kun. Jurdanas Statkus OFM, OFS Panevėžio regioninės brolijos dvasinis asistentas, ir kun. Gediminas Jankūnas OFS, Panevėžio regioninės brolijos magistras. Giedojo Truskavos Šventosios Dvasios bažnyčios choras.

Per pamokslą br. kun. Paulius Saulius Bytautas OFM priminė vakarykštės dienos Evangelijos skaitinį, pasakojantį, kaip Jėzus išvaro demonus, bet perspėja: jei žmogus, atsikratęs savo pagundų ir piktosios dvasios – Belzebubo, vien apie save tegalvoja, mano, kad viską gali savo jėgomis, maudosi puikybėje ir nemoka už tai padėkoti Dievui, tada piktoji dvasia vėl sugrįžta ir žmogų kankina labiau, nei prieš tai. Tik patys išvermingieji, kurie meldžiasi, dalyvauja šv. Mišių aukoje ir nusi-meta savo puikybės ragus, tik tie gali stoti Viešpaties akivaizdoje ir Viešpats jų išklauso bei padeda vėl keltis ir kilti. Pamokslininkas kvietė susirinkusius pasauliečius pranciškonus, kurių pasaulyje priskaičiuojama šimtais tūkstančių, prisiminti ir viso pasaulio reikalus bei rūpesčius.

Penki žmonės iš naujai besiformuojančios Rokiškio brolijos davė pasauliečių pranciškonų įžadus: atnaujino Krikšto pažadus ir pasišventė tarnauti Dievo Karalystei, pasižadėdami visą savo gyvenimą gyventi Jėzaus Kristaus Evangelija Pasauliečių pranciškonų ordine, laikantis jo regulos. Br. kun. Jurdanas Statkus patvirtino naujų narių pasiryžimą, kiekvienam uždėjo pranciškonišką kryželį. Po šv. Mišių Panevėžio vyskupo Liongino Virbalo SJ sveikinimus susirinkusiesiems perdavė kun. Gediminas

Jankūnas, sakydamas, jog ganytojas džiaugiasi, kad jo vyskupijoje yra pranciškoniškosios dvasios palaikytojų.

Kun. Gediminas kreipėsi į šventės dalyvius tokiais žodžiais: „Neradote čia pasipuošusių jaunuolių, tai nėra tie žmonės, kuriuos galite dėti ant žurnalų viršelių; bet radote pranciškonišką mažumą ir paprastumą: pranciškoniai ir bus tokie rudi, neryškūs. Jie pirmiausia – atgailos, brolystės žmonės. Mes jungiamės į Pranciškonų pasauliečių ordiną dėl to, kad įvykdytume Krikšto pažadus ne vieni – mums reikia tikėjimo brolių ir seserų, kurie padėtų mums melstis, būti drauge. Mes dažnai pasigendame žmogiškos šilumos. Pranciškoniai pasauliečiai – tai brolija, kur mes galime patirti tą šilumą ir brolystę.“

Po šv. Mišių Panevėžio Šv. apašt. Petro ir Povilo parapijos namuose vyko konferencija. Čia visų balsus į vieną jungė Panevėžio Švč. Trejybės bažnyčios šlovintojai, gyvai giedodami ir pritardami gitaromis bei smuiku. Lietuvos pasauliečių pranciškonų brolijos nacionalinis ministras Nerijus Čapas OFS pasidalijo įžvalgomis apie konferencijos pavadinimui parinktus 27 psalmės žodžius „Tavo veido, Viešpatie, aš ieškau“ ir kvietė pamąstyti, kur mes kiekvienas ieškome Viešpaties veido: Bažnyčioje kaip bendruomenėje; Pranciškonų pasauliečių brolijoje, atsiliepdami į popiežiaus Pranciškaus paraginimą išeiti iš savo aplinkos į gyvenimo paribius – tuose žmonėse, kuriuose mažiausiai tikimės rasti Viešpaties veidą? Kalbėtojas linkėjo ieškoti Viešpaties veido, nes jis leidžiasi randamas.

Nerijus Čapas perdavė sveikinimus nuo didelio būrio pranciškoniškojo jaunimo, kuris tą pačią dieną buvo susirinkęs į savo metinę asamblėją Šiluvoje, taip pat Nacionalinės pasauliečių pranciškonų tarybos ir nuo ordino generalinės ministrės Encarnacion del Pozo. Panevėžio regiono tarybos vardu visus pasveikino Panevėžio vyskupijos pasauliečių pranciškonų brolijos ministrė s. Eglė Jažauskienė OFS.

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Lapkričio 6 d. Vilniaus arkivyskupijos Trinapolio rekolekcijų namuose vykusiam arkivyskupijos kunigų susirinkime dalyvavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis ir kunigai iš įvairių arkivyskupijos parapijų. Susirinkimas prasidėjo Valandų liturgijos malda – Dienine.

Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos dėstytojas monsinjoras Robertas Šalaševičius pranešime „Nuo Krikšto apeigų iki dogmos“ kalbėjo apie *Credo* maldos raidą. Prelegentas priminė, kad Tikėjimo metų proga parapijose dalytas paveikslėlis su Kristaus Valdovo mozaika iš XII a. Cefalu katedros absidės. Mozaikoje vaizduojamas pašlovintas Kristus, laiminantis žmones ir laikantis Šv. Rašto knygą. Joje galime perskaityti „Aš – pasaulio šviesa“ (Jn 8, 12). Šią eilutę siejame su *Lumen fidei* enciklika, pasirodžiusia Tikėjimo metų proga. Kitoje paveikslėlio pusėje – Nikėjos-Konstantinopolio Tikėjimo išpažinimas. Nikėjos-Konstantinopolio Tikėjimo išpažinimas remiasi apaštališkuoju paveldu kaip dovana Bažnyčiai, perteikia Šv. Rašto interpretavimo tradiciją ir Dievo garbinimo būdus. Krikščioniškoji tapatybė priklauso nuo ištikimybės šiam paveldui. Nuo II a. tikėjimo turinys sisteminamas per *Regula fidei* (Tikėjimo taisyklės) įtvirtinimą. Šia taisykle įvardijamas centrinis tikėjimo turinys, gautas per Kristų, apaštalus ir Bažnyčią. Tai priemonė naujiems mokymams įvertinti, patikrinti, ar Bažnyčia taip tikėjo. Tikėjimo išpažinimas vartojamas Krikšto apeigose kaip būdas švęsti atsivertimą, priklausomybę nuo Kristaus ir trivienio Dievo priėmimą. Tikėjimas – vidinis žmogaus pasirinkimas, tačiau turi būti garsiai išpažintas, kad galėtų veikti. Bažnyčios istorijoje buvo įvairių *Credo* formuluočių. Krikščionybei tapus imperine religija tikėjimo vienybės klausimas tapo dar aktualesnis. 325 m. sušauktas Nikėjos Susirinkimas atmetė Arijaus ereziją, teigiančią, kad Kristaus dievytė žemesnio laipsnio nei Tėvo. Nikėjos Susirinkimas įvedė nebiblinę vienos prigimties, vienos esmės sąvoką ir pabrėžė, jog Jėzaus Kristaus dieviškumas toks pat kaip ir Tėvo. Susirinkime suredaguotas *Credo*, skirtas visai Bažnyčiai. Konstantinopolio Susirinkime *Credo* galutinai suredaguotas papildant teiginiais apie Šventąją Dvasią. Toks tikėjimo išpažinimas išreiškia vieningą Bažnyčios tikėjimą, priklausymą Kristaus kūnui. Tikėjimo tiesų kaip dogmos perdavimas yra laisvės nuo klaidos garantas. Tai teisinga tikėjimo verbalinės išraiškos ir Šv. Rašto interpretavimo forma.

Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas kalbėjo apie tikėjimo išraiškos formą – adoraciją, kuri jau vyksta įvairiose parapijose. Ganytojas pakvietė kai kurių parapijų kunigus pasidalyti patirtimi apie vykstančią adoraciją ir jos vaisius. T. Pranciškus Ksaveras Cazali iš Vilniaus Šv. Jono teologo vienuolyno paminėjo, kad jų vienuolyne nuolatine Švč. Sakramento adoracija prasidėjo 2004 m. Į šią maldą įsitraukė ne tik pasauliečiai, įsipareigodami specialioje koplyčioje budėti prie Eucharistijos, bet ir kunigai, kurie melstis atvykdavo ketvirtadienio naktį. Tokia dvasinė praktika daugeliui žmonių padeda geriau suvokti Dievo artumą, pabrėžia meilę Eucharistijai, moko reguliarios maldos. Kun. Algis Vaickūnas kalbėjo apie Švč. Sakramento adoraciją Kabeliuose, ketvirtadieniais ji vyksta šildomoje koplytėlėje, joje susirenka gausiau žmonių nei į kitas pamaldas. Kun. Deimantas Braziulis kalbėjo apie Ignalinos bažnyčioje vykstančią 24 val. adoraciją prieš šventes. Žmonės noriai įsipareigoja bent vieną valandą pabudėti prie Švč. Sakramento, o kai kurie būna labai ilgai ir taip perteikia ištikimos maldos liudijimą. Kunigas papasakojo, kaip žmonės mokėsi pagerbti Jėzų Eucharistijoje: iš pradžių nuolat giedodavo, paskui svarstė, ką veikti per tylą, skaitė Šv. Rašto ištraukas. Kun. Marius Žitkauskas dalijosi

mintimis apie Vilniaus arkikatedros Šv. Kazimiero koplyčioje surengtą, ypač jaunimui skirtą Eucharistijos adoracijos naktį „Karališka naktis katedroje“. Budėjimo naktis surengta švenčiant Lietuvos ir jaunimo globėjo šv. Kazimiero iškilmę. Kas valandą vis kita Vilniaus maldos grupė padėjo besimeldžiantiesiems giedodama giesmes, skaitydamas mąstymus, kviesdama tylai. Budėjo kunigai, todėl buvo galimybė atlikti išpažintį, zakristijoje išgerti arbatos, pabendrauti, o pavargusiems – atskiros patalpos poilsiui. Kun. Jaroslav Spiridovič pasidalijo patirtimi apie Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centro kiekvieną antrą mėnesio penktadienį Vilniaus Šv. Teresės bažnyčios kriptoje rengiamus „Vakarų su Dievu“. Jų metu adoruojamas Švč. Sakramentas, galima priimti Sutaikinimo sakramentą. Prieš adoraciją jaunimas liudija, kas yra adoracija, ką ji keičia, ką veikti tokios maldos metu.

Arkivyskupas Gintaras Grušas kvietė Tikėjimo metų pabaigą iškilmingai švęsti Vilniaus arkikatedroje ir ta proga iš visos arkivyskupijos įvairių parapijų atvykti bent po kelis atstovus, kad išgyventume vietinės Bažnyčios bendrystę. Dekanai atsakingi už bendros parapijų kelionės koordinavimą. Kiekvieną piligrimų grupelę turėtų lydėti bent vienas kunigas iš dekanato. Parapijų atstovams bus simboliškai įteiktas Tikėjimo išpažinimas.

Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis kvietė rūpestingai saugoti ir nuolat tvarkyti parapijų archyvą, kalbėjo apie rengiamą sinodą šeimos klausimais visuotinės Bažnyčios mastu. Todėl išleistas parengiamasis dokumentas su įvairiais klausimais apie šeimą, kad parapijose būtų svarstoma šeimos padėtis. Šis klausimynas – šeimos pastoracijos įrankis, proga įvairiomis aplinkybėmis kalbėti apie šeimą, prisiminti, ko moko Bažnyčia, atkreipti dėmesį į išskylančias problemas.

Vilniaus Šv. Teresės bažnyčios ir Aušros Vartų klebonas bei Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos koplyčios rektorius mons. Jan Kasiukevič pristatė Gailestingumo Motinos atleidų proga išleistą lankstinuką, kvietė kartu su parapijiečiais gausiai dalyvauti pamaldose. Atlaidai vyks lapkričio 10–17 d. Kunigų, vienuolių ir seminaristų diena – lapkričio 13 d. Kitas kunigų susirinkimas vyks Trinapolio rekolekcijų namuose gruodžio 11 d. -ksb-

Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija

Lapkričio 6 d. Kauno arkivyskupijos kunigai gausiai dalyvavo nuolatinio ugdymo konferencijoje, kuri, kaip įprasta, vyko kurijoje. Konferencijai vadovavo arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ. Pranešimą dvasininkams apie dešimt palaimingos kunigiškosios tarnystės principų skaitė arkivyskupo augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas. Konferencijos pabaigoje kunigai nuoširdžiai pasveikino arkivyskupą gražaus amžiaus jubiliejaus proga – lapkričio 7 d. ganytojui sukako 75-eri metai.

Pirmojoje konferencijos dalyje arkivyskupas su broliais kunigais pasidalijo žinia apie ką tik išleistą savo atsiminimų knygą „Viešpats mano šviesa“ ir paskaitė jos ištraukų, ypač tų, kuriose atsispindi, kaip nelengvai, tačiau viltinai buvo kuriamas bažnytinis gyvenimas arkivyskupijoje, kas džiugino širdį ar kokie rūpesčiai kėlė nerimą ypač žvelgiant į kunigų gyvenimą, jų kunigiškąjį uolumą ar jo stoką. Ganytojas citavo atsiminimų žodžius, kuriais jis dėkoja Dievui už padovanotą gyvenimą, už savo gyvenimo kelyje sutiktus žmones – kunigus, vienuolius, pasauliečius, su kuriais dirbo ir kurių tikėjimas ir meilė, jo paties žodžiais, jam buvo didelė atrama.

Skaitydamas pirmąjį pranešimą „Dievo garbinimas“ br. kun. Jurdanas Statkus atkreipė dėmesį į mums būdingus Dievo garbinimo netobulumus: dažnai laikomės tik dalinės, mums patogios tiesos apie Dievą; mažai stengiamės pažinti Dievą savo intelektu; garbinimas būna persmelktas prietarų. Prelegentas priminė, kokiais paprastais būdais Švč. M. Marija savo apsišviėjimuose kviečia garbinti Dievą: kasdieniu atsivertimu, Rožinio malda, išpažintimi kas mėnesį, dalyvavimu šv. Mišiose, Švč. Sakramento adoracija.

Antrąjį pranešimą skaitė br. kun. Paulius Saulius Bytautas tema „Šv. Pranciškaus požiūris į tarnystę Dievui ir Bažnyčiai“: šv. Pranciškus tapo visų tarnu, gyveno meile vienuoliškam klusnumui, herojiškai liudijo neturtą, pasirinko skaidumą dėl Dangaus Karalystės. Jo malda – garbinimas ir dėkojimas aukščiausiajam Gėriui – Viešpačiui. Nepaprastą meilę reikšdamas Švč. M. Marijai, ją pasirinko brolijos globėja ir gynėja. „Mes drąsiai galime teigti, kad šv. Pranciškus yra naujo ir kito pasaulio žmogus“, – sakė br. kun. P. S. Bytautas.

Trečiojoje konferencijos dalyje dalyviai, žiūrėdami vaizdajuostę, turėjo galimybę pakeliauti šv. Pranciškaus pėdomis – joje Julijos Lapiniauskaitės kamera užfiksavo šių metų liepos mėnesio piligriminės kelionės įspūdžiai lankantis tose Italijos vietose, kuriose saugomas šv. Pranciškaus atminimas. Kun. Gediminas pakomentavo filmą ir pasidalijo savo išvalgomis apie pranciškoniškąjį kelią. Vėliau džiaugsmu būti kartu visi dalijosi prie agapei parngto vaišių stalo.

-lk-

Mokslinė konferencija

Lapkričio 7–8 d. Kaune, Prezidento Valdo Adamkaus bibliotekoje-muziejuje, III aukšte esančioje salėje, vyko tarpdalykinė mokslinė konferencija „Bažnyčios ir visuomenės santykiai Lietuvoje“, skirta 600-osioms Žemaičių Krikšto

metinėms paminėti. Konferenciją surengė Vytauto Didžiojo universitetas, Humanitarinių mokslų fakulteto klasė „Bažnyčios santykiai su valstybe ir visuomene Lietuvoje“.

Lapkričio 7 d. rytą visus konferencijos dalyvius pasveikino šių namų šeimininkas, Prezidento V. Adamkaus bibliotekos-muziejaus direktorius ir VDU profesorė dr. Vaida Kamuntavičienė. Sveikinimuose nuskambėjo palinkėjimas, kad mokslinė konferencija atneštų gausių vaisių ir būtų darbinga nuotaika.

Pirmoje konferencijos dalyje, kurios tema „Žemaičių Krikšto atspindžiai“, I sekcijoje apie žemaičių kontaktus su krikščionyste ir jų apkrikštijimo bandymus iki 1413 m. išsamų pranešimą skaitė Vilniaus universitete studijuojantis Tadas Snuviškis. Prof. dr. Stephen C. Rowell (Lietuvos istorijos institutas) savo pranešime pateikė daug ir įdomių naujų duomenų apie Bažnyčios ir Lietuvos tarną Medininkų vyskupą Martyną III. Prof. dr. Vaida Kamuntavičienė (VDU) nagrinėjo Kauno Šv. Mikalojaus bažnyčios fundavimo situaciją ir perskaitė pranešimą „Kauno Šv. Mikalojaus bažnyčios fundatorių paieška: kelių dokumentų tyrimas“. Klaipėdos universiteto doc. dr. Vacys Vaivada christianizacijos plėtrą Žemaitijoje XVI a. nagrinėjo remdamasis asmenvardžių ir asmenvardinių vietovardžių duomenimis Telšių valsčiaus teritorijoje.

Antroje tos dienos konferencijos dalyje pranešimą „Pažaislio bažnyčios kupolo daugiafigūrės freskos ikonografija kamaldulių vienuolyno visumos kontekste“ skaitė VDU prof. habil. dr. Laima Šinkūnaitė. Apie Martyno Mažvydo testamentą liudininkus kalbėjo istorikas iš Klaipėdos Dainius Elertas. Doc. dr. Artūras Grickevičius nagrinėjo Žemaičių vyskupijos kunigų seminarijos perkėlimo į Kauną (1864–1866 m.) aplinkybes. Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos dėstytojas kan. relig. m. mgr., teol. lic. Andriejus Sabaliauskas skaitė pranešimą „Žvilgsnis į

„Arkivyskupo liudijimas mums skamba kaip pavyzdys ir įkvėpimas. Juk vyskupo tarnystės užduotis – kurti bendrystę Bažnyčioje“, – sakė pradėdamas antrąją konferencijos dalį vysk. dr. K. Kėvalas. Vėliau ganytojas, remdamasis JAV teologų mintimis, pasidalijo su kunigais dešimčia principų, kuriais vadovaudamiesi jie galėtų geriau atlikti kunigiškąją tarnystę, per rūpesčius, darbus nepamirštų kunigystės esmės. Šių principų pagrindas – malda kaip bendrystė su Dievu ir bendrystė su kitais. „Bendrystės liudijimas Bažnyčioje yra paties Kristaus liudijimas“, – sakė vyskupas Kėvalas, atkreipdamas dėmesį, jog individualistinis veikimas yra netgi nekrikščioniškas ir nebažnytiškas.

Toliau konferencijoje vyskupas aptarė ir pakomentavo šiuos kunigiškojo gyvenimo principus: 1) tai, kaip jis gyvena, kunigui yra svarbiau už tai, ką veikia. Kunigo gyvenimas yra labai stiprus liudijimas, nes tikintieji mato jį kaip asmenį; 2) darbai, kuriuos stengiamasi nuveikti, būna ne vien žmogaus jėgomis. Tai kunigo nuolatinės bendrystės su Kristumi principas; 3) geriau vienybė su broliais kunigais, nei likti vienam, ištraukusiam į savo darbus. Buvimas bendrystėje jau yra laimėjimas prieš gundytojo atakas. Bendrystė svarbi kunigiškajam tapatumui išsaugoti; 4) svarbesnė maldos tarnystė, nei tarnavimas prie stalų (tai yra ūkiniai rūpesčiai); kita vertus, ir šiuose darbuose turi atsispindėti Kristus; 5) svarbiau dirbti su komanda, nei stengtis viską atlikti pačiam. Šis dalijimasis darbais – tai dalijimasis Kristaus atsakomybės našta, atsakomybe už Gerosios Naujienos skleidimą; 6) kalbose, homilijose svarbu vengti minčių visumos – geriau per vieną aiškia mintį parodyti visumą, esmę; 7) bendradarbiavimas svarbiau už darbą. Kunigui svarbu gebėti kitus įtraukti, uždegti, turėti pagalbininkų; 8) svarbiau kryžius, nei efektyvumas (plg. pal. Jonas Paulius II) – sunkumuose, kančioje Dievas yra arčiausiai; 9) svarbiau atvirumas visuotinės Bažnyčios, savos vyskupijos reikalams, nei savo paties pomėgiai, patirtys. Tai pareiškia būti jautriems tam, ką šiandien sako Bažnyčia – pvz., įsiklausant į popiežiaus Pranciškaus raginimą nebijoti žmonių, kurie yra už Bažnyčios ribų; 10) svarbiau liudyti tikėjimą, nei patenkinti tradicinius reikalavimus, tai yra nebijoti sielovados iššūkių.

Tęsdamas bendrystės mintį, vyskupas Kęstutis pasidalijo su dekanais aptarta idėja dekanatų susirinkimus rengti apsilankant pas kunigus vis kitose parapijose, broliškai pabendraujant ir pasidalijant rūpesčiais. Ganytojas paragino kunigus dažniau apsilankyti Lietuvos vienuolynuose ir ten ieškoti dvasinės atgaivos bei poilsio.

Konferencijos pabaigoje savo išpūdžiais iš vasaros rekolekcijų uždaramė kartūzų vienuolynė Prancūzijoje pasidalijo kun. Gytis Stumbras, pabrėždamas tylos, maldos reikšmę kunigo gyvenime. Konferencija baigta šventine agape. Arkivyskupijos kunigai į ugdymo konferenciją šiais metais dar susirinks gruodžio 18 d.

-kait-

Telšių vyskupijos kunigų susirinkimas

Spalio 18 d. Telšiuose vyko Telšių vyskupijos kunigų susirinkimas. Susirinkusius kunigus ir konferencijoje dalyvaujančius Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos klierikus pasveikino Telšių vyskupas J. Boruta SJ, kuris taip pat vadovavo Valandų liturgijos – Rytmetinės maldai.

Po bendros maldos Telšių vyskupas J. Boruta SJ, remdamasis popiežiaus Pranciškaus mokymu, analizavo pastoracinio darbo ir veiklos gaires. Cituodamas

popiežių, Telšių ganytojas išryškino svarbą ir būtinybę padėti tikintiesiems nuolat susitikti su gyvuju Kristumi, esančiu Eucharistijoje; ragino kunigus ieškoti būdų, kaip pakviesti žmones melstis, kaip organizuoti nuolatinės kasdienybės vykstančias rekolekcijas, kurios padėtų šių dienų žmogui susitikti gyvąjį Viešpatį ir taip spręsti įvairias išskylančias dvasines problemas ir krizes. Ganytojas ragino visus kartu su popiežiumi Pranciškumi kuo daugiau nuveikti didesnei Dievo garbei.

Telšių vyskupas J. Boruta SJ taip pat kalbėjo apie Visų Šventųjų ir Vėlinių oktavos šventes. Jis dar kartą analizavo šių švenčių šventimo pobūdį, kvietė kunigus organizuoti gedulines pamaldas bažnyčiose, kapinėse ir jų koplyčiose, rengiant procesijas melstis už mirusiuosius. Taip pat kunigai ir parapijų katechetai paraginti vesti katechezes mirties ir amžinojo gyvenimo temomis.

Vyskupas pristatė Dvasininkų kongregacijos išleistą dokumentą apie kasdienių šv. Mišių aukojimą net ir tada, kai jose negali dalyvauti nė vienas tikintysis. Jis kalbėjo ir apie Telšių vyskupijoje vykdomą akciją „Saugokime vieni kitus kelyje“ ir akino kunigus bei tikinčiuosius aktyviai įsitraukti į šią šviečiamąją veiklą.

Telšių katedroje šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, koncelebravo jo augziliaras ir generalvikaras vyskupas L. Vodopjanovas OFM bei Telšių vyskupijos kunigai. Mišiose buvo meldžiamasi ir už Telšių vyskupą Pranciškų Ramanauską minint jo gimimo 120-ąsias ir mirties 54-ąsias metines. Per pamokslą Telšių vyskupo augziliaras vyskupas L. Vodopjanovas OFM priminė Telšių vyskupo Pranciškaus Ramanausko gyvenimo kelią. Būsimasis vyskupas Pr. Ramanauskas gimė 1893 m. spalio 18 d. Betygalos parapijoje. 1917 m. buvo išventintas kunigu, dirbo įvairiose parapijose, ėjo ir gimnazijų, mokyklų, net ir kalėjimo kapeliono pareigas. Buvo puikus, gabus pedagogas. Studijavo Kauno Vytauto Didžiojo universitete, taip pat Romoje. Apgynė doktoratą, grįžęs į Lietuvą paskirtas Telšių kunigų seminarijos profesoriumi, buvo šios seminarijos vicerektorius, nuo 1940 m. – rektorius. 1944 m. išventintas vyskupu, trumpai buvo Telšių vyskupijos ordinaru, greitai suimtas, kalintas sovietų lageriuose. Į Lietuvą grįžo 1956 m., gyveno tremtyje Švėkšnoje. Mirė 1959 m. spalio 15 d. Telšių ligoninėje. Palaidotas Telšių katedros kriptoje šalia pirmojo Telšių vyskupo Justino Staugaičio. Buvo aktyvus mokslininkas, parašė ne vieną mokslinį straipsnį ir parengė knygą apie tikybės dėstymą. Vyskupas L. Vodopjanovas OFM taip pat citavo mons. Alfonso Svarinsko prisiminimus, kaip jį lagerio lavoninėje į kunigus išventino būtent vyskupas Pr. Ramanauskas. Baigdamas pamokslą vyskupas išryškino šios didžios asmenybės tikėjimą ir drąsą bei tvirtumą ir kvietė visus jo pavyzdžiu ištikimai tarnauti Dievui, Bažnyčiai bei Tėvynei Lietuvai.

To palinkėta ir dviem Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos IV teologijos kurso klierikams: Evaldui Balbuckiui ir Antanui Šneideraičiui, kuriems šv. Mišių metu Telšių vyskupas J. Boruta SJ suteikė akolitų skyrimus. Telšių ganytojas sakė, jog šie skyrimai yra paskutinis laiptelis prieš diakonato šventimus, priartina jaunus žmones prie dar gilesnio pažinimo, koks yra gyvasis Kristus, esantis eucharistinėje Duonoje, prie kurio prisiliečiama savo rankomis dalijant tikintiesiems šv. Komuniją, bei suvokimo, kaip svarbu tą ryšį nuolat gyvai išgyventi.

Po šv. Mišių katedros kriptoje melstasi už vyskupus Pr. Ramanauską ir Just. Staugaitį ir prašyta, kad į altorių garbę kuo greičiau būtų iškeltas vyskupas kankinys V. Borisevičius. Po iškilmingų pamaldų Telšių kunigų seminarijoje surengti pietūs.

žemaičių krikščioniškumą ir bažnytiškumą Žemaičių Krikšto 600 metų istorinio kelio kontekste“. VDU prof. habil. dr. Alfonsas Motuzas nagrinėjo temą „Žemaičių Krikštas ir Žemaičių Kalvarijos kalnai, kas sietino ir bendro?“.

II sekcijoje kalbėta apie kasdieninį gyvenimą ir meną Bažnyčios erdvėse. Konferencijoje perkaitytas Vilniaus ir Lietuvos edukologijos universiteto prof. dr. Domininko Burbos pranešimas „XVIII a. vidurio bajorų gyvenimo LDK sostinėje peripetijos Vilniaus katedros kanauninko Jono Dominyko Lopacinskio korespondencijoje“.

Po visų pranešimų vyko aktyvi mokslinė diskusija, dalytasi įžvalgomis ir pastebėjimais.

Lapkričio 8-ąją, antrąją konferencijos dieną, III sekcijoje aptarinėta krikščionybės raida XX a. Lietuvoje. Dr. Arūnas Baublys (Klaipėdos universitetas) kalbėjo apie Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios ir Lietuvos valstybės santykius 1918–1940 m. Inga Puidokienė (VDU) nagrinėjo Lietuvos evangelikų liuteronų religinį gyvenimą 1918–1940 m. Dainius Sobeckis iš Klaipėdos „Vėtrungės“ gimnazijos perskaitė pranešimą apie transfigūracijos proceso sampratą netradicinio krikščioniškos kilmės religingumo sąmonėje. Pranešimą „Visuomenė be civilinės metrikacijos (1918–1940 m.): išeitys ir pasekmės“ skaitė dr. Regina Laukaitytė (Lietuvos istorijos institutas). Lietuvos istorijos institute ir Lietuvos edukologijos universitete dirbantis dr. Arūnas Svarauskas gvildeno temą: „Bažnyčia, krikščionys demokratai ir katalikų dvasininkų veiksnys Lietuvos politiniame gyvenime 1918–1940 m.“. Dr. Danutė Stakeliūnaitė (VDU) apžvelgė XX a. pirmos pusės Lietuvos politinę situaciją. Mindaugas Balkus (VDU) gilinosi į Kauno bažnyčių lietuvių procesą ir jo komplikacijas XX a. 3-iajame dešimtmetyje.

Pranešimą apie pastoracijos specifiką Kauno seserų benediktinių vienuoly-

ne 1940–1944 m. skaitė Aušra Vasiliauskaitė (s. Gabrielė OSB), Vytauto Didžiojo universiteto doktorantė. Įdomų pasakojimą apie Lietuvos Krikšto 600 metų jubiliejaus minėjimą lietuvių išėivijoje pateikė dr. Ilona Strumickienė iš VDU. Emmanuelio Levino kitoniškumo sąvokos reinterpretaciją Jono Pauliaus II kelionės į Baltijos šalis kalbose aptarė dr. Moreno Bonda, taip pat atstovavęs VDU.

Po dvi dienas trukusios konferencijos, baigiantis antrajai dienai, vyko intensyvios diskusijos įvairiomis temomis.

-kasab-

Adoruotojų Susikaupimo diena

Spalio 26 d. Kauno arkikatedroje ir parapijos namuose apie šimtą Švč. Sakramento adoruotojų dalyvavo Susikaupimo dienoje „Tikėjimo šviesa, malda ir kasdienis gyvenimas“. Dvi konferencijas šia tema vedė Šv. Jono kongregacijos br. kun. Jurgis Czarniawskis. Tarp konferencijų Susikaupimo dienos dalyviai arkikatedros koplyčioje drauge šventė Eucharistiją, tyloje adoravo Švenčiausiąjį Sakramentą, vėliau bičiuliškai dalijosi agapėje.

Susikaupimo dieną malda pradėjusius adoruotojus t. Jurgis CSJ savo konferencijose kvietė gilintis į minėtą temą gvildenant naujausią encikliką *Lumen fidei* (ypač jos 27, 34, 22 skyrius) ir ieškoti atsakymų *tikėjimo šviesoje*. Mūsų tikėjimas gali apšviesti mūsų gyvenimą, tokia yra esminė *Lumen fidei* mintis.

Pirmojoje konferencijoje kalbėta apie meilės santykį, kuris šiandien neretai suprantamas tik kaip jausminis ryšys. Žmogus iš tiesų taip sukurtas, kad išgyvena jausmus, jie nėra nei blogi, nei geri – be meilės nėra ir tikėjimo. Dievas yra toji šviesa, kuri leidžia būti meilės santykiyje. Tačiau stipri šviesa, pasak Aristotelio, mus apakina, o tamsoje mes negalime pamatyti kito. Mes norime būti su Dievu taip, kad jaustumės maloniai, tačiau dažnai būna ir sunku.

Arkivyskupo Sigito Tamkevičiaus SJ 75-erių metų jubiliejus

Lapkričio 7-ąją arkivyskupą Sigitą Tamkevičių 75-erių metų jubiliejaus proga pasveikino LR Prezidentė Dalia Grybauskaitė. Prezidentės atsiųstame sveikinime, be kita ko, rašoma: „Jūsų laikysena sovietmečiu – visos mūsų tautos pasipriešinimo simbolis. Įsteigęs ir redagavęs „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kroniką“, kovojęs už tikinčiųjų teises ir dalyvavęs kitoje antisovietinėje veikloje, Nepriklausomybę pasitikote ir iki šių dienų išlikote vienu ryškiausių mūsų šalies dvasininkų ir visuomenės veikėjų. Ačiū Jums už nuoširdžią ir ištikimą tarnystę Lietuvai ir Katalikų Bažnyčiai, dalijimąsi išmintimi, nuolatinį rūpinimąsi tikinčiųjų ir Lietuvos ateitimi.“

75-ojo gimtadienio proga arkivyskupui sveikinimą atsiuntusi LR Seimo pirmininkė Loreta Graužinienė linkėjo sveikatos, stiprybės ir prasmingos tarnystės: „Jūsų dvasinė veikla ir daugiau nei 50 metų kunigystės yra dovana ir didelė vertybė ne tik Katalikų Bažnyčiai, bet ir visai Lietuvai bei jos žmonėms. Nuoširdžios ir sėkmingos Jūsų pastangos saugojant ir puoselėjant krikščioniškąsias vertybes rodo, kad pasirinkimas būti dvasiniu ganytoju yra tikrasis Jūsų gyvenimo kelias.“

„Vertinu Jūsų nuopelnus einant garbingas Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininko ir Kauno arkivyskupo metropolito pareigas. Per Jūsų ganytojo tarnystę atgimė ir sustiprėjo Kauno arkivyskupija, atstatyta istorinė Kristaus Prisikėlimo šventovė, Šiluva tapo piligrimystės centru, krikščioniškąsias vertybes skleidžia *Marijos radijas*, nuveikta daug kitų Bažnyčiai ir Tėvynei reikalingų darbų – savo sveikinime pabrėžė LR ministras pirmininkas Algirdas Butkevičius. – Dėkoju už Jūsų reikšmingą veiklą visuomenės gyvenime, už pagarbos šeimai ir gyvybei stiprinimą, už katalikiškojo ugdymo puoselėjimą, už atvirumą ir darnų dialogą su valstybe.“

„Šviesaus atminimo popiežius Jonas Paulius II yra pasakęs: „Tikėjimas – tai laisvės pasiūlymas.“ Tamsta priėmėte šį pasiūlymą ir štai jau daugiau nei penkias dešimtis kunigavimo metų liudijate krikščioniškąsias ir žmogiškąsias vertybes, esate moralinis autoritetas tikintiesiems ir visai bendruomenei“, – šiais žodžiais garbųjį jubiliatą pasveikino LR Seimo pirmininko pavaduotojas, Seimo Europos reikalų komiteto pirmininkas Gediminas Kirkilas ir kt.

Lapkričio 7-osios popietę 75-ojo gimtadienio proga pasveikinti savo ganytojo arkivyskupo Sigito Tamkevičiaus į arkivyskupijos kuriją Kaune gausiai susirinko kurijos darbuotojai, bažnytinių institucijų, bendruomenių ir kitų organizacijų, draugijų vadovai bei atstovai.

Savo bendradarbius, jų geras iniciatyvas visada sveikinantis, o radęs proga nuolat gražiai atsiliepiantis apie jų pasišventimą Bažnyčiai savo pasiaukojamais darbais ganytojas šiandien pats sulaukė daugybės nuoširdžių sveikinimų ir palinkėjimų. Ganytojui linkėta sveikatos, Dievo palaimos, dėkota už optimizmą, kurį arkivyskupas nuolat skleidžia savo aplinkoje, už tėviškai tvirtą laikyseną, palaikančią visų viltį ir drąsinančią.

Bažnytinės institucijos, organizacijos labai šiltai, išradingai ir nuotaikingai sveikino ganytoją, pradžiugindamos ir visus šventės dalyvius – ją vedęs arkivyskupijos augziliaras vysk. Kęstutis Kėvalas pavadino tai tikro šeimos džiaugsmo ir bendrystės švente. Ganytojui smuikais pagriežtomis melodijomis šventę pradėjo jaunų šeimų – Sužadėtuosiu rengimo Santuokai savanorių –

vaikai. Muzikinį sveikinimą – giesmę ganytojui skyrė Kauno kunigų seminarijos bendruomenė, tikybos mokytojų ir katechetų vardu giesme pasveikino Šančių vidurinės mokyklos merginų ansamblis. Už rūpestį ir palaikymą arkivyskupui dėkojo Šeimos, Katechetikos centrai, arkivyskupijos ir Lietuvos *Caritas*, VDU Katalikų teologijos fakulteto, *Marijos radijo*, Bažnytinio meno muziejaus, Šiluvos Jono Pauliaus II namų vadovai ir darbuotojai. Jaunimo centro darbuotojai visus sujaukino sudainuodami pokario partizanų dainą. Šventės dalyvius į padėkos Viešpačiui šokį sujungė arkivyskupą sveikinusi „Gyvųjų akmenų“ bendruomenė.

Nuoširdžiai dėkodamas ištikimiesiems savo bendradarbiams, ganytojas didžiausiu turtu savo 75-erių metų gyvenimo kelionėje pavadino žmones. Jų, kaip pabrėžė, sutiko daug ir gerų. „Esate man be galo brangūs. Žmonės – didžiulė Dievo dovana, kurią gavau iš Jo rankų. Be galo džiaugiasi širdis dėl jūsų pastangų ir darbų. Sergu jūsų rūpesčiais, nors gal ne visada pajėgiu atsilipti į kiekvieno jūsų troškimus“, – sakė ganytojas, dėkodamas už meilę ir tarnavimą, nesavanaudiškumą, idealizmą. „Ilgiausių metų“ ganytojui sugiedoję šventės dalyviai vėliau buvo jo palaiminti ir pakviesti dar pabendrauti prie vaišių stalo.

Lapkričio 10-osios saulėtą sekmadienio popietę, pilnutėlėje Kauno arkikatedroje bazilikoje švenčiant iškilmingą Eucharistiją, dėkota Dievui už Kauno arkivyskupo metropolito Sigitą Tamkevičiaus SJ 75-erius gyvenimo metus. Po liturgijos šventė tęsėsi arkivyskupijos konferencijų salėje.

Jubiliejaus proga padėkos Viešpačiui šv. Mišių švęsti į Kauno arkikatedrą susirinko gausi bendruomenė. Eucharistiją kartu su jubiliatu koncelebravo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi, kardinolas Audrys Juozas Bačkis, visų Lietuvos vyskupijų ordinarai su pagalbininkais vyskupais ir per 70 kunigų. Liturgijoje drauge meldėsi ortodoksų Bažnyčios Vilniaus ir visos Lietuvos arkivyskupas Inokentijus, Lietuvos Evangelikų liuteronų Bažnyčios vyskupas Mindaugas Sabutis, LR Seimo ir Vyriausybės atstovai, Kauno m. meras ir savivaldybės tarnautojai, universitetų, kolegijų, mokyklų bei įvairių organizacijų vadovai ir gausiai susirinkę miesto tikintieji. Giedojo prof. P. Bingelio vadovaujamas Kauno valstybinis choras.

Pradėdamas Eucharistiją ir sveikindamas susirinkusiuosius, jai vadovavęs arkiv. Sigitas Tamkevičius paprašė šiais Tikėjimo metais ypač padėkoti Viešpačiui, kad visus per Krikšto malonę pakvietė būti Jo draugais.

Savo homilijoje vėliau ganytojas prisiminė tuos gyvenime sutiktus žmones, kurie padėjo jam subrandinti ir toliau nuolat branginti ištikimybę Dievui ir pašaukimui. „Aš save priskiriu prie tų laimingųjų, nes jei ne motinos tikėjimas bei pamaldumas, nebūčiau buvęs nei Mišių patarnautojas, nei subrandinęs pašaukimo į kunigystę, nei stovėčiau prieš jus kaip vyskupas“, – sakė arkivyskupas. Taip pat su dėkingumu jis prisiminė ir kunigus, sutiktus dar vaikystėje savo parapijoje, vėliau seminarijoje, vienminčius kunigus sovietmečiu, kai pūtė priešiški vėjai, kunigus, paskatinusius pasirinkti vienuolinį jėzuito gyvenimą – dėkojo Dievui už visus juos ir ypač už jų kunigiškąjį idealizmą.

„Vyskupo tarnystė buvo Dievo dovana ne asmeniniam pasimėgavimui valdžia ar garbe, bet statybai Bažnyčios – Dievo tautos, bundančios laisvam gyvenimui. Dėkoju Dievui už Bažnyčiai ištikimus kunigus, ypač dėkoju už pašaučius, kurie mane supo per 22 vyskupo tarnystės metus. Drąsiai sakau,

Tikėjimas yra šviesa, kai veda į tikrą susitikimą su Dievu, kai jam maldoje atiduodame ne tik tai, kas gera, bet ir kas sunku. Kaip sakoma enciklikoje, per protą galime pažadinti savo valią, o tikėjimą atgaivinti per malda.

Antrojoje konferencijoje toliau plėtota maldos tema, teigiant, jog malda yra meilės šūksnis Dievui, jis eina iš mūsų vidaus, nes mums reikia Dievo. Pasak t. Jurgio CSJ, labai svarbi malda tyloje – be tylios maldos nėra ir vidinio gyvenimo. Maldoje svarbu klausytis Šventosios Dvasios vedimo, trokšti jai save pavesti ir didžiausiuose išsiblaškyuose. Marija atsivėrė Šventajai Dvasiai, bet Dievas ją rengė naujiems iššūkiams. Priimti Dievo valią – tai atsiverti nežinomybei. „Maldoje labiausiai esame Tėvo vaikai, leiskimės Jo nešami“, – ragino t. Jurgis CSJ.

Atkreipus dėmesį į enciklikoje aptartą meilės ir tiesos santykį, konferencijoje pabrėžta, jog tik meilė sugrąžina tiesai jos vertę – tiesa turi vesti į meilę, o ne į kito žmogaus nugalėjimą. Meilė turi savo vertę gyvenime, tikėjimas šviečia per meilės darbus, jis padeda iškelti meilę į gyvenimo centrą. Ne veltui apie pirmuosius krikščionis sakydavo: „Žiūrėkite, kaip jie myli vienas kitą.“

-kait-

Paminėta Šv. Luko diena

Spalio 18 d. LSMU Kauno klinikose buvo minima Šv. Luko, medikų globėjo, diena. Klinikų Šv. Luko koplyčioje iškilmingoms šv. Mišioms vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, kartu koncelebravo Kauno I dekanato dekanas mons. Vytautas Grigaravičius, Kauno klinikų kapelionai – vyr. kapelionas mons. Artūras Jagelavičius, kun. Gytis Stumbras ir kun. Andrius Alminas. Už gydytojus, slaugytojus ir Klinikose besigydančius pacientus meldėsi gausiai susirinkę Klinikų administracijos atstovai, medicinos personalas, studentai bei ligoniniai. Giedojo Klinikų moterų vokalinis

ansamblis „Kolegės“, vadovaujamas Antano Kelmelio.

Per pamokslą kapelionas mons. Artūras Jagelavičius kalbėjo: „Mieli gydytojai, jūsų darbas reikalauja kvalifikučiausių žinių ir gebėjimų, o labiausiai pasiaukojimo, titaniškos kantrybės ir gailėstingumo, nes tik tada yra išsaugoma ir atstatoma ne tik ligonių sveikata, bet ir jų orumas, ligoniai sugražinami į visavertę gyvenimą.“ Pripažindamas nuskausminimo svarbą gydymo procese, kapelionas sakė, kad kančia ugdo atjautą ir gailėstingumą vienu kitiems. Reikia mokytis kančios mokykloje, kad suprastume kiekvieną kenčiantį žmogų ir žinotume, ką jam pasakyti. Kančia išbando ne tik ligonio kantrumą bei fizinius resursus, bet ir tikėjimą bei pasitikėjimą Dievu. Monsinoras citavo Benedikto XVI žodžius: „Ilgai trunkanti kančia suardo ir patikimiausią gyvenimo pusiausvyrą, išjudina tvirtiausius pasitikėjimo pagrindus ir kartais priverčia suabejoti gyvenimo prasmingumu ir vertingumu.“ Todėl ligoniai laukia ne tik medicininės pagalbos, bet ir žmogiškų atjaučiančių santykių. Kartais užuojauta būna vienintelė solidarumo ir meilės išraiška kenčiančiam žmogui. Kunigai, teikdami Ligonio patepimo sakramentą, malda Dievo dvasiškai sustiprinti ligonį ir išlaisvinti jį iš kančių.

Mons. A. Jagelavičius papasakojo apie italų gydytoją profesorių fiziologą šv. Juozapą Moskatį, kuris tikėjo, jog palaiminti gydytojai, jei prisimena, kad ligonis turi ne tik kūną, bet ir nemirtingą sielą. Kapelionas kvietė apmąstyti savo pašaukimą ir suprasti, kad tarnystė prie ligonio lovos gali tapti nuoširdžiausia ir giliausia malda. Šv. Mišių pabaigoje Kauno arkivyskupas metropolitas S. Tamkevičius SJ visiems dėkojo už bendrą malda.

-sam-

Tradicinis krepšinio turnyras

Spalio 18–19 d. vyko tradicinis Lietuvos ir Latvijos kunigų seminarijų klierikų krepšinio komandų turnyras.

kad tokių pagalbininkų galėtų pavydėti bet kuri pasaulietinė institucija“, – pasibraižė arkivyskupas. „Nesijaučiu nei didvyris, nei šventasis, o esu tik žemės keleivis“, – sakė ganytojas ir pasidžiaugė, jog „nuostabus yra Viešpats ir dar nuostabiau jis elgiasi, paprastą žmogų pakviesdamas Jam tarnauti“. Homiliją arkivyskupas užbaigė išsakydamas savo giliausią troškimą visiems apaštalo Pauliaus paragintoms žodžiais: „Bodėkitės pikto, laikykitės gero. Nuoširdžiai mylėkite vieni kitus broliška meile; lenktyniaukite tarpusavio pagarba. Nebūkite apsilėidę, bet uolūs, karštos dvasios, tarnaukite Viešpačiui. Džiaukitės viltyje, būkite kantrūs varge, ištvermingi maldoje“ (Rom 12, 9–12).

Šv. Mišių visuotinėje maldoje melstasi už Bažnyčią, už popiežių Pranciškų, už visus vyskopus bei kunigus, dėkota Dievui už arkivyskupą Sigitą, jo tėvišką širdį ir tikėjimo liudijimą, taip pat melstasi už visą arkivyskupijos bendruomenę. Maldoje buvo prisiminti ir amžinybėn išėję arkivyskupo tėvai, bendražygiai. Eucharistijos pabaigoje sveikinimo žodį taręs nuncijus arkiv. L. Bonazzi džiaugėsi, kad pats Jėzus Kristus surinko švęsti Eucharistijos minint jubiliejų arkivyskupo, kurį galima atpažinti kaip gerą ganytoją, už savo avis atiduodantį gyvybę. „Ačiū tau, Viešpatie, už dovaną, kurią davei arkivyskupo asmenyje“, – sakė nuncijus, perduodamas arkivyskupui popiežiaus Pranciškaus kvietimą ir toliau išgyventi savo tarnystę Kauno arkivyskupijoje, o visiems – ir toliau juo sekti taip, tarsi tai būtų pirmoji šios tarnystės diena, kol Viešpats panorės atsiųsti naują ganytoją.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininką Lietuvos vyskupų vardu sveikinęs Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas atkreipė dėmesį, jog šis jubiliejus sutampa su Tikėjimo metų šventimu, o visas arkivyskupo gyvenimas buvo gražus tikėjimo liudijimas, tikėjimo drąsos ir bendrystės pavyzdys. „Lydėsime jus savo malda, kad ir toliau šviestumėte tikėjimo šviesa“, – sakė arkiv. G. Grušas.

„Mes, ortodoksai, labai jaučiame jūsų šilumą, jautrumą ir išmintį“, – sveikinimo žodyje sakė Vilniaus ir visos Lietuvos arkivyskupas Inokentijus, atkreipdamas dėmesį, jog kuo labiau stebiamės į šią dangiškąją Jeruzalę, tuo labiau esame pasaulio nekenčiami. Arkivyskupas Inokentijus aukštai įvertino ganytojo pastangas tvirtai ginti krikščioniškuosius pamatus sovietmečiu ir šiandien, linkėdamas ilgiausių metų ir su tuo pačiu ryžtu toliau dirbti Viešpaties vynuogyne.

Lietuvos evangelikų liuteronų vyskupas Mindaugas Sabutis sveikindamas arkivyskupą dėkojo už jo „milžinišką įdirbį, pasišventimą ir darbus, kurie leidžia mums šiandien džiaugtis laisve“. „Jūsų gyvenimas buvo kupinas išbandymų“, – sakė vyskupas M. Sabutis ir atkreipė dėmesį, jog arkivyskupas buvo ir yra ištikimas savo pašaukimui iki galo, neprisitaikydamas, nenutylėdamas, o pasišventimu tiesai yra pavyzdys visiems krikščionims – tikintiesiems, kunigams ir vyskupams.

Arkikatedros bendruomenės vardu arkivyskupą pasveikino ir Kauno arkikatedros administratorius kun. Evaldas Vitulskis. Prieš ganytojiškąją palaiminimą, dėkodamas visiems, arkivyskupas S. Tamkevičius sakė per šią Eucharistiją labiausiai džiaugėsi, jog yra Bažnyčios bendruomenės narys ir kad šioje tikinčiųjų bendruomenėje kiekvienas yra Viešpaties palaimintas.

Vėliau šventė persikėlė į arkivyskupijos konferencijų salę. Kauno arkivyskupiui metropolitui pilnutėlėje salėje šiltais sveikinimo bei padėkos žodžiais ir

muzikos kūriniams dėkoti, kad savo gyvenimo didžiąją dalį atidavė tarnaudamas Dievui ir žmonėms. Kad ganytojas, sykiu ir Kauno miesto Garbės pilietis, taip pat yra brangus visai miesto bendruomenei, pabrėžė Kauno meras Andrius Kupčinskas, už nuopelnus miestui įteikdamas arkivyskupui S. Tamkevičiui pirmojo laipsnio Santakos garbės ženklą.

Arkivyskupo „gyvenimo knyga“ – ką tik išleistų atsiminimų „Viešpats mano šviesa“ fragmentai, skaitomi Tomo Ladigos, taip pat asmeninio albumo nuotraukos atvertė šventės dalyviams ganytojo gyvenimo ir tikėjimo kelionės puslapius, bylojančius – viskas joje atiduoda Dievo garbei ir Bažnyčios gėriui. Visus sujaudino Kauno arkikatedros sumos choro sugiedota Švč. Jėzaus Širdies litanijos ištrauka – būtent ją arkivyskupas mini savo knygoje kaip įsimintiniausią akimirką atvykus stoti į Kunigų seminariją Kaune. Visa salė sykiu su dabartiniu seminarijos pirmakursiu Vincentu sugiedojo 27-ąją psalmę – „Viešpats yra mano šviesa“, – tapusią ganytojo gyvenimo *moto* ir vyskupo herbo žodžiais.

Arkivyskupą sveikino Kauno katalikiškųjų mokyklų vadovai, universitetų rektoriai, Jėzaus Draugijos provincijolas Lietuvoje ir Latvijoje t. Gintaras Vitkus SJ, Lietuvos moterų vienuolių aukštesniųjų vyresniųjų konferencija, pogrindžio bendražygis Petras Plumpa, vyresnis brolis Vladas, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, LR Seimo ir Vyriausybės nariai.

Nuotaikingoje šventėje netrūko muzikos – tarp ištraukų iš atsiminimų knygos ir sveikinimo žodžių arkivyskupui giesmės skyrė Kauno sakralinės muzikos mokyklos merginų ansamblis „Pastoralė“, giedojo Kybartų jaunimas. Specialiai šia proga į vokalinį ansamblį susibūrę visų laipsnių dvasininkai – klierikai, diakonai, kunigai ir netgi vyskupas Kęstutis Kėvalas – skyrė ganytojui senąją seminarijos himną (kurio žodžius yra parašęs arkivyskupo bendražygis, „Aušros“ redaktorius kun. Lionginas Kunevičius, o muziką – buvęs seminarijos dėstytojas mons. Pranciškus Tamulevičius) ir išskirtinai šiai šventei sukurtą giesmę „Tavimi, Viešpatie, pasitikėjau“.

Pabaigoje visi drauge sugiedojo „Lietuva brangi“. Nuoširdžiai dėkodamas už šią jubiliejaus šventę ir sveikinimus arkivyskupas Sigitas Tamkevičius sakė, jog Lietuvoje yra labai daug gerų žmonių: „Ačiū, kad jūs jais esate. Linkiu ir toliau būti gerais Bažnyčios ir Lietuvos statytojais. Šiandien dėkojau Dievui už gyvenimo, pašaukimo dovaną. Linkiu ir jums, kai Viešpats ragins jus į gera, atsiliepti jam *taip*.“

-kait-

Atsinaujinimo diena

Spalio 20 d. katalikų bendruomenė „Gyvieji akmenys“ įprastinėje vietoje – VDU Didžiojoje salėje – surengė Tikėjimo metams skirtą Atsinaujinimo dieną tema „Eucharistija – tikėjimo kulminacija“. Renginys sutraukė gausų būrį dalyvių iš pačių įvairiausių Lietuvos vietų; tarp įvairaus amžiaus žmonių buvo daug jaunimo, vaikų, atvykusių su grupėmis ar tėvais. Dalyviai aktyviai ir entuziastingai įsitraukė į siūlomą programą – drauge su „Gyvaisiais akmenimis“ šlovino Viešpatį, klausėsi Vilniaus arkivyskupo metropolito Gintaro Grušo bei kun. Artūro Kazlausko vedamų konferencijų, dalyvavo darbo grupėse. Renginio pabaigoje buvo džiugiai švenčiama sekmadienio Eucharistija net su trimis Lietuvos vyskupais. Pirmą kartą Atsinaujinimo dienoje vyko Švenčiausiojo Sakramento adoracija – pagarbinti Eucharistinio Jėzaus į Mažąją salę per visą renginio laiką gausiai užsukdavo jo dalyvių, tarp jų – ir vaikų.

Tarpusavyje rungėsi Kauno, Vilniaus Šv. Juozapo, Rygos arkivyskupijos, Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijų krepšinio komandos. Varžybos vyko Žemaičių Kalvarijos vidurinės mokyklos sporto salėje.

Seminaristai ne tik rungtyniavo, bet ir turėjo puikią progą pabendrauti, kartu pasimelsti. Telšių kunigų seminarijos klierikai svečiams parengė gražią meninę sutikimo programą. Galimybę pabendrauti turėjo ir komandas atlydėję seminarijų vadovybės nariai.

Šiomet prizinėmis vietomis pasidalijo ir abiejų Telšių vyskupų J. Borutos SJ bei jo pagalbininko vyskupo L. Vodopjanovo įsteigtas taures bei prizus laimėjo Telšių (pirmoji vieta), Kauno (antroji), Vilniaus (trečioji) kunigų seminarijų komandos. Ketvirtoji vieta ir specialus įsteigtas prizas atiteko Rygos arkivyskupijos kunigų seminarijos komandai. Pirmosios vietos laimėtojai gavo ir specialią Telšių vyskupo J. Borutos SJ įsteigtą atminimo dovaną – iš medžio išdrožtą trimituojančio angelo statulėlę.

Po varžybų visus pasveikino ir laimėtas taures bei prizus komandoms įteikė Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos rektorius kan. Viktoras Ačas. Jis pasidžiaugė gražia klierikų bendryste ir jau daug metų gyvuojančia tradicija bei kvietė visus tą bendrystę palaikyti. Susitikimas baigtas visų bendra malda dėkojant Dievui už galimybę būti kartu ir taip sustiprinti vieni kitus pašaukimo kelyje bei nuotaikinga agape.

-kasab-

Pasikeitė laidos ŠVENTADIENIO MINTYS transliacijos laikas

Nuo 2013 m. rugsėjo pasikeitus LRT programų tinklui, pasikeitė ir religinės katalikų laidos „Šventadienio mintys“ transliacijos laikas. Dabar laidą ŠVENTADIENIO MINTYS galima pamatyti:

Sekmadieniais 6.30 val. LRT televizijos kanalu ir 15.30 val. LRT kultūros kanalu.

Pirmadieniais ji kartojama tarp 14 ir 15 val. LRT kultūros kanalu.

Laidos įrašus galima rasti internete, LRT.lt mediatekoje.

Laida ŠVENTADIENIO MINTYS – tai žvilgsnis į Katalikų Bažnyčios vietą šiuolaikiniame pasaulyje, atsigręžimas į šiuolaikinio žmogaus tikėjimo patirtį, religinio gyvenimo aktualijos bei krikščioniška kultūra. Laidą veda Ingrida Laimutytė ir Simonas Bendžius. Prodiuseris – Juozas Sabolius.

Kassavaitinė sekmadieninė televizijos laida „Šventadienio mintys“ yra religinė laida, pretenduojanti tenkinti pagrindinės tikinčiosios Lietuvos visuomenės dalies – katalikų – dvasinius poreikius. Laida „Šventadienio mintys“ kelia opias krikščioniškojo tikėjimo problemas, apeliuojant į šių dienų aktualijas, primena svarbiausius krikščioniškojo gyvenimo įvykius. Laida siekia aktualiai priminti krikščionybės ir Katalikų Bažnyčios istoriją, pasakoja apie krikščionybės bei katalikybės santykį su kitomis konfesijomis, kitais tikėjimais ir religijomis. Laida siekia iš krikščioniškų pozicijų kelti religijos vietas šiuolaikiniame pasaulyje, šiuolaikinio žmogaus egzistencinės akistatos su religija klausimus, taip pat iš krikščioniškų pozicijų kelti ir analizuoti šiuolaikinio pasaulio iššūkius žmonijai.

Pirmąją konferenciją „Tikėjimas būtinai, kad susitikčiau Jėzų, esantį Eucharistijoje“ vedė kun. Artūras Kazlauskas. „Kaip meldžiamės, taip tikime, taip ir gyvename. Kartais atrodo, jog tikėjimas moko maldos, bet yra priešingai – iš maldos kyla tikėjimas“, – sakė kun. A. Kazlauskas pabrėždamas, jog visa veikla Bažnyčioje kyla iš Eucharistijos ir į ją sugrįžta. Šioje konferencijoje plačiau apsisotą prie Evangelijos pasakojimo (Lk 24, 13–35) apie dviejų mokinių ir Jėzaus susitikimą Emauso kelyje. Pasak kun. A. Kazlauskas, tai mūsų gyvenimo emblema: galim būti kartu, bet būti vieniši. Du mokiniai keliauja, visos jų viltys žlugusios. Jiems sunku, bet jie kalbasi, ginčijasi. Atsitinka didis stebuklas: jie sutinka Jėzų – Jėzus ateina ten, kur yra du ar trys... (plg. Mt 18, 20). Jėzus aiškina Raštus, kas juose apie jį parašyta. Prie vakarienes stalo Jėzus laužo ir duoda duoną. Viskas pasikeičia: kai mokiniai atpažįsta Jėzų, grįžta į Jeruzalę ir papasakoja, kad Jėzus gyvas.

Kun. A. Kazlauskas atkreipė dėmesį, jog mokinių susitikimuose su Jėzumi Jo buvimas skatina vėl iš naujo laužyti duoną. Pamokanti Tomo istorija: Tomas netiki, nes tą sekmadienį jo nebuvo susirinkime. „Eucharistija padaro mus tikinčius – joje dalyvaujant įmanoma tikėti. Štai kodėl krikščionims tokia svarbi pirmoji savaitės diena – sekmadienis“, – sakė konferencijos vedėjas. Eucharistijoje pats Dievas moko per Žodį, stiprina per Kūną ir Kraują, per Dvasią.

Antrąją konferenciją „Eucharistija – tikėjimo gyvenimo versmė ir viršūnė“ vedęs arkivyskupas Gintaras Grušas sakė: „Jėzaus Kristaus Kūnas ir Kraujas neša išganymą ir mus perkeičia. Tai ir pažadas, ir realybė, kurią turime išgyventi, kai dalyvaujame Eucharistijoje.“ Kaskart Eucharistijoje Jėzus perkeičia, atnaujina, atkuria žmogaus paveikslą taip, kaip Dievas yra sukūręs. Išlikti vienybėje su Viešpačiu, pas jį sugrįžti – tai tikėjimo kelionės tikslas. Kasdienė duona, kuri maitina ir ugdo krikščionio gyvenimą, yra Eucharistija. Kad mums reikia tos duonos, mokė pats Jėzus, kurį išpažįstame esant savo gyvenimo centru. Konferencijoje kviesta pažvelgti į Vatikano II Susirinkimo dogminę konstituciją *Lumen gentium*, kurioje Eucharistija aptarta kaip tikėjimo gyvenimo versmė ir viršūnė. Tai sakramentas, kuris veikia mus ir mumyse, iš mūsų padaro Dievo tautą, ugdo bendrystę.

„Mūsų gyvenimo jėgos ateina iš dieviškosios Ostijos, ji padeda eiti per gyvenimo sunkumus, stiprina, veda į dangiškąjį džiaugsmą“, – sakė arkivyskupas atkreipdamas dėmesį, jog savo tikėjimo kelionėje neretai būname panašūs į Tomą, tad turime prašyti Dievą padėti mūsų netikėjime. Su ta pačia pagunda susidūrė ir Jėzaus mokiniai, nors, kaip matome Evangelijose, Jėzus įvairiais būdais bandė perduoti savo sekėjams, kad iš jo turi ateiti gyvastis: „Aš esu vynmedis, o jūs šakelės“ (Jn 15, 5), „Aš esu gyvybės duona! <...> Jūs mane regėjote, ir netikite“ (Jn 6, 36). „Mus, žmones, perkeisti sunkiau, nei duoną ir vyną“, – sakė ganytojas pabrėždamas, kaip svarbu atpažinti Kristų duonos laužyme – sekmadienio Mišiose krikščionys atranda savo tapatybę. Svarbu semtis iš šio šaltinio ir eiti kviesti prie jo kitų. Kaip Emauso mokiniai pakilo nuo stalo ir sugrįžo į Jeruzalę, taip ir šiandien Eucharistija veda į misiją, veikimą, dalijimąsi Gerąja Naujiena.

Tarp šių konferencijų Atsinaujinimo dienos dalyviai žiūrėjo filmą apie didį Eucharistijos mylėtoją pal. Joną Paulių II minint apsilankymo Lietuvoje 20 metų. Tradiciškai šiame evangelizaciniame renginyje susirenkama diskutuoti, dalytis darbo grupėse, jas pasirenkant pagal patraukusią temą ir lektorius. Apie Eucharistijos adoracijos prasmę ir vertę skubančiam šiuolaikiniam žmogui kalbėjusi ses. Linda Ceple SJE dalijosi asmeninėmis patirtimis, sakė, jog

adoracijos valandos – tai laiminimo valandos, kai laimini pasaulį, o Dievas laimina tave. Adoracijoje galima išgyventi gyvenimo tikrovę be įsivaizdavimų ir mitų, ji perkelia į kitą – amžinybės perspektyvą, kurioje praeinantys dalykai nebetenka vertės.

Dr. Valdas Mackela (VDU) su grupelės klausytojais pasidalijo mintimis apie popiežių Pranciškų, jo pirmąją encikliką *Lumen fidei*. Kalbėta apie popiežiaus Pranciškaus „žiedelius“: jo kuklumą, nuolankumą, kvietimą atverti bažnyčių duris, nebūti užsidariusiems jose, raginimą neteisti kitų, nes krikščionybė yra Dievo gailestingumo religija, ir kiekvienas joje, net labiausiai nusikaltęs, turi šansą.

Apie tikėjimą ir sakramentus kalbėjęs dr. Artūras Lukaševičius (VDU) sakė, jog tikėjimas prasideda nuo Dievo kvietimo. Dievas per žmogaus kurtumą, gyvenimo triukšmą prakalbina ir žada tikrąją gyvenimo laimę – gyventi su Juo. Tikėjimas ir yra toks susitikimas su Dievu ir dovana. Šios Dievo dovanos priėmimas – tai laisvas pritarimas Jo tiesai, pasitikėjimas Juo. Jei žmogus neturi tikėjimo, tai ne Dievo, bet žmogaus problema. Sakramentai, kaip tikino A. Lukaševičius, remdamasis *Katalikų Bažnyčios katekizmu*, yra veiksmingi Dievo malonės ženklai, Dievo malonė per juos realiai ir veiksmingai perduodama.

Eucharistija gydo žmogaus kūną, ydas, mintis, daro laipsniškai paklusnų Viešpaties parinktam keliui šeimoje, pašvęstajame gyvenime. „Tik su Dievu žmogus gali būti laimingas ir doras“, – kalbėjo ses. Liucija Grybaitė FMA, vadovavusi jaunimo grupei „Kristaus kūnas. Mano kūnas“. Šioje grupėje jaunimui liudijoj neseniai susituokusi pora.

Dievo armija ir ses. Marta Gedminaitė (Šv. Jono apaštalinės seserys) vadovavo vaikų grupei patraukliu pavadinimu „Vaikų širdelės sukurtos, kad melstųsi ir mylėtų“, užtarimo maldai – „Gyvieji akmenys“ ir „Gailestingumo versmė“.

Atsinaujinimo diena užbaigta sekmadienio Eucharistija. Jai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, koncelebravo arkivyskupas Gintaras Grušas, Kauno arkivyskupijos augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas, kun. Mindaugas Malinauskas SJ ir kun. Žydrūnas Kulpys. Patarnavo Kauno kunigų seminarijos auklėtiniai. Prie Mišių altoriaus stalo dvasininkų procesiją palydėjo būrys vaikų.

„Pats Viešpats dalyvauja Eucharistijos aukoje. Jis pats skatina tą maldą ir pats yra mūsų užtarėjas. <...> Jis mūsų prašymus, sunkumus, poreikius, net tuos, kurių nesugebame įvardyti, nežinodami, ko mums reikia, neša Tėvui“, – sakė homilijoje arkivysk. G. Grušas. Jis taip pat priminė Jono Pauliaus II kvietimą Eucharistijoje ieškoti Viešpaties gelmės, pabrėžė, jog Eucharistija, kartu su malda, pasninku, Šventuoju Raštu ir išpažintimi, yra galinga krikščionio ginkluotė kovoje su blogiu. Nors krikščionis, žvelgdamas į Dovydo kovą su Galijotu, gali pasijusti mažas, kiekvienas turi būti tų kovų dalyvis ir malda, ir aktyvumu.

-kait-

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

arkivyskupas Gintaras Grušas
kun. Darius Trijonis

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 710 egz.

ISSN 1392-6098